

KRONIKA

2023

*Tento zväzok Kroniky mesta Šal'a za rok 2023 obsahuje 138, slovom sta-
tridsať osem číslovaných strán.*

**2
0
2
3**

*Mgr. Jozef Belický
primátor mesta Šal'a*

Záznamy v *Kronike mesta Šal'a* za rok 2023 boli spracované na základe najdôležitejších udalostí a hodnoverných údajov zo života mesta Šal'a.

Kronika má 138 strán, od čísla 2 422 do čísla 2 559.
Kroniku zostavila a napísala Ing. Alžbeta Sedliačiková.

Záznam za rok 2023 bol prerokovaný a schválený v *Komisií kultúry a cestovného ruchu Mestského zastupiteľstva v Šali* dňa 16. decembra 2025.

Marek Melnár
 predseda komisie kultúry a cestovného ruchu

Ing. Martina Čižmáriková, MsÚ Šal'a

Ing. Alžbeta Sedliačiková, kronikárka

Mgr. Jozef Belický, primátor mesta

Obsah

<i>Zoznam skratiek</i>	2426
<i>1. Úvod</i>	2428
<i>1.1 Svet v roku 2023</i>	2428
<i>1.2 Slovensko v roku 2023</i>	2430
<i>1.3 Šal'a v roku 2023</i>	2424
<i>2. Základné údaje o meste</i>	2444
<i>2.1 Počasie a podnebie</i>	2447
<i>2.2 Obyvateľstvo a demografický vývoj za rok 2023</i>	2448
<i>2.3 Osobnosti mesta – rodáci</i>	2449
<i>2.4 Úmrtia významných slovenských osobností v roku 2023</i>	2450
<i>3. Mestská samospráva</i>	2451
<i>3.1 Vedenie mesta Šal'a</i>	2451
<i>3.2 Mestské zastupiteľstvo vo volebnom období 2022 – 2026</i>	2455
<i>3.3 Zloženie komisií mestského zastupiteľstva</i>	2456
<i>3.4 Zasadnutia mestského zastupiteľstva</i>	2459
<i>3.5 Z činnosti samosprávy</i>	2481
<i>4. Kultúrno-spoločenský život</i>	2491
<i>4.1 Kultúra a umenie</i>	2492
<i>4.2 Ocenenia v roku 2023</i>	2499
<i>4.3 Partnerské vzťahy a spolupráca</i>	2501
<i>5. Organizácie na území mesta</i>	2502
<i>5.1 Mestská polícia</i>	2502
<i>5.2 Mestská knižnica Jána Johanidesa</i>	2504
<i>5.3 Organizácia sociálnej starostlivosti mesta Šal'a</i>	2505
<i>5.4 Dobrovoľný hasičský zbor</i>	2506
<i>5.5 Ostatné organizácie</i>	2506
<i>6. Investičné akcie a rozvoj mesta</i>	2509

7. Školstvo a vzdelávanie	2512
7.1 Materské školy	2516
7.2 Základné školy	2520
7.2.1 Základná umelecká škola	2526
7.2.2 Centrum voľného času	2528
7.3 Stredné školy	2530
8. Sociálna oblasť a zdravotníctvo	2537
9. Doprava	2542
10. Šport	2545
11. Cestovný ruch a regionálny rozvoj	2553
12. Životné prostredie	2555
12.1 Ochrana prírody a krajiny	2557

Pre zostavovanie Kroniky mesta Šal'a za rok 2023 boli okrem vlastných poznámok spracovateľky použité aj informácie z webových stránok inštitúcií, firiem a médií, ktoré pôsobia v meste Šal'a.

Zoznam skratiek

- a. s. – Akciová spoločnosť
 CVČ – Centrum voľného času
 DD – Domov dôchodcov
 DSS – Domov sociálnych služieb
 EP – Európsky parlament
 EÚ – Európska únia
 FS – Folklórny súbor
 KD – Kultúrny dom
 MC – Materské centrum
 MPSVaR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
 MsP – Mestská polícia
 MsÚ – Mestský úrad
 MsZ – Mestské zastupiteľstvo
 MŠ – Materská škola
 NCZI – Národné centrum zdravotníckych informácií
 NEKA – Nezávislý kandidát
 NR SR – Národná rada Slovenskej republiky
 OSS – Organizácia sociálnej starostlivosti
 OZ – Občianske združenie
 PZ – Policajný zbor
 SD – Spoločenský dom
 SNP – Slovenské národné povstanie
 SSC – Slovenská správa ciest
 SR – Slovenská republika
 ŠFRB – Štátny fond rozvoja bývania
 ŠH – Športová hala
 ŠJ – Školská jedáleň
 ŠKD – Školský klub detí
 ŠSK – Športovo-strelecký klub
 ŠVP – Školský vzdelávací program
 TJ – Telovýchovná jednotka

ÚP - Územný plán
ÚPSaR - Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
VZN - Všeobecne záväzné nariadenie
ZMOS - Združenie miest a obcí Slovenska
ZŠ - Základná škola
ZŤP - Zdravotne ťažko postihnutý
ZUŠ - Základná umelecká škola

1. Úvod do roku 2023

Rok 2023 bol kalendárny rok, ktorý v súlade s gregoriánskym kalendárom začal v nedeľu 1. januára a skončil v nedeľu 31. decembra.

Taj rok 2023 bol plný veľkých zmien. Najvýznamnejšie udalosti na Slovensku aj vo svete sa týkali športu, umenia či politiky. Mnohé nás potešili, niektoré však mali trpkú príchut'.

1.1 Svet v roku 2023

V roku 2023 sa udialo niekoľko významných udalostí, ktoré si Slovensko bude pamätať. Patrili medzi mil'niky, ktoré sa zapíšu do dejín.

Bol to rok plný výziev, ale aj nespočetných svetlých momentov, ktoré nám pripomenuli, že život prináša aj pozitívne udalosti. Žiaľ, mnoho správ zo zahraničia sa stále týkalo mnohých vojnových konfliktov v rôznych častiach sveta.

11. január – vesmírny d'alekohľad **Jamesa Webba** objavil svoju prvú exoplanétu LHS 475 b, ktorá sa nachádza v súhvezdí Oktant vo vzdialenosti 41 svetelných rokov a má takmer rovnakú veľkosť ako Zem.

6. máj – korunovácia **Karola III.** za kráľa **Spojeného kráľovstva**

Hoci britský kráľ Karol III. nastúpil na trón už 8. septembra 2022, formálne bol korunovaný až 6. mája 2023. Ako sa na takúto udalosť patrí, korunovácia Karola III. a jeho manželky Camilly bola naozaj veľkolepá a premyslená do posledného detailu. Ceremónia prebiehala za prísnych bezpečnostných opatrení podľa scenára, ktorý vychádzal z mnohých tradícií, starých stáročia. Korunováciu mnohí Briti kritizovali, pretože ju považovali za zbytočne vyhodené peniaze v časoch, keď mnohé verejné služby, ako napr. aj zdravotníctvo, čelili kríze.

12. - 28. máj – majstrovstvá sveta v hokeji

Tehtoročné majstrovstvá sveta v ľadovom hokeji mali dve dejiská – fínske Tampere a lotyšskú Rigu. Nokia Arena v Tampere a Arena Riga sa stali kulisami pre fantastický turnaj, ktorý opäť potvrdil, že rozdiely medzi najlepšimi hokejovými tímami sveta sú naozaj malé. Ved' kto by čakal, že striebro si odnesú Nemci a z bronzu sa budú radowať domáci Lotyši? Prvú priečku obsadili silní favoriti z Kanady (koľký raz to už bolo?). Žiaľ, Slovensku sa nepodarilo postúpiť zo skupiny a na

turnaji skončilo deviate. Veľmi zaboľela hlavne prehra s Kazachstanom.

13. september - poslanci EP v Štrasburgu schválili 15 dodatočných kresiel pre 12 členských krajín EÚ. O jeden mandát viac bude mať aj Slovensko, ktoré bude po novom v EP zastupovať 15 europoslancov.

November - hollywoodská kinematografia zabodovala aj u slovenských divákov. Rok 2023 priniesol na slovenské plátna dva výnimočne dlho očakávané filmy, ktoré si získali srdcia divákov a zaznamenali obrovský úspech. Film Barbie, režisovaný Gretouom Gerwigom, sa stal najnavštevovanejším filmom roka, čím potvrdil svoj masívny apel a kultúrny dopad. S viac ako 200-tisícami divákov v slovenských kinách zosadila Barbie z prvého miesta tohtoročného rebríčka úspešnú domácu komédiu Invalid. Na druhej strane výborný film Oppenheimer, odhalujúci príbeh amerického fyzika J. Roberta Oppenheimera, si získal výnimočné uznanie a obdiv divákov. Jeho hodnotenie a kritický ohlas potvrdili, že aj tento film sa tešil veľkej obľube. Obidva filmy nielenže potvrdili svoje postavenie v kinematografii, ale svedčia aj o rozmanitosti a dynamike filmového priemyslu, ktorý dokáže osloviť a potešiť širokú škálu publika.

21. december - tragická masová strel'ba v Prahe

Tesne pred Vianocami nás všetkých zarazila desivá správa z Prahy. V budove Filozofickej fakulty Karlovej univerzity útočník spustil strel'bu, následkom ktorej zahynulo 14 osôb, ďalšie desiatky boli zranené. Strelec napokon spáchal samovraždu. Médiami preleteli šokujúce zábery študentov, ktorí utiekali z budovy alebo sa snažili zachrániť si svoj život ukrývaním sa. Tragédia takýchto rozmerov je niečo, na čo je veľmi ťažké sa pripraviť. Po strel'be verejnosť prejavila silnú vlnu solidarity a ľudia vo veľkom pomáhali pozostalým a aj tým, čo útok prezili.

1.2 Slovensko v roku 2023

Rok 2023 bol aj na Slovensku plný veľkých zmien. Boli sme svedkami viacerých významných udalostí, ktoré nám dávajú dôvod na radosť a hrdosť. Veľkými písmenami sa do našej histórie zapísali viaceré udalosti.

V kultúrnej oblasti naša krajina zažila jeden z najväčších koncertov vo svojej histórii, v spoločenskej oblasti boli veľkým milníkom pre celé Slovensko určite parlamentné voľby.

21. január – na Slovensku sa konalo referendum o zmene Ústavy SR

Ľudia sa mohli vyjadriť, či súhlasia s tým, aby bolo možné skrátiť volebné obdobie referendum alebo uznesením NR SR. Mala by to zabezpečiť zmena ústavy. Referendum inicioval Smer-SD s ďalšími opozičnými stranami.

Deviate referendum v histórii samostatnej Slovenskej republiky bolo neplatné. Na platnosť referenda bola potrebná viac ako 50-percentná účasť. K volebným urnám prišlo na Slovensku 27,25 % oprávnených voličov. Odpoveď „áno“ označilo na hlasovacom lístku 97,51 % voličov.

22. január – predstavitelia bývalej koalície sa dohodli na zmene Ústavy Slovenskej republiky tak, aby umožnila skrátenie volebného obdobia. Rovnako návrh mal obsahovať, že zmenu volebného systému bude musieť schváliť 90 poslancov, namiesto 76. Vládna dohoda, na termíne predčasných volieb, bola 30. septembra 2023.

27. január – Peter Sagan oznámil, že po prebiehajúcej sezóne ukončí kariéru profesionálneho cestného cyklistu. Neznamenal to však, že ho už viac neuvidíme súť ažiť. Športová hviezda sa rozhodla presedlať na horskú cyklistiku, v ktorej bude Slovensko reprezentovať na olympiáde v Paríži 2024. Peter Sagan nebol jediný špičkový slovenský športovec, ktorý v tomto roku hovoril o konci kariéry.

31. január – parlament odsúhlasil konanie parlamentných volieb v septembri 2023.

17. marec – dočasne poverená vláda SR rozhodla, že naša krajina daruje Ukrajine 13 vyradených stíhačiek MiG - 29 a časť systému protivzdušnej obrany Kub.

18. marec – rozsiahly požiar v Banskej Štiavnici

Ničivý živel poškodil sedem historických budov v centre mesta, nasadených bolo 30 profesionálnych hasičov a 80 vojakov.

7. máj – slovenský premiér Eduard Heger požiadal prezidentku Zuzanu Čaputovú o zbavenie poverenia viesť vládu

Po dlhej agónii, ktorú predstavovalo veľmi nestabilné a nepokojné obdobie úradovania Eduarda Hegera na pozícii dočasne povereného premiéra, v máji zložil svoju funkciu. Prezidentke tak dal možnosť vymenovať úradnícku vládu a predseda parlamentu mohol určiť termín predčasných volieb. Heger prezidentke pôvodne predstavil dve možnosti. Jednou bolo, že sa vzdá premiérskeho postu a nahradí ho niekto iný. Druhou bolo to, že zostane na čele vlády a prezidentka obsadí voľné ministerské kreslá svojimi kandidátmi. Zuzana Čaputová oba návrhy odmietla.

1. jún – slovenský futbalista Marek Hamšík oznámil, že po sezóne ukončí aktívnu kariéru. Vyznal sa vlastnými slovami, že zažil svoj sen a je maximálne spokojný s tým, čo sa mu za 19 rokov profesionálnej kariéry podarilo na trávniku dosiahnuť. Hamšík bol dlhé roky oporou národnej reprezentácie. Je držiteľom rekordu v počte reprezentačných zápasov a gólov. Z klubového pôsobenia je známy hlavne z Talianska – obliekal dres Brescie a Neapola. V závere kariéry hral za turecký Trabzonspor, s ktorým minulý rok získal titul.

14. jún – priniesol Slovensku najväčší koncert v jeho dejinách

Počas svojho európskeho turné zavítala na Slovensko nemecká industrial-metalová skupina Rammstein. Známa svojimi energickými a vizuálne pôsobivými živými vystúpeniami odohrala svoj koncert na letisku v Trenčíne a pozrieť si ho prišlo až 40 tisíc ľudí. Jedna z najobľúbenejších kapiel na Slovensku nezostala nič dlžná svojej povesti a podujatie, ktoré bolo nabité dobre známymi hitmi, sprevádzala dychberúca pyrotechnická šou. Creál sa na koncert pripravoval dlhých 12 dní. Gigantické pódium, na ktorom nechýbali ohne, rakety ani ohňostroje, doviezlo 75 kamiónov. Hudobníci pricestovali z Mníchova, kde mali štyri vypredané koncerty na olympijskom štadióne. Akcia takýchto rozmerov sa nezaobišla bez kontraverzie. V okolí dejiska nastal dopravný kolaps a obrovské kolóny sa tvorili pred a aj po koncerte. Viacerí fanúšikovia sa sťažovali na predražené pivo. Za ozajstné faux pas sa dá považovať to, že kapela zostala po koncerte bez jedla...

24. august – najočakávanejšia festivalová udalosť roka - Lovestream

Bratislava hostila najväčší koncert v histórii Slovenska, trojdňový festival Lovestream. Jeho druhý ročník sa v Bratislave skončil nad očakávania. Festivalu sa za tri dni zúčastnilo 100 tisíc návštevníkov, pričom len v nedeľu to bolo 60 tisíc fanúšikov dobrej hudby. Rozloha festivalu spolu s parkingom sa rovnala 100 fut-

balovým ihriskám, čo je na slovenské počiny skutočne obrovské číslo. Už v piatok sa zbierali tisíce ľudí, aby si v areáli Starého letiska v bratislavských Vajnoroch užili festivalovú atmosféru, umocnenú skvelými hudobníkmi. Sobotu otváral o 15:45 Majk Spirit, pokračovali hudobníci zo Švajčiarska a za západu slnka zaspieval svoje chytľavé hity Álvaro Soler. V nedeľu, kedy na festival prišlo najviac návštevníkov, odštartovala video oldies party Ruda Tulčeka. O 15:00 sa predviedla Celeste Buckingham, s ktorou všetci spievali hity ako Run Run Run či I'm not sorry. Ďalej sa predstavil ďalší mladý slovenský spevák Mark Dann. Po ňom nasadil gitaru a úsmev večného chlapca Paddy z Kelly Family. Potom nasledovali Editors a Jessie Ware. Publikum po nich už netrpezlivo čakalo na najväčšie hviezdy, hudobníkov z Imagine Dragons. Po približne 13 minútovom oneskorení sa zhasli svetlá, pódium zahalila čierna a šou sa začala. Hneď v úvode dostali fanúšikov do varu skladbami a ohňostrojnými konfiet, ktoré v ľuďoch evokovali bujaré novoročné oslavy. Spevák a hudobník Dan Reynolds s publikom živo komunikoval, otvorene hovoril o potrebe duševného zdravia a 9-ročnej fanúšičke, stojacej priamo pod pódium, venoval jednu zo skladieb s práním, aby si vždy šla za svojimi snami. Trojdňový festival Lovestream potvrdil status najväčšieho festivalu na Slovensku.

15. september – bol zrušený mimoriadny stav v súvislosti s Covidom-19.

30. september – voľby do NR SR v roku 2023

Predčasné parlamentné voľby boli v poradí deviatymi voľbami poslancov NR SR, uskutočnili sa v sobotu 30. septembra 2023. Zároveň išlo o štvrté predčasné voľby. Konaniu volieb predchádzal nasledovný stav: vláda od 15. mája do 25. októbra 2023, resp. vláda Ľudovíta Ódora, bola úradnícka, v poradí šestnásta vláda Slovenskej republiky, vymenovaná prezidentkou Zuzanou Čaputovou. Vznikla ako následok vládnej krízy vlády Eduarda Hegera. Predsedom vlády bol bývalý viceguvernér Ľudovít Ódor. Prezidentka Zuzana Čaputová zverejnila členov úradníckej vlády v piatok 12. mája 2023. Vláda bola prezidentkou vymenovaná v pondelok 15. mája 2023. Funkčné pôsobenie vlády trvalo do 25. októbra 2023, kedy slovenská prezidentka vymenovala štvrtú vládu Roberta Fica, ktorá vzišla z predčasných parlamentných volieb, ktoré sa uskutočnili 30. septembra 2023. Vyhral ich Smer-SD so ziskom 22,95 % hlasov. Na druhom mieste skončilo Progresívne Slovensko - 17,96 %, tretiu priečku obsadil Hlas-SD - 14,70 % hlasov. Do parlamentu sa dostali taktiež aj strany OĽANO a priatelia - 8,90 %, KDH - 6,82 %, SaS - 6,32 % a SNS - 5,63 % hlasov.

2. október – slovenská prezidentka Zuzana Čaputová poverila šéfa Smeru-SD, Roberta Fica, zostavením vlády. Na zostavenie vlády mal 14 dní.

7. október – Bratislava vyhlásila pre migráciu mimoriadnu situáciu.

9. október – východné Slovensko zasiahlo zemetrasenie, ktoré malo podľa prvých odhadov Európskeho stredomorského seizmologického centra silu magnitúdy „päť“ a epicentrum malo až 18 kilometrov severovýchodne od Humenného v hĺbke desať kilometrov. Íšlo o najsilnejšie zemetrasenie na našom území za posledných 80 rokov.

21. október – tropická noc

Na viacerých miestach Slovenska bola tropická noc. Na meteorologických staniách Hurbanovo, Kamenica nad Cirochou, Uhrovec a Hronský Beňadik teplota neklesla pod 20 °C. Podľa SHMÚ „extrémne vysoké minimá teploty vzduchu, 17 až 20 stupňov Celzia, sme zaznamenali najmä v západnej časti a v Zilinskom kraji, vrátane typicky studených lokalít, ako sú Kysuce, Liptov a Orava. Na niektorých staniách to boli hodnoty rekordné nielen pre celý október, ale aj pre celú jeseň.“ Noc sa stala najneskoršou tropickou nocou v histórii merania.

november 2023 – slovenskí futbalisti si vybojovali postup na EURO 2024

Slovenská futbalová reprezentácia si v novembri 2023 zaistila postup na budúcoročný európsky šampionát vo futbale, ktorý sa uskutoční v Nemecku. Tento historický úspech dosiahli po výhre 4:2 nad Islandom na domácom štadióne na Tehelnom poli v Bratislave. Tento zápas bol kľúčovým momentom v ich ceste na turnaj, keď že im na postup stačil aj jeden bod. Slovenský tím sa umiestnil na konečnom druhom mieste v kvalifikačnej skupine za Portugalskom, ktoré nestratilo ani jeden bod, a tak sa zaradil medzi európsku futbalovú elitu.

Istými účastníkmi na EURO 2024 budú Nemecko, Portugalsko, Francúzsko, Anglicko, Belgicko, Španielsko, Škótsko, Turecko, Rakúsko, Maďarsko, Albánsko, Chorvátsko, Česko, Dánsko, Taliansko, Holandsko, Rumunsko, Srbsko, Slovinsko, Švajčiarsko a Slovensko. Zvyšné tri postupové miesta budú pridelené tímom, ktoré uspejú v marcových play-off zápasoch.

21. november – štvrtá vláda Roberta Fica získala v parlamente dôveru. Za jej programové vyhlásenie hlasovalo 78 poslancov.

20. december – definitívne ukončenie prevádzky tepelnej Elektrárne Nováky.

1.3 Šal'a v roku 2023

V meste Šal'a sa aj v roku 2023 organizovalo množstvo podujatí.

Január

13. január 2023 - 28. ročník Reprezentačného plesu mesta Šal'a

Začiatok januára patril už pravidelne podujatiu zameranému na kultúrno-spoločenskú udalosť roka. Vynovené priestory Kultúrneho domu v Šali sa premenili na magický priestor. V tomto duchu sa totiž niesol 28. ročník Reprezentačného plesu mesta Šal'a. Po dvojročnej prestávke sa kultúrny dom opäť naplnil krásnymi dámami v róbach a páňmi v smokingoch. Výzdoba a celý program sa niesli v magickom duchu. Podujatie sa konalo v piatok 13., a keďže sa tento deň považuje za magický dátum, tak to mesto poňalo na svoj ples ako magickú noc. Ďalšou „magickou“ skutočnosťou bolo to, že sa po prvýkrát konal v zrekonštruovaných priestoroch šalianskeho kultúrneho domu. Bývalo tradíciou aj v mi-

nulosti, že boli vybraté rôzne témy, ktoré súviseli s reprezentačným plesom mesta. Boli to bolo napríklad aj „ľadové kráľovstvo“ alebo „československý ples“.

21. január 2023 – konanie referenda o zmene Ústavy Slovenskej republiky

Šal'ania hlasovali o referendových otázkach v osemnástich volebných okrskoch. Mohli sa vyjadriť, či súhlasia s tým, aby bolo možné skrátiť volebné obdobie referendum alebo uznesením NR SR. Mala to zabezpečiť zmena ústavy. Referendum inicioval Smer-SD.

Z oprávnených voličov prišlo k volebným urnám v našom meste 3 755, čo predstavovalo volebnú účasť 27,92 %. Odpoveď „áno“ vyjadrilo 3 645 Šal'anov, čo bolo vyše 97,07 % zúčastnených voličov.

V rámci okresu Šal'a bola najvyššia volebná účasť v obci Hájске (30,60 %), naopak najnižšia v Seliciach (8,02 %).

Pre celkovú nízku volebnú účasť občanov bolo napokon referendum neplatné.

Pokuta pre mesto

Pokuta vo výške viac ako 330 tisíc Eur bola mestu Šal'a udelená za porušenie zákona o verejnom obstarávaní pri výstavbe nájomných bytov. Mestské nájomné byty na Kráľovskej ulici boli rodinám odovzdané do užívania v roku 2018. Bytové domy postavila spoločnosť Innovia, s. r. o. Mesto byty odkúpilo už vybudované a skolaudované. Krátko na to Úrad pre verejné obstarávanie (ÚVO) udelil mestu Šal'a pokutu. Dostali ju aj ďalšie mestá na Slovensku, ktoré postupovali obdobným spôsobom. Jednu z najvyšších pokút však dostalo práve naše mesto. Mnohé samosprávy si chybu nepriznali a kvôli pokute sa súdili. Šal'a so žalobou na krajskom súde neuspela. Ten totiž potvrdil správnosť rozhodnutia ÚVO. Mesto sa proti rozhodnutiu odvolalo, a tak sa vec dostala na Najvyšší súd Slovenskej republiky. Vedenie mesta Šal'a pri svojej obhajobe argumentovalo tým, že postupovalo v súlade s inštrukciami Štátneho fondu rozvoja bývania. Podľa radnice zákon o verejnom obstarávaní hovoril o tom, že kúpa nehnuteľnosti má výnimku zo zákona a potreba uskutočniť súť až sa na kúpu nevzťahuje.

„V týchto prípadoch ide totiž o účelové vyhýbanie sa verejnému obstarávaniu stavebných prác. Takýto postup je podľa úradu nezákonný, ohrozuje hospodársku súť až a poškodzuje verejné financie,“ uvádzal ÚVO vo svojom stanovisku.

V uvedenom porušení zákona mestom Šal'a bolo podľa ÚVO podstatné, že mesto sa uzatvorením predmetných zmlúv o budúcich kúpnych zmluvách vyhlo povinnosti uzavrieť zmluvu podľa zákona o verejnom obstarávaní. Zadalo zákazku na uskutočnenie stavebných prác, spočívajúcu vo výstavbe nájomných bytov, ktoré v čase podpisu

predmetných zmlúv neexistovali bez použitia ktoréhokolvek zo súťažných postupov, upravených zákonom o verejnom obstarávaní.

Šalianska radnica informovala verejnosť, že pokutu zatiaľ nezaplatí a na svoju obranu využije všetky možnosti, ktoré jej právny poriadok SR umožňuje. Pretože podľa vedenia mesta bol postup v súlade s inštrukciami ŠFRB a tiež v súlade s vtedy platnými zákonmi o verejnom obstarávaní. Zákon o verejnom obstarávaní hovoril o tom, že výnimku z tohto zákona má kúpa nehnuteľnosti. To, že sa tým myslí už existujúca nehnuteľnosť, bolo podľa radnice do zákona doplnené až po podpise zmluvy mesta so spoločnosťou Innovia, s. r. o.

„V čase, keď rozhodnutie v Šali padlo, takáto formulácia tam nebola. My sme v najlepšej viere a s cieľom sprostredkovať bývanie mladým rodinám pristúpili k tomu najlacnejšiemu riešeniu. Výsledkom bolo postavených 150 bytov, ktoré si mesto Šal'a kúpilo za vopred dohodnutú sumu. To znamená, že mesto ani cent nevyčlenilo na realizáciu tohto diela a priemerná cena jedného bytu je 43 tisíc Eur,“ vysvetľoval v stanovisku primátor Šale.

Február

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Aj keď šalianska radnica viackrát informovala, že pokutu za porušenie zákona o verejnom obstarávaní pri výstavbe nájomných bytov nezaplatí a na svoju obranu využije všetky možnosti, ktoré jej právny poriadok Slovenskej republiky umožňuje, zdalo sa, že mestu iné, ako ju zaplatiť po rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, neostávalo. Z dôvodu nepriaznivej ekonomickej situácie mesto požiadalo o možnosť zaplataenia pokuty na splátky. S ÚVO uzavrelo dohodu o splátkach dlhu a muselo uznať, že pokutu vo výške 339 150 Eur zaplatí v 18 splátkach (17 splátok vo výške 18 841 Eur, 18. splátku vo výške 18 853 Eur). Prvá splátka bude splatná 10. februára 2024, posledná 10. júla 2025.

Mesto Šal'a sa však v kauze nezákonného udelenia pokút samosprávam za získanie nájomných bytov, ktorá v našom meste žila už niekoľko rokov, stále nevzdáva a chce pokračovať ďalej. Aj naďalej sa usiluje o zistenie, kde a prečo vlastne vznikol problém a ako by sa dal vyriešiť.

Šal'a zápasila s nedostatkom ambulantných lekárov

Aj v tomto roku mesto Šal'a spolu s Nitrianskym samosprávnym krajom, ktorý je zriaďovateľom polikliniky v našom meste, zápasilo s nedostatkom ambulantných lekárov. Nitriansky kraj dlhodobo zaznamenával akútny nedostatok všeobecných le-

károv a pediatrov a zároveň narastal počet lekárov v dôchodkovom veku. Dochádzalo k neúmernému zaťaženiu ostávajúcich lekárov a vznikali problémy s dostupnosťou poskytovania zdravotnej starostlivosti. Preto sa NSK rozhodol opäť motivovať dotáciami. Formou nenávratného finančného príspevku chcel podporiť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a zároveň prilákať mladých začínajúcich lekárov do nitrianskeho regiónu. Podpora bola určená najmä začínajúcim poskytovateľom primárnej zdravotnej starostlivosti, ktorí si zriadajú novú ambulanciu, alebo ktorí preberajú alebo obnovujú činnosť ambulancie po lekárovi, ktorý ukončil činnosť alebo odišiel do dôchodku. Bolo to však za podmienky, že zdravotnú starostlivosť bude žiadateľ o dotáciu poskytovať minimálne v troch obciach.

Regionálne periodikum Slovo Šal'anov nám prinieslo skvelú správu o významných Šal'anoch - Romanovi Magáthovi a Petrovi Goldbergerovi. Roman Magáth založil svoju firmu DAKY s. r. o. ešte pred pandemiou v roku 2019. Za toto obdobie vytvorili po celej Európe niekoľko športovísk, nainštalovali tisíce metrov štvorcových umelých povrchov a realizovali, okrem iných projektov, aj národný štadión na Faerských ostrovoch. S Petrom Goldbergerom sa dali dokopy kvôli myšlienke priniesť ekologické technológie. Ako prví na Slovensku začali využívať pri trávnikoch ekologickú korkovú náplň.

Po úspešnom roku 2022 ihriská šalianskej firmy nájdete napríklad v Nemecku, Belgicku, na Islande, ale aj vo Francúzsku, kde sa bude podieľať aj na výstavbe športovísk pre Olympijské hry v Paríži v roku 2024.

Peter Goldberger absolvoval niekoľkomesačnú odbornú-pracovnú stáž na veľvyslanectve Slovenskej republiky v Dillí, a tak Šal'ania priniesli svoje novátorstvo až do týchto končín sveta a Indom predstavili technológie a ekologické materiály, ktoré sa využívajú v Európe.

Jedno ihrisko z dielne DAKY stojí samozrejme aj v rodisku Romana Magátha, v Šali. Ide o ihrisko na ZŠ Ľudovíta Štúra. Vyjadril sa, že by bol rád, keby nebolo posledné. Ako sa sám vyznáva: „Šal'u mám rád, vyrastal som tu, začala sa tu moja cesta k tomu, čo robím dnes a rád by som mestu vrátil to, čo ono dalo mne. Touto cestou by som takisto rád podakoval aj šalianskym kolegom, ktorí pôsobia v rovnakom segmente. Len málokto totiž vie, že v Šali máme štyri úspešné firmy, ktoré sa venujú takémuto typu podnikania. Od nich som sa ja sám veľmi veľa naučil a bol by som nesmierne rád, ak by sme si v budúcnosti opäť našli k sebe cestu a naviazali spoluprácu. Pretože vďaka spolupráci by sme s určitosťou vedeli dosiahnuť viac, a to nielen na Slovensku, ale napríklad aj v ďalekej Indii, prípadne kdekoľvek vo svete. Mojm ďalším veľkým snom je vybudovať ihrisko v medzihradzovom

priestore v Šali, kde zvyknú bývať kolotoče. Je to podľa mňa jedna z najkrajších lokalít nášho mesta, ktorý je situovaný kúsok od vody, v prírode. Verím, že tento sen sa raz splní v spolupráci s mestom. Nezabúdam, odkiaľ som prišiel, som vd'áčny za všetko, čo som sa v našom meste naučil," prezradil svoje plány do budúcnosti.

Štrisko na ZŠ Ľudovíta Štúra v Šali

Marec

Dňa 8. marca 2023 zavítal do Šale predseda Nitrianskeho samosprávneho kraja (NSK) Branislav Becík, ktorý po minuloročných komunálnych voľbách nahradil na poste župana Milana Belicu. Na mestskom úrade sa stretol s 12 starostami a starostkami obcí šalianskeho okresu, aby s nimi prebral budúce plány pre rozvoj nášho okresu.

Po úvodnom blahoželaní dāmam k sviatku sa prihovril zástupcom obcí v šalianskom okrese a predostrel oblasti, ktorým sa plánuje ako nový predseda kraja venovať.

Medzi prioritami spomenul oblasť dopravy – vybudovanie železničného úseku medzi Nitrou a Šal'ou, opravu mostov (NSK patrí viac ako 520) a ciest v kraji. Chceli by dosiahnuť zatraktívnenie prímestskej dopravy pre dôchodcov a školopovinné deti.

Primátor Šale Jozef Belický i starostovia okolitých obcí v diskusii upozornili župana na fakt, že kraj neinvestoval do cyklotrás v našom okrese za posledné roky ani jedno euro. Práve alternatívne druhy dopravy, ako je cyklodoprava, sú v menších okresoch dôležité. Spomenuli sa cyklotrasy medzi Diakovcami a Šal'ou i popri

Váhu. Kraj chce investovať do športu najmä formou dotácií.

Súčasťou priorít župy by bola i sociálna oblasť a zdravotníctvo. Novému predsedovi NSK predstrel primátor aj plány s nemocnicou na rekonštrukciu a vytvorenie napríklad jednodňovej chirurgie a iných špecializovaných ambulancií. Podľa slov predsedu Branislava Becíka v obciach plánuje vybudovať kamenné kancelárie, ktoré by mali obce informovať o nových projektoch a možnostiach dotácií.

Naše mesto si 10. marca 2023 uctilo prvú návštevu mimoriadnej a splnomocnenej veľvyslankyne Talianskej republiky J. E. Catherine Flumiani. Cieľom jej návštevy bolo predstaviť študijné programy na Katedre romanistiky a germanistiky na Filozofickej fakulte UKF v Nitre.

Ocenenie FéliX Business Award

Šal'a bola v roku 2023 nominovaná na ocenenie FéliX Business Award v kategórii Samospráva pre budúce generácie. Je to biznisová cena, ktorú vyhlasujú Slovenská sporiteľňa a magazín INDEX v spolupráci s partnermi. Získať ju môžu inšpiratívne a spoločensky zodpovedné firmy a samosprávy za aktivity, ktoré prispievajú k prosperite a modernosti krajiny.

Mesto Šal'a sa už pred ôsmimi rokmi vybralo cestou *smart* riešení pri zvyšovaní energetickej efektívnosti budov, mestskej dopravy a mobility.

Naše mesto začalo riešiť energeticky náročné verejné budovy, teda dávno predtým než začala v Európe zúriť energetická kríza a ceny plynu a elektriny vyleteli do výšín. Malo na to dobrý predpoklad. Účty za energiu osekával aj geotermálny vrt s teplotou vody 70° C, ktorý mesto vlastní. Mestská spoločnosť MeT Šal'a spol. s r. o. ju využíva na vykurovanie. Odpadová voda zatiaľ smeruje do rieky Váh. (V budúcnosti by sa dala využiť pre mestské kúpalisko, ktoré je už roky zatvorené, ale stále je nádejná jeho rekonštrukcia).

Šal'a sa právom hrdí titulom *smart mesto*. Mestu sa tiež vďaka eurofondom podarilo zrekonštruovať niekoľko verejných budov, vrátane mestského úradu, domu kultúry a základných škôl. Komplexná rekonštrukcia ušetrila mestskému úradu 70 percent energie. (Pri jeho obnove sa okrem novej fasády vymenila aj vzduchotechnika, rozvody kúrenia a elektroinštalácia. Fasáda má modernú architektúru a nechýbajú na nej vonkajšie žalúzie, ktoré efektívne bránia slnku a teplu pri prieniku do budovy). V budúcnosti by na budove mali pribudnúť fotovoltaické panely, na ktoré už mesto podalo projekt. Fotovoltikou plánuje radnica pokryť aj ďalšie verejné budovy.

Šal'a investovala aj do poulicného osvetlenia, viac než tisícku energeticky náročných halogénových lúčok vymenila za LED svietidlá. Navyše pribudli aj na priechodoch pre chodcov. Verejné osvetlenie je vďaka tomu dlhodobu udržateľné.

Mestské elektromobily slúžia ako vzor. Šalianska radnica veľmi skoro pochopila, že keď chce znižovať emisie v meste, musí robiť zmeny v doprave. Cez Šal'u, hlavne cez jej most ponad Váh, prechádza hustá tranzitná doprava, ktorú z mesta odvedie len obchvat. Preto si na mestskom úrade povedali, že nájdu aj iný spôsob zníženia emisií z dopravy. Stavili na elektromobilitu.

Už v roku 2015 Šal'a investovala 54 tisíc Eur do dvoch elektroáut pre mestskú políciu. O dva roky neskôr, v rámci MHD, zadala požiadavku na elektrobus. (Na jedno nabitie prejde minimálne 120 kilometrov). Neskôr pribudol aj elektromobil pre potreby mestského úradu. Výhodou sú nielen nižšie emisie, ale aj nižšie prevádzkové náklady. (Na jedno nabitie prejde služobné vozidlo, elektrický automobil Nissan Leaf, po meste takmer dvesto kilometrov a najazdí desiatky tisíc km ročne). S roz-

vojom elektromobility narastá záujem súkromného sektora, ktorý buduje sieť nabýjacích staníc. Mesto podporilo tieto zámeru poskytnutím pozemkov. Dnes je v Šali deväť nabýjacích staníc, z toho sedem na verejných priestranstvách.

V medzihrádzovom priestore pri Váhu do konca tohto roka pribudne zelená oddychová zóna za viac ako 850 tisíc Eur. Bude predstavovať umelo vytvorený ekosystém – lesopark s lavičkami, osvetlením, ale aj vodozádržným objektom.

Apríl

Prijatie v Prezidentskom paláci

Mimoriadnej návštevy a prijatia v Prezidentskom paláci v Bratislave bol účastníkom aj náčelník Mestskej polície v Šali, kpt. Mgr. Peter Krokavec. Oficiálne prijatie u prezidentky Slovenskej republiky Zuzany Čaputovej sa dostalo zástupcom Združenia náčelníkov obecných a mestských polícií, v mene ktorých podakoval pani prezidentke za podporu pri tvorbe zákonov spojených s činnosťou práce príslušníkov obecných a mestských polícií. Stretnutie sa konalo oficiálne v prezidentskom paláci a pri tejto príležitosti bolo pani prezidentke odovzdané ocenenie za jej pomoc a podporu mestským a obecným políciám. Na stretnutí sa hovorilo aj o potrebe obnovenia záchytných izieb pre ľudí, ktorí to prehnali s alkoholom, príp. boli v stave intoxikácie.

V máji Šal'a žila kultúrou. Dňa 25. mája mesto privítalo rodáčku zo Šale Mgr. Katarínu Zemkovú, slovenskú výtvarníčku, laureátku ocenenia Identifikačný kód Slovenska za rok 2022. Pri tejto príležitosti sa jej mesto pod'akovalo za skrášlenie priestorov Kultúrneho domu v Šali (KD), ktorému venovala svoju autorskú mal'bu. Priestory vynoveného KD ponúkajú veľký potenciál pre interiérové kultúrne podujatia. Umelkyňa Katarína Zemková využila túto príležitosť a v deň svojej návštevy pokrstila svoju knihu Pravdy a sny. Krst v kultúrnom dome sprevádzala aj výstava jej umeleckých diel.

Podpora cyklo dopravy v meste

Až 52 žiadateľov chcelo získať financie z Plánu obnovy SR na vybudovanie cyklotrás. Šal'a patrí medzi 25 úspešných. V rámci projektu vznikne 2,9 km obojsmernej a 3,2 km jednosmernej cyklotrasy. Na bicykli, kolobežke či kolieskových korčuliach bezpečne do práce a do školy – to je hlavný prínos vnútramestskej cyklotrasy. Súčasťou projektu bude aj vznik 402 nových cyklostojanov. Šal'a žiadala takmer 2,6 milióna Eur na tento zámer. V prvej etape sa na kolesách dostanú obyvatelia od stanice k dvom základným školám, ku gymnáziu a až k násypu. Alebo sa môžu vybrať na bicykli cez Hlavnú ulicu a pešiu zónu. Centrum mesta bude obkolesené cyklotrasami. Vzniknú budú na súčasných komunikáciách s tým, že sa cyklotrasa vyznačí na ceste alebo väčšina cyklistických chodníkov bude vybudovaná popri už existujúcich chodníkoch. Tie sa vynovia tak, aby vyhovovali chodcom aj cyklistom. Súčasťou projektu bude obojsmerný cyklistický pás smerom z Galanty – ten bude viesť cez ulicu S. Chalupku a Murgašovu ulicu a napojí sa už na existujúci cyklopás na Ulici SNP. Projekt tak rieši aj cyklistickú

infraštruktúru k dvom základným školám v meste a ku gymnáziu, pričom ku všetkým bude viesť obojsmerná cyklotrasa. Pri dvoch základných školách pribudnú aj cyklostanjany – 96 státí bude pre ZŠ Ľ. Štúra a 72 státí pre ZŠ s MŠ J. Murgaša. Skvelá správa o schválení projektu cyklodopravy v našom meste potešila aj nadsencov alternatívnej dopravy. „Veľmi sa teším, že vedeniu mesta Šal'a sa podaril takýto husársky kúsok. Dúfam, že mnoho viac ľudí začne využívať alternatívnu dopravu, či už bicykel, korčule alebo kolobežku. Mladé rodiny s deťmi nebudú musieť jazdiť po hlavných cestách, ale vytvorí sa samostatný pruh, po ktorom sa dostanú bezpečne do práce, do školy alebo na Váh. To je hlavný prínos,“ povedal na adresu vedenia mesta Marián Miškovič, šéf klubu inline korčuliarov LUIGINO.sk. V rámci projektu pribudne popri cyklotrasách aj nový mobiliár – 60 lavičiek a 24 smetných nádob.

Október

Parkovacie senzory v meste

V rámci projektu „Šal'a na ceste smart“ začalo mesto postupne realizovať a inštalovať parkovacie senzory. Budú napojené na malú stanicu, kde sa zhromažďia dáta o voľných parkovacích miestach. Tie bude následne vidieť aj verejnosť cez 7 digitálnych informačných panelov a cez aplikáciu. K panelom pribudlo v meste tiež 367 parkovacích senzorov. Mesto ich začalo postupne inštalovať na týchto miestach:

- Panel 1 – vstup z Galanty
- Panel 2 – smer z Veče
- Panel 3 – Tesco Šal'a /COV Veča
- Panel 4 – pešia zóna
- Panel 5, 6, 7 – ulice Dolná, Diakovská a Nitrianska

Parkovacie senzory s informáciami o voľných parkovacích miestach sa radnica rozhodla postupne umiestniť aj na časti parkoviska na Ulici P. Pázmáňa, pri Okresnom úrade v Šali, na záchytnom parkovisku na Hlavnej ulici, pred Domom kultúry v Šali, pri športovej hale, pri cintoríne, za mestským úradom a niekoľko senzorov tiež pribudne aj na Ulici P. Pázmáňa, na parkovisku pred budovou Imeco.

2. Základné údaje o meste

Pôvodný názov mesta pochádza pravdepodobne od lat. *salis* – sol'. Miesto bolo známe už od 8. storočia ako sklad soli na trase Hallstatt (bane na sol' v dnešnom Rakúsku) – Nitra v čase Veľkej Moravy pri prechode cez Váh. Podobne ako Selnok (v Maďarsku) miesto na solnej trase Nitra – Sedmohradsko (bane na sol').

Mesto Šal'a patrí medzi najstaršie mestá na Slovensku. Šal'a je významná aj ako archeologická lokalita, pretože v jej chotári sa našla lebka neandertálskeho človeka. Prvá písomná zmienka o sídle pochádza už z roku 1002. V roku 1536 kráľ Ferdinand povýšil Šal'u na mesto. V 19. storočí sa stala administratívnym centrom celého okolia. V roku 1850 bola Šal'a spojená prostredníctvom železnice s Budapešťou a Viedňou. Šal'a, ktorá sa do roku 1927 volala „Šal'a nad Váhom,“ je mesto na Slovensku ležiace v Nitrianskom kraji. Po druhej svetovej vojne rozvoj mesta najviac ovplyvnila výstavba chemickej továrne Duslo Šal'a.

Leží v Podunajskej nížine a rozkladá sa v úrodnej nížine vo výmere 4 497 ha. Na ľavom brehu rieky Váh sa nachádza mestská časť Veča, ktorá sa so Šal'ou zlúčila 1. januára 1960. K mestu patria aj osady Helmín a Kilič.

Mesto Šal'a, okresné mesto v Nitrianskom kraji, leží na pravom a ľavom brehu dolného toku Váhu. Z geologického hľadiska sa nachádza na východnom okraji galantskej priehlbiny v perspektívnej oblasti z hľadiska využívania geotermálnych vôd.

Na území mesta sa nachádzajú *historické pamiatky*, ktoré nám pripomínajú dávnu dobu zašlých čias. Medzi pamiatky, viažúce sa k histórii mesta, patria:

Renesančný kaštieľ - dvojpodlažná, dvojtraktová, štvorkrídlová stavba s vnútorným nádvorím a štyrmi nárožnými vežami z druhej polovice 16. storočia. Pôvodne išlo o vodný hrad z 15. storočia. Je najstaršou budovou v meste. Budova, dnes známa ako renesančný kaštieľ, bola postavená pravdepodobne na starších základoch podľa plánov architekta Syrotha Kiliána z Milána. Je vernou kópiou paláca rodiny Thurzovcov vo Veľkej Bytči. Úpravami prešiel v roku 1682. V 18. storočí bol barokovo upravený. Interiéry sú zaklenuté krížovými hrebienkovými klenbami. Nádvorie je lemované arkádami. Pričeliu dominuje osovo umiestnená štvorhranná veža so strieňami. Okná kaštieľa majú kamenné ostenia.

Rímskokatolícky kostol sv. Margity Antiochijskej

Je to jednolod'ová klasicistická stavba s pravouhlým ukončením presbytéria a vežou tvoriacou súčasť jej hmoty z rokov 1828 - 1837. Stojí na mieste staršieho kostola, ktorý bol vybudovaný v 16. storočí. Staviteľom dnešného kostola bol Juraj Schwartz z Trnavy. Interiér je zaklenutý pruskými klenbami. Nachádza sa tu klasicistická kazateľnica a mramorová krstiteľnica z 30. rokov 19. storočia. Bočné altáre sv. Anny a Zvestovania sú klasicistické z doby vzniku kostola. Ďalšie dva altáre sv. Jozefa a Immaculaty sú neogotické z konca 19. storočia. Fasády kostola sú členené termálnymi oknami. Pričelie je lemované polostĺpmi a ukončené trojuholníkovým štítom s tympanónom. Veža je členená pilastrami a ukončená kupolovou hemicou.

Neskorobarokový kostol vo Veči

Klasicisticky upravený barokový rímsko-katolícky kostol, ktorý sa spomína už v 14. storočí. Obnovený bol v roku 1725 a v roku 1805 bol rozšírený o presbytérium. V jeho blízkosti je pseudogotická kaplnka, ktorá pochádza z 19. storočia.

Roľnícky dom - Kunov dom

Je to jednopodlažná ľudová stavba na pôdoryse obdĺžnika z roku 1730. Dnes je chránenou kultúrnou pamiatkou. Pôvodne boli domy zhotovované z pletenice. Steny mali konštrukciu z drevených stĺpov, ktoré boli vypltené vrbovým prútím. Pletivo sa obojstranne omazalo hlinou, ktorá sa miešala s plevami. Strecha bola z trstia. Úpravami prešiel v prvej polovici 19. storočia. Stavba je tvorená trámovou konštrukciou vyplnenou vrbovým prútím a vrstvou hlíny s plevami. Strecha je pokrytá slamou.

Súsošie Sv. Trojice

Bolo postavené v roku 1895 na pamiatku mimoriadnej udalosti - v roku 1886 udrel do veže miestneho kostola guľový blesk, kostol však vážne škody neutrpel. Sú-

sošie postavili obyvatelia Šale z vlastných prostriedkov. Kamenárske práce vykonal miestny majster J. Múdry. Tvorí dominantu šalianskeho námestia.

Socha sv. Juraja

Je to klasisistický stĺp so sochou sv. Juraja z obdobia pred rokom 1808. Socha, ktorá znázorňuje boj s drakom, sa datuje do druhej polovice 19. storočia. Autorstvo zostáva anonymné, ale podľa domnienky historikov je dielo tvorbou neznámeho miestneho umelca. Stĺp prešiel obnovou v rokoch 2006 - 2008. Socha je umiestnená na Hlavnej ulici a zdobí vstup do budovy Mestskej knižnice Jána Johanidesa.

Budova okresného úradu

Je to trojpodlažná funkcionalistická stavba na pôdoryse obdĺžnika z roku 1931. Autorom stavby je architekt M. M. Harminc.

Mauzóleum rodiny Jána Feketeházyho vo Veči

Je to neogotická stavba na pôdoryse štvorca s nárožnými štípmi a centrálnne umiestneným sanktusníkom z 19. storočia.

Socha sv. Floriána

Pochádza pravdepodobne zo začiatku 19. storočia. Zobrazuje sv. Floriána, ako hasí horiaci dom. Je jedným zo 14 pomocníkov v núdzi a patrónom proti ohňu, suchu a povodňiam. Socha je umiestnená pred kostolom. Je od neznámeho autora, bola reštaurovaná v roku 1997. Svätý Florián - ochranca požiarnikov.

Socha sv. Jána Nepomuckého

Predpokladáme, že pochádza z 18. storočia. Bola umiestnená pred kostolom. V súčasnosti je nahradená kópiou, originál je v budove renesančného kaštieľa z dôvodu zvýšenej ochrany. Autor sochy je neznámy. Okolo hlavy sochy je päť hviezd, ktoré symbolizujú skutočnosť, že telo tohto mučeníka našli podľa piatich žiariacich svetiel po tom, ako ho zhodili na príkaz Václava IV. z Karlovo mosta do Vltavy.

Socha sv. Vendelína

Bola postavená v roku 1844 zo Základiny zloženej Jozefom Feketeom a jeho manželkou Annou, rodenou Pinkovou. Sv. Vendelín, ochranca pastierov, je zobrazený v pastierskom odevu, na hlave má klobúk a ruky má zopäté k modlitbe. Pravdepodobne mal pôvodne v ruke pastiersku palicu. Pri jeho nohách je zobrazený baranček a teliatko. Socha je umiestnená na Dolnej ceste.

Pomník padlým vojakom v 1. svetovej vojne patrí k historickým artefaktom v meste. Vypína sa na námestí pri rímsko-katolíckom kostole v Šali.

2.1 Počasie a podnebie

Šal'a sa z hľadiska klimatických podmienok zarad'uje do teplej klimatickej oblasti s priemerom 50 letných dní ročne. Teplé letá, skorý nástup jari a dlhé slnečné jesenné mesiace predurčujú tento región ako mimoriadne vhodný pre letnú rekreáciu s jej najvýraznejšími atribútmi - kúpaním a vodným športovaním. Reliéf územia je rovinný s nepatrnými výškovými rozdielmi. V šalianskom chatári niet väčších lesných porastov. Tieto sa nachádzajú iba v medzihrádzovom priestore Váhu. Rastú tu hlavne topole, vrbíky a agáty. Celkový charakter šalianskeho chatára sa vyznačuje tým, že podnebie je pomerne suché.

Podľa meteorologických záznamov šaliansky kataster leží na území s najsuchším podnebiem v republike. Tiež snehové pomery v šalianskom chatári sú veľmi nepriaznivé. Snehová pokrývka prichádza obvyčajne neskoro - až po zamrznutí pôdy - a často cez celú zimu nebýva sneh.

Poloha Šale a nížinný charakter územia, na ktorom leží, sa podieľajú na tom, že patrí medzi najteplejšie a zároveň najsuchšie oblasti Slovenska. Podunajská nížina, na ktorej sa mesto rozprestiera, patrí do teplej klimatickej oblasti.

Priemerná januárová teplota na rovine, na ktorej sa mesto rozprestiera, dosiahla $-2,2^{\circ}\text{C}$. Naopak, pomerne vysokú úroveň dosiahla priemerná letná teplota v júli, a to až $20,6^{\circ}\text{C}$. Celkovo v roku 2023 predstavovala v Šali priemerná ročná teplota $9,8^{\circ}\text{C}$, a to pri priemernom ročnom úhrne zrážok cca 550 - 600 mm.

Mesto leží v geotermálnej oblasti a z toho dôvodu sú geotermálne vrty v Šali, ale aj v okolitých obciach Diakovce a Vlčany, využívané na rekreačné i poľnohospodárske účely. Pôdno-klimatické podmienky, vysoká kvalita pôdy a značný rozsah vybudovaných závlah vytvárajú vhodné podmienky na vysokú produktivitu poľnohospodárskej výroby.

Od roku 2011 slúži v meste úspešne realizovaný projekt zameraný na využívanie geotermálnej energie. Investorom a prevádzkovateľom geotermálneho projektu je spoločnosť MeT Šal'a, spol. s r. o. Geotermálna voda z vrtu až s hĺbkou 1 800 m dosahuje teplotu až 70°C . Využívaná je na výrobu tepla v existujúcej plynovej kotolni CK 31, ktorá slúži na zásobovanie teplom pre bytové domy a budovy občianskej vybavenosti v našom meste.

2.2 Obyvateľstvo a demografický vývoj za rok 2023

K 31. 12. 2023 mala Šaľa 20 305 obyvateľov, z toho žien bolo 10 509 a 9 796 mužov. Na prechodný pobyt bolo prihlásených 128 osôb.

V meste žilo 2 523 detí do 15 rokov (čo bolo takmer 12,5 % populácie). Z toho sa práve v roku 2023 narodilo 143 detí (78 dievčat a 65 chlapcov).

Seniori nad 65 rokov tvorili početnú časť obyvateľstva (20,35 %), evidovali sme 1 623 žien a 2 510 mužov.

Medzi najstarších občanov v meste patrila zo žien pani Rozália Lukáčiková, narodila sa v roku 1927 a mala teda 96 rokov. Z najstarších mužov to bol pán

Jozef Karoly, bol o rok mladší a narodil sa v roku 1928, mal 95 rokov.

V roku 2023 sa v našom meste uskutočnilo 66 sobášov, 1 jubilejný – zlatý sobáš a 12 uvítaní dieťaťa do života na pôde mesta Šaľa. (Pre porovnanie v roku 2022 to bolo 70 sobášov a 13 uvítaní dieťaťa).

Dlhoročnou tradíciou je, že mesto Šaľa spravidla raz do mesiaca pozýva do obradnej siene mestského úradu jubilantov, ktorí oslávili svoje životné jubileum, a to 75 rokov, 80, 85, 90 a 95 rokov. V roku 2023 sa uskutočnilo 11 stretnutí s jubilantmi, pričom pozvaných bolo 356 oslávencov a do obradnej siene prišlo 151 z nich.

Podľa vierovyznania sa k rímsko-katolíckej cirkvi hlásila takmer polovica obyvateľstva Šale. Bez vyznania bola viac ako jedna tretina obyvateľov. Ďalšou vierou, ku ktorej sa Šaľania hlásili, boli evanjelici.

Podľa výsledkov ostatného sčítania obyvateľov k 1. 1. 2021 bolo v Šali zastúpenie rôznych národností. Z počtu 21 183 osôb sa k jednotlivým národnostiam prihlásilo nasledovne: slovenská národnosť - 16 633 osôb (78,5 %) a maďarská národnosť - 2 772 osôb (13,1 %).

Podstatne menej ľudí sa hlásilo k ostatným národnostiam:

rómska - 24 osôb, rusínska - 8 ľudí, česká - 116 osôb, ukrajinská - 26 osôb, nemecká - dve osoby, moravská - 2 osoby, poľská - 14 ľudí, ruská - 10 osôb, vietnamská - 17 osôb, bulharská - 6 osôb, chorvátska - 7 ľudí, srbská - 10 osôb, rumunská - 7 osôb, albánska - päť osôb, rakúska - 2 osoby, sliezka - 1 osoba, čínska - 27 ľudí, talianska - 6 osôb, kórejská - 2 osoby, anglická - 1 osoba, turecká - 9 osôb, iná - 24, nezistená národnosť - 1 452 ľudí.

2.3 Osobnosti mesta - rodáci

Naše mesto preslávilo množstvo významných osobností. Ich skutky sa stali trvalým a cenným prínosom nielen miestneho, ale i celosvetového významu. Patria k nim:

Peter Pázmaň (*1570 – †1637) - ostrihomský arcibiskup, trnavský kardinál, turčiansky prepoš, pedagóg, náboženský spisovateľ, politik

Ján Feketeházy - pôvodne sa volal *Ján Ciernihaus* (*1842 – †1927), Šal'an, stavebný inžinier, projektant mostov a železných konštrukcií - postavil mosty medzi svetmi

Ján Jahanides (*1934 – †2008) - spisovateľ

Eduard Kukan (*1939 – †2022) - minister zahraničných vecí Slovenskej republiky v rokoch 1998 – 2006

Lubomír Jahnátek (*1954) - pôsobil vo funkcii ministra hospodárstva Slovenskej republiky v rokoch 2006 – 2010

Jula Viršik (*1964 – †2021) - rozhlasový moderátor, porotca v prvej sérii Slovensko hľadá Superstar

László Gyurovszky (* 1959) - minister výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v rokoch 2002 - 2006

Zuzana Hlavoniová (* 1973) - jediná česká výškarka, ktorá dosiaľ prekonala dvojmetrovú hranicu

Attila Kaszás (*1960 – †2007) - herec pôsobiaci v Maďarsku

Richard Stanke (* 1967) - herec, člen Slovenského národného divadla

Lenka Máciková (*1981) - slovenská sopranistka, pravidelne spieva na popredných operných scénach doma aj v zahraničí

Robo Papp (* 1982) - spevák

Petra Jurinová (* 1986) - speváčka a moderátorka

Juraj Hollý (*1987) - slovenský tenorista, účinkuje na našich operných scénach najmä v Slovenskom národnom divadle, ale pôsobí i v operných domoch vo svete

Viktor Vincze (* 1991) - moderátor TV Markíza

Peter Šrámek (*1993) - spevák zo Šale, absolvent Konzervatória v Bratislave, preslávil sa hlavne v Maďarsku

2.4 Úmrtia významných slovenských osobností

21. február – *Eva Siracká* – slovenská lekárka a zakladateľka Ligy proti rakovine (* 1926)
24. február – *Juraj Jakubisko* – slovenský režisér (* 1938)
31. marec – *Stanislav Párnický* – slovenský filmový režisér, scenárista, herec a pedagóg (* 1945)
7. apríl – *Marta Podhradská* – slovenská poetka, prekladateľka a politička (* 1949)
24. máj – *Daniel Heriban* – slovenský herec a hudobník (* 1980)
30. máj – *Milka Zimková* – slovenská herečka, režisérka a prozaička (* 1951)
17. jún – *Juraj Sarvaš* – slovenský herec, scenárista a režisér (* 1931)
8. august – *Dušan Kaprálik* – slovenský herec (* 1948)
19. august – *Vašo Patejdl* – slovenský spevák, hudobník, skladateľ, spoluzakladateľ skupiny Elán a producent (* 1954)
12. október – *Eva Rysová* – slovenská herečka (* 1932)
18. november – *Igor Bázlik* – slovenský hudobný skladateľ, koncertný klavirista a dirigent (* 1941)
20. november – *Martina Lubyová* – slovenská akademička a politička, v rokoch 2017 – 2020 ministerka školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (* 1967)
22. november – *Barbara Haščáková* – slovenská speváčka (* 1979)
14. december – *Tomáš Janovic* – slovenský spisovateľ, novinár, textár a básnik (* 1937)

3. Mestská samospráva

Mesto Šal'a malo k 31. 12. 2023 v zriadení občianskej pôsobnosti 16 rozpočtových organizácií (Domov dôchodcov, Mestská knižnica Jána Johanidesa, šesť základných škôl - medzi nimi ZŠ s MŠ Bernolákova, Jána Hollého, Jozefa Čigera Hronského, Ľudovíta Štúra, ZŠ s MŠ Jozefa Murgaša, ZŠ s MŠ Petra Pázmaňa s vyučovacím jazykom maďarským, 6 predškolských zariadení, ku ktorým patrila MŠ Jána Hollého, Budovateľská, Okružná, Družstevná, Jána Palárika a 8. mája. Patrili k nim aj 2 školské zariadenia na voľnočasové vzdelávanie (Základná umelecká škola a Centrum voľného času) a jedna obchodná spoločnosť, MeT Šal'a spol. s r. o., ktorá mala dvoch štatutárnych zástupcov - Ing. Roman Kendys, riaditeľ a Ing. Peter Jaroš, konateľ.

3.1 Vedenie mesta Šal'a

Koncom minulého roka v októbri 2022 vyhral voľby v meste Šal'a Jozef Belický. Získal 3 625 platných hlasov (63,3 %) a stal sa už tretíkrát po sebe primátorom mesta. Primátor je najvyšší predstaviteľ a zároveň najvyšší výkonný orgán mesta. V historickom procese vzniku miestnej samosprávy na Slovensku sa na poste primátorov mesta Šal'a vystriedali nasledovné osobnosti:

- 1990 - 1994 - Ing. Alexander Szabó
- 1994 - 2002 - Mgr. Július Morávek
- 2002 - 2006 - Ing. Tibor Baran
- 2006 - 2014 - MUDr. Martin Alföldi
- 2014 - súčasnosť - Mgr. Jozef Belický

Ing. Alexander Szabó

Mgr. Július Morávek

Ing. Tibor Baran

MUDr. Martin Alföldi

Mgr. Jozef Belický

Do priamej pôsobnosti primátora patria okrem jeho zástupcov aj hlavný kontrolór, prednostka mestského úradu, Mestská polícia, Spoločný školský úrad a Mestské kultúrne stredisko.

PaedDr. Danica Lehecká, PhD.
zástupkyňa primátora

Róbert Tölgyesi
zástupca primátora

Ing. Martina Bartošovičová
hlavná kontrolórka mesta

kpt. Mgr. Peter Krokavec
náčelník mestskej polície

Ing. Jana Nitrayová
prednostka mestského úradu

Mestský úrad v Šali (MsÚ) pracoval pod vedením prednostky Ing. Jany Nitrayovej. Pripravoval a zabezpečoval organizačné a administratívne záležitosti mestského zastupiteľstva a primátora, ako aj orgánov zriadených mestským zastupiteľstvom. Základným interným predpisom, ktorým sa riadil jeho chod, bol Organizačný poriadok.

Organizačnú štruktúru (rešpektujúcu vzťahy k orgánom mesta) vytvárali:

1. Útvar hlavného kontrolóra

- 2 kontrolóri

2. Kancelária primátora

- sekretárka primátora
- referent pre komunikáciu
- referent a vodič

3. Spoločný školský úrad

- vedúci spoločného školského úradu
- referent – metodik pre ZŠ
- referent – PPaM pre MŠ, CVČ a riaditeľov škôl a rozpočtár
- referent – účtovník – pre originálne kompetencie
- referent – hlavný sociálny pracovník
- referent – sociálny pracovník
- referent – terénny sociálny pracovník

- referent, asistent terénneho sociálneho pracovníka

4. Mestské kultúrne stredisko

- vedúci mestského kultúrneho strediska

- 6 referentov kultúry

- premietáč

- referent – pokladník

- uvádzачka, šatniarka

- 2 technici

- vedúci kina

- referent pre kultúru a šport

5. Prednosta

- prednostka mestského úradu

6. Oddelenie ekonomiky a podnikania

- vedúci oddelenia

- referent – rozpočtár a analytik

- referent – hlavný účtovník

- 2 referenti – účtovníci

- referent správy dane z nehnuteľností

- referent správy poplatku za komunálny odpad

- referent podnikateľských činností

- 2 samostatní referenti

- referent

7. Oddelenie správy majetku a zariadení mesta

- vedúci oddelenia

- referát správy budov a zariadení

- referát majetkový - 4,5 referentov - správcovia nehnuteľností

- 2 referenti

- 0,5 úväzku referent pre verejné obstarávanie

- 4 upratovačky, vrátnik

- 7 upratovačiek

- 6 informátorov, vrátnik

- 2 údržbári

- údržbár, kurič

- upratovačka

- hospodár

- 3* pomocný strojník/mechanik, opravár (zimný štadión)

- * strojník – mechanik, opravár

- 3* šatniarka, upratovačka, pokladník (zimný štadión)

- referent – správca mestskej športovej haly

* sedem pracovných miest bolo vytvorených na obdobie prevádzky zimného štadióna Šal'a, resp. v mesiaci november príslušného roka až marec nasledujúceho roka

8. Oddelenie organizačné a správne

- vedúci oddelenia

- 1,2 úväzku matrikárika

- 1,8 úväzku referát evidencie obyvateľstva a ohlasovnía

- 2 samostatní referenti

- 1 referent správy registratúry a sprístupňovania informácií

- 2 pre osvedčovanie listín a podpisov na listinách

9. Oddelenie investícií a komunálnych činností

- vedúci oddelenia

- referát investičných činností

- referent – administratíva

- 2 referenti pre investičnú činnosť

- referát životného prostredia

- 2 referenti životného prostredia

- 2 ošetrovatelia zvierat

- referát dopravy a technických činností

- 1,8 referent dopravy a technických činností

- prevádzkový zamestnanec referátu dopravy a tech. činností

- referent

- 2 vodič, strojník/mechanik

- 2 manuálni pracovníci

10. Stavebný úrad

- vedúci stavebného úradu

- 2,5 referent

- 0,5 referent pre ŠFRB

- referent – administratíva

11. Referát právny, personálny a mzdový

- 2 právnici

- referent PaM

12. Referát informatiky

- 2 referenti – informatik

13. Referát pre rozvojovú stratégiu a štrukturálne fondy

- 3 referenti pre rozvojovú stratégiu a štrukturálne fondy

14. Kancelária prednostu

- sekretárka prednostu
- referent pre verejné obstarávanie

Spolu to vytváralo 117,3 systemizovaných pracovných miest.

3.2 Mestské zastupiteľstvo vo volebnom období 2022 – 2026

Zoznam poslancov Mestského zastupiteľstva v Šali vo volebnom období 2022-2026:

RSDr. Peter Gombáš
nezávislý

Ing. Róbert Andráši
nezávislý

Peter Szalay
nezávislý

Ing. Ingrid Kántorová
Tím Kraj Nitra

Mgr. Róbert Čibrik
Tím Kraj Nitra

Mgr. Monika Budaiová
nezávislá

Jakub Matájs
Tím Kraj Nitra

PaedDr. Danica Lehocová, PhD.
Smer - SD

Ing. Tomáš Benkovič
nezávislý

Ing. Gabriela Lacková
nezávislá

Mgr. Dominika Jarošová
nezávislá

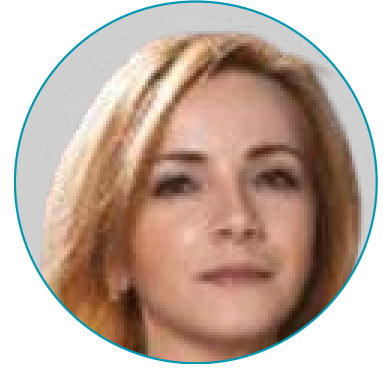
Ing. Tomáš Mészáros
nezávislý

Róbert Tölgyesi
Mad'arská aliancia - Magyar Szövetség

Péter Hlavatý
KDH

Anna Terišková
nezávislá

Ing. Slavomír Kalíš
nezávislý

Miloš Reháč
nezávislý

Mgr. Ildikó Jarošová
nezávislá

Marek Melnár
nezávislý

Ing. Peter Andráši
SaS

Ing. Peter Jaroš
nezávislý

2
0
2
3

3.3 Zloženie komisií pri MsZ

Pri MsZ pôsobilo 8 odborných komisií. Boli vytvorené ako poradné, iniciatívne a kontrolné orgány na ustanovujúcom MsZ v novembri 2022. Jednotlivých členov z radov mestských poslancov i z radov verejnosti zvolili poslanci na rokovaní mestského zastupiteľstva v roku 2023. Ich zloženie tvorili nasledovní členovia:

Komisia pre sociálne, zdravotné a bytové otázky

členovia – poslanci: Péter Hlavatý – predseda komisie

RSDr. Peter Gomboš

Mgr. Dominika Jarošová

Mgr. Ildikó Jarošová

PaedDr. Danica Lehocká, PhD.

členovia – neposlanci: Sylvia Braunová

RSDr. Ľubor Gáll

Mgr. Eva Schmidtová, MPH

PhDr. Silvia Straňáková

Mgr. Renáta Zelezníková

PhDr. Margaréta Lezul'áková

tajomníčka: Sylvia Paštéková

Komisia kultúry a cestovného ruchu

členovia – poslanci: Marek Molnár – predseda komisie

Bc. Tomáš Benkovič

Peter Hlavatý

Ing. Peter Jaroš

PaedDr. Danica Lehocká PhD.

členovia – neposlanci: Mgr. Miriam Hambalková

Kristián Rehák

Mgr. DiS. Art. Anikó Sárkányová

Ing. Alžbeta Sedliáčiková

Mgr. Ondrej Sirota

Lucia Zemková

tajomníčka: Jozefína Karlubíková

Komisia mládeže a športu

členovia – poslanci: Peter Szalay – predseda komisie

Bc. Tomáš Benkovič

Mgr. Róbert Čibrik

Ing. Slavomír Kališ

Ing. Tomáš Mészáros

členovia – neposlanci: Jozef Halota

Ladislav Jaroš st.

Luboš Káras

Jana Majdlenová

Ing. Marián Miškovič

Ing. Karel Molnár

tajomníčka: Ing. Martina Čizmáriková

Komisia ekonomická

členovia – poslanci: JUDr. Anna Torišková – predsedkyňa komisie

Ing. Peter Andráši

Mgr. Monika Budaiová

Mgr. Róbert Čibrik

Róbert Tölgyesi

členovia – neposlanci: Ing. Klaudia Antálková

Ing. Tibor Baran

Ing. Martin Gálik

Ing. Erika Sedlárová

Ing. Igor Valent

Samuel Zemko

tajomníčka: Mgr. Lucia Kuruczová

Komisia územného plánovania, výstavby a dopravy

členovia – poslanci: Ing. Tomáš Mészáros – predseda komisie

Mgr. Monika Budaiová

Ing. Ingrid Kántorová

Péter Szalay

JUDr. Anna Terišková

členovia – neposlanci: Ing. Marián Antal

Ing. arch. Viktor Becker

Ing. Kristián Szekeres PhD.

Ing. Vladimír Vicena

MA Simeon Vincze

Ing. arch. Andrea Belzárová

tajomník: Ing. Viktor Kubiš

Komisia životného prostredia, verejného poriadku a bezpečnosti

členovia – poslanci: RSDr. Peter Gombos – predseda komisie

Ing. Róbert Andrási

Ing. Peter Jaroš

Ing. Gabriela Lacková

členovia – neposlanci: Ing. Martin Klacko

Mgr. Ladislav Medveczký

MVDr. Behuslava Miškovičová

Ing. Olga Móri

Ing. Peter Süss

PhDr. Mgr. Marián Šperka

tajomníčka: Ing. Gabriela Braníková

Komisia školstva

členovia – poslanci: Miloš Rehák – predseda komisie

Mgr. Dominika Jarošová

Mgr. Ildikó Jarošová

Ing. Slavomír Kališ

Marek Molnár

členovia – neposlanci: Mgr. Monika Hamarová

Ing. Michal Malárik

PaedDr. Dagmar Mesárošová

PhDr. Silvia Straňáková

2

0

2

3

PaedDr. Vladimír Takáč
 Mgr. Nora Valentínová
 tajomníčka: Mgr. Katarína Keselyová
Komisia pre udeľovanie ocenení mesta Šal'a
 členovia – poslanci: Ing. Gabriela Lacková – predsedkyňa komisie
 Róbert Tölgyesi
 Miloš Reháč
 členovia – neposlanci: Ing. Tibor Baran
 Mgr. Jozef Varsányi
 tajomníčka: RNDr. Liliana Vyskočová

3.4 Zasadnutia mestského zastupiteľstva

Mestské zastupiteľstvo v Šali zasadalo v roku 2023 spolu deväťkrát. Z uznesení MsZ vyberáme:

1. zasadnutie mestského zastupiteľstva v roku 2023 sa konalo 2. februára 2023

Uznesenie č. 1/2023 – II.

MsZ vzalo na vedomie Správu o kontrolnej činnosti hlavnej kontrolórky mesta Šal'a za rok 2022.

Uznesenie č. 1/2023 – IV.

MsZ uložilo Dozornej rade spoločnosti MeT Šal'a, spol. s r. o. vykonať kontrolu zákonnosti, hospodárnosti a transparentnosti poskytnutia pôžičiek spoločnosťou v období rokov 2019 – 2022 a o svojich zisteniach vypracovať písomnú správu, ktorú predloží na nasledujúce zasadnutie MsZ.

Uznesenie č. 1/2023 – V.

MsZ schválilo VZN č. 1/2023 o určení výšky finančných prostriedkov na mzdy a prevádzku na žiaka základnej umeleckej školy, dieťa materskej školy alebo dieťa a žiaka školského zariadenia so sídlom na území mesta Šal'a.

Uznesenie č. 1/2023 – VI.

MsZ schválilo Návrh plánu verejného obstarávania na rok 2023.

Uznesenie č. 1/2023 – VII.

V majetkových záležitostiach mestské zastupiteľstvo schválilo žiadosť o nájom po-

zemku pre ANDREA SHOP, s. r. o., spočívajúci v užívaní priestoru ako manipulačný priestor k stavbe – polyfunkčnému objektu v nájme žiadateľ'a.

Uznesenie č. 1/2023 – VIII.

MsZ schválilo uzatvorenie zmluvy o budúcej zmluve o zriadení časovo neobmedzených vecných bremien in personam na pozemky vo vlastníctve mesta Šal'a. Spočívajú v práve zriadiť a prevádzkovať stavbu elektro-energetického zariadenia „Obchodno-prevádzkový objekt – rozšírenie distribučných rozvodov“ a v práve vstupu, prechodu a prejazdu cez zaťažené nehnuteľnosti v rozsahu, ktorý bude po realizácii stavby stanovený geometrickým plánom za jednorazovú odplatu podľa znaleckého posudku.

Uznesenie č. 1/2023 – X.

MsZ schválilo delegovanie nových zástupcov zriaďovateľ'a, mesta Šal'a, do rád škôl, školských zariadení a mestskej školskej rady.

Uznesenie č. 1/2023 – XI.

MsZ schválilo voľbu členov komisií pri MsZ, ich počet a pomer členov jednotlivých komisií nasledovne:

Pre sedem komisií pri MsZ schválili poslanci počet členov 11 – 5 poslancov (vrátane predsedu) a 6 neposlancov. Komisia pre udeľovanie ocenení mesta Šal'a bola poslancami schválená v počte členov 5, z toho traja poslanci (vrátane predsedu) a dvaja neposlanci.

Uznesenie č. 1/2023 – XII.

Poslanci MsZ schválili Zmluvu č. 852/2022 v rámci projektu „Nákup materiálno-technického vybavenia pre Domov sociálnych služieb KORY“ s dodávateľom BEGA s. r. o. a súčasne odovzdanie nadobudnutého materiálno-technického vybavenia do správy Domova sociálnych služieb KORY Šal'a ako zariadenia príspevkovej organizácie mesta Šal'a – OSS.

Uznesenie č. 1/2023 – XIII.

MsZ schválilo Zmluvu o dielo č. 43/2023 na uskutočnenie stavebných prác v rámci projektu „Výstavba detského inkluzívneho ihriska RODINKA“ na predmet zákazky „Detské inkluzívne ihrisko RODINKA v Šali“.

2. zasadnutie mestského zastupiteľstva v roku 2023 sa konalo 23. marca 2023

Primátor Mgr. Jozef Belický skonštatoval, že pri jeho otvorení bolo prítomných a registrovaných 15 poslancov, čím bolo mestské zastupiteľstvo spôsobilé rokovať a uznášať sa. Z uznesení MsZ vyberáme:

Uznesenie č. 2/2023 – IV.

Poslanci zobrali na vedomie správu z kontroly vykonanej Dozornou radou spoločnosti MeT Šal'a, spol. s r. o. o zákonnosti, hospodárnosti a transparentnosti poskytnutia pôžičiek spoločnosťou MeT Šal'a, spol. s r. o. v období rokov 2019 – 2022.

Uznesenie č. 2/2023 – V.

MsZ schválilo VZN č. 2/2023 o sumách úhrady za sociálne služby, spôsobe ich určenia a platenia.

Zvýšenie súm sa týkalo prijímateľov sociálnych služieb v OSS a DD Šal'a. Od roku 2019 nepristúpili k zvýšeniu úhrady nákladov napriek rastu cien energií a ostatných komodít, najmä potravín.

Uznesenie č. 2/2023 – VI.

MsZ schválilo VZN č. 3/2023 o určení názvov ulíc a iných verejných priestranstiev v meste Šal'a v lokalite individuálnej bytovej výstavby "Obytná zóna – KÚRIA I".

VZN pojednávalo o pomenovaní názvu novovybudovanej ulice "Pol'ná". Vznikla v mestskej časti Veča už v rozostavanej výstavbe rodinných domov, ktorá bola priamo napojená na ulicu Hospodársku.

Uznesenie č. 2/2023 – VII.

MsZ zobralo na vedomie vývoj hospodárenia mesta k 31. 12. 2022.

Uznesenie č. 2/2023 – VIII.

MsZ schválilo odmenu pre hlavnú kontrolórku mesta vo výške 5 % z mesačného platu hlavného kontrolóra za obdobie od januára do decembra 2022.

Uznesením schválilo MsZ návrh Róberta Tölgyesiho. Týkal sa úpravy cenového výmeru v mestskej autobusovej doprave v meste v znení "zaradiť k bezplatnej preprave v MAD, okrem detí do 6 rokov veku, aj držiteľov ĽZP a ĽZP-S vrátane sprievodcu, seniorov aj držiteľov plakety Prof. MUDr. Jana Janského – Janského plaketa všetkých kategórií".

Uznesenie č. 2/2023 – IX.

MsZ schválilo úpravu cenového výmeru v mestskej autobusovej doprave v meste Šal'a.

Uznesenie č. 2/2023 – X.

MsZ schválilo kúpu nehnuteľností, a to stavby – krytá plaváreň a čerpacia stanica spolu s pozemkami o výmere 3 144 m² a o výmere 832 m² od spoločnosti Duslo, a. s., v celkovej kúpnej cene 5 Eur za celý predmet kúpy.

Schválilo tiež uzatvorenie dohody o spolupráci so spoločnosťou Duslo, a. s., predmetom ktorej bude možnosť užívania plavárne, najmä pre potreby zamestnancov, spriaznené osoby a partnerov spoločnosti Duslo, a. s.

Uznesenie č. 2/2023 – XIII.

Mestské zastupiteľstvo zoberalo na vedomie výsledok verejného obstarávania na stavebné práce s názvom "Záchytné parkovisko – predstaničný priestor v Šali – prestupný uzol" a Zmluvu o dielo č. 889/2022 na realizáciu diela "Záchytné parkovisko – predstaničný priestor v Šali – prestupný uzol" uzatvorenú s dodávateľom MBM-GROUP a. s., Bratislava.

Uznesenie č. 2/2023 – XIV.

Poslanci vzali na vedomie výsledok verejného obstarávania na zákazku s nízkou hodnotou na poskytnutie služieb "STAVEBNÝ DOZOR Záchytné parkovisko – predstaničný priestor v Šali – prestupný uzol" spolu s Mandátnou zmluvou číslo 461/2022 na poskytnutie služieb stavebného dozoru v rámci projektu "Záchytné parkovisko – predstaničný priestor v Šali – prestupný uzol" uzatvorenou s dodávateľom Ing. Jozefom Popad'ákom zo Sečovskej Polianky.

Uznesenie č. 2/2023 – XV.

MsZ zoberalo na vedomie zmluvy, ktoré boli uzatvorené ako výsledok verejného obstarávania s názvom "Moderné technológie – Šal'a na ceste SMART" na realizáciu prvej a druhej časti zákazky s dodávateľom MAXNETWORK s. r. o. na dodávku softvérového diela.

3. zasadnutie mestského zastupiteľstva sa uskutočnilo 4. mája 2023

Mgr. Jozef Belický, primátor mesta skonštatoval, že pri otvorení 3. zasadnutia MsZ bolo prítomných a registrovaných 20 poslancov, čím bolo zastupiteľstvo spôsobilé rokovať a uznášať sa.

Pri schvaľovaní programu rokovania MsZ poslanec Mgr. Róbert Čibrik navrhol doplnenie programu o dva body. V prvom išlo o novelizáciu interného predpisu mesta, a to Rokovacieho poriadku komisií MsZ v tom zmysle, aby bolo jednoznačne určené, že zasadnutia komisií budú verejné. Uvedené doplnenie bodu bolo do programu zaradené, ale pri prerokovávaní bodu o novelizácii interného predpisu mesta "Rokovací poriadok komisií MsZ" nezískal dostatočný počet hlasov na prijatie uznesenia a uznesenie nebolo prijaté.

Druhá zmena sa týkala doplnenia nového bodu do programu, ktorý sa týkal "Zníženia platu primátora" na úroveň základného platu stanoveného zákonom. Svoj návrh poslanec Mgr. Róbert Čibrik zdôvodňoval tým, že ... "mestu bola uložená pokuta za nezákonnosť" postupu pri výstavbe nájomných bytov. Primátor mesta, ako štatutár i ako osoba, ktorá takýto postup presadzovala, bol nakoniec vyhlásený za odporujúci zákonu, a preto by mal niesť za to zodpovednosť..." Táto zmena programu zasadnutia nezískala dostatočnú podporu poslancov a nebola schválená.

Uznesenie č. 3/2023 - III.

MsZ zoberalo na vedomie správu o činnosti Mestskej knižnice Jána Juhaničesa v Sali za rok 2022.

Uznesenie č. 3/2023 - IV.

MsZ schválilo VZN č. 4/2023 o určení výšky príspevku na čiastočnú úhradu nákladov v školách a v školských zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Šal'a.

Uznesenie č. 3/2023 - VI.

MsZ schválilo dotáciu z rozpočtu mesta na rok 2023 pre žiadateľov o dotáciu pre oblasť kultúry v celkovej výške 10 000 Eur nasledovne:

VEČANIA - na Večianske hody, na 8. ročník hudobného festivalu Veča Fest (Lečo festival), pre OZ LeGrácia na 6. ročník detského festivalu Šal'a Maxi Festík 2023, pre Spoločnosť Petra Pázmána na výstavu V zdravom tele, zdravý duch (dejiny športu v regióne), Miestny odbor Matice slovenskej ŠALA na 28. ročník celonárodnej súťaže Šaliansky Mat'ko J. C. Hronského, Centrum nepočujúcich v Sali na spoznávanie kultúrnych hodnôt na Slovensku (návšteva kultúrnych pamiatok v regióne Vysokých Tatier), Materské centrum Mamy mamám na podujatie Ml'a pre mamu, SRRZ-RZ pri ZUŠ na zakúpenie pedálového adaptéra do klavírnych tried a koncertnej sály, Meetpoint Šal'a na premietanie festivalových filmov z programu Jeden svet pre komunity.

CSEMADOK - ZO Šal'a na 20. ročník regionálnej prehliadky amatérskych spevákov maďarských ľudových piesní *Nech znie pieseň*, Attila Mészáros na podporu Klubu fotografov Terra Wag, Meetpoint Šal'a na podujatie *Deň architektúry Šal'a 2023*, pre občianske združenie Šal'ania na podujatie *Endless Fest* (festival hudobnej tvorby ľudí zo Šale a okolia).

Uznesenie č. 3/2023 – VII.

MsZ schválilo dotáciu z rozpočtu mesta na rok 2023 pre žiadateľov o dotáciu pre oblasť športu v celkovej výške 8 600 Eur nasledovne:

LUIGINO.sk na 3. ročník *Inline korčuľiarskych pretekov Šal'a inline na krátke trate 2023* a na 9. ročník *Inline korčuľiarskych pretekov Šal'a inline 2023*, pre Tanečný klub JUMPING na *Majstrovstvá Slovenska disco dance a street dance v Prešove*, TJ Slovan Duslo Šal'a na *Atletickú olympiádu žiakov základných škôl okresu Šal'a – 20. ročník Memoriálu zakladateľov atletiky v Šali profesorov Melicherčíka a Mutkoviča 2023*, na 10. ročník celoslovenského turnaja v kolkoch zrakovo postihnutých športovcov a 2. ročník *Memoriálu Zlatice Harčárovej a tiež na 15. ročník Vianočného turnaja v kolkoch*, Klub vodných športov BARAKUDA na podporu tréningovej činnosti klubu a prenájom plaveckých dráh, Futbalový klub Slovan Duslo Šal'a na podporu tréningovej a súťažnej činnosti klubu, EUREKO bowling na podporu mladého bowlingového hráča zo Šale *Dávida Baraka*, TJ Slávia Stredné odborné učilište poľnohospodárske Šal'a na podporu tréningovej, veterinárnej a súťažnej činnosti klubu, FK Veča na *Deň detí na štadióne FK Veča a na Memoriál Dušana Takácsa a Jozefa Kubíka*, RADA ŠPORT na 10. ročník *Behu nočnou Šal'ou 2023*, HKM Slovan Šal'a na podporu činnosti klubu pre hádzanársky turnaj pre prípravky v Šali, pre Jazdecký klub RUSTY na *voltžne preteky a tréningy*, HSK Legends Šal'a na podporu činnosti klubu – *letné sústredenie detí na Skalke a pre Veslársky klub Šal'a na podporu tréningovej činnosti klubu*.

Uznesenie č. 3/2023 – VIII.

MsZ schválilo úpravu cenníka Mestskej knižnice Jána Johánidesa v Šali.

Uznesenie č. 3/2023 – X.

MsZ zobralo na vedomie výsledok verejného obstarávania k zákazke s názvom *"Zvýšenie kybernetickej bezpečnosti mesta Šal'a"* spolu so Zmluvou o dielo číslo 88/2023 na prvú časť zákazky s dodávateľom airo, s. r. o., Bratislava. Vzalo na vedomie tiež Zmluvu o poskytovaní služieb manažéra kybernetickej bezpečnosti číslo

92/2023, uzatvorení s dodávateľom auditori.it na druhú časť zákazky, ktorou sa ustanovil obsah bezpečnostných opatrení i obsah a štruktúra bezpečnostnej dokumentácie.

4. zasadnutie mestského zastupiteľstva sa uskutočnilo 29. júna 2023

Mgr. Jozef Belický, primátor mesta skonštatoval, že pri otvorení bolo prítomných a registrovaných 19 poslancov, čím bolo mestské zastupiteľstvo spôsobilé rokovať a uznášať sa.

Na júnovom MsZ navrhol primátor úpravu programu zasadnutia a doplniť do programu rokovania informáciu o výsledku kontroly NKÚ SR – Zelená infraštruktúra v mestách a obciach a tiež informáciu z rokovania komisie územného plánovania, výstavby a dopravy, ktorá sa týkala parkovacej politiky a strategických dokumentov z oblasti dopravy. Poslanci na návrh primátora doplnili do časti B. Všeobecne záväzné nariadenia, normy mesta aj materiál s názvom Konceptia prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v podmienkach mesta Šal'a na roky 2023 – 2027.

Uznesenie č. 4/2023 – II.

MsZ schválilo Plán kontrolnej činnosti hlavnej kontrolórky a ÚHK na druhý polrok 2023.

Uznesenie č. 4/2023 – IV.

MsZ vzalo na vedomie Správu o činnosti a rozbor hospodárenia Mestského kultúrneho strediska v Šali za rok 2022.

Uznesenie č. 4/2023 – VII.

MsZ vzalo na vedomie vyhodnotenie Komunitného plánu sociálnych služieb mesta Šal'a na roky 2018 – 2022 k 31. 12. 2022.

Uznesenie č. 4/2023 – VIII.

MsZ vzalo na vedomie Konceptiu prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v podmienkach mesta Šal'a na roky 2023 – 2027.

Uznesenie č. 4/2023 – X.

MsZ schválilo záverečný účet mesta Šal'a, rozpočtových organizácií a príspevkovej organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Šal'a za rok 2022 nasledovne:

1. Plnenie rozpočtu mesta Šal'a k 31. 12. 2022 bez finančných operácií:

plnenie bežných príjmov vo výške	22 156 124 Eur
čerpanie bežných výdavkov vo výške	21 624 169 Eur
prebytok bežného rozpočtu	531 955 Eur

plnenie kapitálových príjmov vo výške	536 087 Eur
čerpanie kapitálových výdavkov vo výške	3 600 923 Eur
schodok kapitálového rozpočtu	- 3 064 837 Eur

bežné a kapitálové príjmy vo výške	22 692 211 Eur
bežné a kapitálové výdavky vo výške	25 225 092 Eur
schodok rozpočtu	- 2 532 882 Eur

2. Plnenie rozpočtu mesta Šal'a k 31. 12. 2022 s finančnými operáciami:

bežné a kapitálové príjmy vo výške	22 692 211 Eur
bežné a kapitálové výdavky vo výške	25 225 092 Eur
schodok rozpočtu	- 2 532 882 Eur

plnenie príjmových finančných operácií vo výške	4 281 693 Eur
čerpanie výdavkových finančných operácií vo výške	993 542 Eur
prebytok finančných operácií	3 288 151 Eur

plnenie celkových príjmov vo výške	26 973 904 Eur
čerpanie celkových výdavkov vo výške	26 218 634 Eur
prebytok rozpočtového hospodárenia celkom	755 270 Eur

3. Vylúčenie účelovo viazaných finančných prostriedkov z rozpočtového hospodárenia vo výške 297 877,68 Eur nasledovne:

- * 6 697,04 Eur – nevyčerpané finančné prostriedky z príspevku Obvodného úradu v Nitre na dopravné žiakov za rok 2022
- * 20 192,90 Eur – nevyčerpané finančné prostriedky z príspevku na stravné žiakov za rok 2022
- * 57 840,98 Eur – nevyčerpaná časť finančných prostriedkov z MŠVV SR na prenesené kompetencie školstva
- * 28 800,00 Eur – nevyčerpaná dotácia z MPSVAR SR na dofinancovanie energií v Domove dôchodcov Šal'a
- * 34 930,44 Eur – finančné prostriedky na účtoch školských jedální na zakúpenie

potravín

* 8 244,71 Eur – finančné prostriedky na účte jedálne domova dôchodcov na zakúpenie potravín

* 30,00 Eur – nevyčerpaná časť finančných prostriedkov z Úradu práce sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky za výkon osobitného príjemcu z pozastavených rodinných prídavkov

* 38 250,19 Eur – nevyčerpaná dotácia z Environmentálneho fondu na výsadbu stromov

* 7 118 Eur – nevyčerpané finančné prostriedky určené na pomoc pre Ukrajinu na transparentnom účte

* 45 186,45 Eur – účelovo viazané prostriedky na tvorbu fondu opráv a údržby, ktorý je mesto povinné tvoriť v zmysle zákona č. 443/2010 Z.z.

* 27 694,00 Eur – nevyčerpaná osobitná dotácia pre školy na špecifiká

* 1 847,82 Eur – nevyčerpaná osobitná dotácia na pomocného vychovávateľa v MŠ

* 12 142,26 Eur – nevyčerpané prostriedky z dotácie na referendum

* 6 657,90 Eur – nevyčerpané prostriedky poskytnuté z Nórskeho fondu na revitalizáciu lesoparku

* 2 244,99 Eur – účelovo určené prostriedky v príjmových finančných operáciách na zábezpeky, ktoré uhradili nájomníci v mestských bytoch a pri ukončení nájomného vzťahu im budú vrátené.

4. Schodok rozpočtu vo výške 2 532 881,64 Eur vykrytý z kladného zostatku finančných operácií 3 288 151,27 Eur. Zostatok finančných prostriedkov (po vylúčení účelovo určených prostriedkov uvedených v bode 3) sa vo výške 457 391,95 Eur pridelí do rezervného fondu.

5. Vysporiadanie výsledku hospodárenia príspevkovej organizácie OSS v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Šal'a nasledovne:

- prerokovalo rozbor hospodárenia a účtovnú závierku OSS mesta Šal'a za rok 2022

- schvaľuje ročnú účtovnú závierku OSS mesta Šal'a ku dňu 31. 12. 2022

- berie na vedomie výsledok hospodárenia organizácie za rok 2022, zisk vo výške 17 009,84 Eur a v súlade s ustanovením § 24 zákona č. 523/2004 Z.z.

a rozpočtových pravidlách verejnej správy v znení neskorších predpisov zúčtovanie finančných vzťahov OSS za rozpočtový rok 2022 s rozpočtom zriaďovateľa použitím kladného hospodárskeho výsledku v čiastke 7 089,33 Eur na vysporiadanie

záporného hospodárskeho výsledku predchádzajúcich účtovných období a čiastku 9 920,51 Eur vrátiť zriadiť ovateľovi.

MsZ zobralo na vedomie stanovisko hlavného kontrolóra k návrhu záverečného účtu mesta Šal'a za rok 2022.

MsZ schválilo celoročné hospodárenie mesta Šal'a za rok 2022 bez výhrad.

Uznesenie č. 4/2023 – XI.

MsZ zobralo na vedomie vývoj hospodárenia mesta k 30. 04. 2023.

Uznesenie č. 4/2023 – XII.

MsZ schválilo návrh na úpravu rozpočtu mesta Šal'a na rok 2023 nasledovne:

Bežné príjmy:	26 347 278 Eur
Bežné výdavky:	25 673 049 Eur
Rozdiel:	674 229 Eur

Kapitálové príjmy:	6 871 097 Eur
Kapitálové výdavky:	8 858 658 Eur
Rozdiel:	- 1 987 561 Eur

Spolu príjmy bez prúj. fin. operácií:	3 3 218 375 Eur
Spolu výdavky bez výd. fin. operácií:	34 531 707 Eur
Rozdiel bez finančných operácií:	- 1 313 332 Eur

Príjmové finančné operácie:	2 477 232 Eur
Výdavkové finančné operácie:	1 163 900 Eur
Rozdiel:	1 313 332 Eur

Rozpočet na rok 2023 celkom:	
Príjmy celkom:	35 695 607 Eur
Výdavky celkom:	35 695 607 Eur
Rozdiel celkom:	0 Eur

Úprava rozpočtu mesta Šal'a na rok 2023 podľa hlavných ekonomických kategórií:

100 daňové príjmy	13 263 000 Eur
-------------------	----------------

200 nedaňové príjmy	3 341 200 Eur
300 granty a transfery	16 614 175 Eur
400 príjmy z transakcií s finanč. akt. a pas.	797 732 Eur
500 prijaté úvery a fin. výpomoci	1 679 500 Eur
600 bežné výdavky	25 673 049 Eur
700 kapitálové výdavky	8 858 658 Eur
800 výdavky z transakcií s finanč. akt. a pasív	1 163 900 Eur

Úpravu výšky príspevku pre OSS na rok 2023 v celkovej sume 1 001 340 Eur, z toho príspevok z MPSVaR bol vo výške 386 840 Eur a príspevok z rozpočtu mesta predstavoval sumu 614 500 Eur.

Použitie rezervného fondu vo výške 457 984 Eur vytvoreného z prebytku rozpočtu z roku 2022 nasledovne:

- modernizácia verejného osvetlenia 10 216 Eur
- splátky istiny 447 768 Eur

Uznesenie č. 4/2023 – XIII.

MsZ schválilo trvalé upustenie od vymáhania pohľadávky OSS voči dlžníčke Erike Karvaiovej vo výške 340,60 Eur a jej odpísanie z účtovnej evidencie.

Uznesenie č. 4/2023 – XIV.

Na základe žiadosti OZ O psíčkovi a mačičke MsZ schválilo dotáciu z rozpočtu mesta na rok 2023 pre oblasť zabezpečovania zdravých životných podmienok a bezpečnosti obyvateľov pri súčasnom zabezpečovaní ochrany zvierat vo výške 50 Eur na jednu odchytenú a sterilizovanú mačku, vrátenú do pôvodného revíru, maximálne však do výšky 3 000 Eur na rok 2023.

Uznesenie č. 4/2023 – XX.

MsZ zobralo na vedomie výsledok verejného obstarávania na stavebné práce s názvom "Revitalizácia lesoparku" so Zmluvou o dielo č. 201/2023 na realizáciu diela "Revitalizácia lesoparku" uzatvorenou s dodávateľom AVA -stav, s. r. o., Galanta.

Uznesenie č. 4/2023 – XXI.

MsZ vzalo na vedomie výsledok verejného obstarávania – zákazka s nízkou hodnotou "Odborná starostlivosť o dreviny – orezávanie a asanácia stromov v meste Šal'a" a uzatvorenie Rámcovej dohody č. 228/2023 "Odborná starostlivosť

o dreviny – orezávanie a asanácia stromov v meste Šal'a" s dodávateľom Zoltánom Bukovským, Šal'a.

Uznesenie č. 4/2023 – XXII.

MsZ odporučilo primátorovi mesta schváliť Stanovy obchodnej spoločnosti MeT Šal'a, spol. s r. o.

Uznesenie č. 4/2023 – XXIII.

MsZ odsúhlasilo termíny zasadnutí MsZ na 2. polrok 2023 nasledovne:

21. septembra

26. októbra

30. novembra

7. decembra – slávnostné zasadnutie mestského zastupiteľstva – Deň samosprávy, udeľovanie ocenení mesta Šal'a.

5. zasadnutie mestského zastupiteľstva sa uskutočnilo 28. augusta 2023

Mgr. Jozef Belický, primátor mesta skonštatoval, že pri otvorení 5. zasadnutia Mestského zastupiteľstva v Šali bolo prítomných a registrovaných 14 poslancov, čím mestské zastupiteľstvo bolo spôsobilé rokovať a uznášať sa.

Uznesenie č. 5/2023 – I.

MsZ schválilo navýšenie kontokorentného úveru o 700 000 Eur a ručenie za prijatie kontokorentného úveru blankozmenkou.

Kontokorentný úver vo výške 500 000 Eur malo mesto schválený od decembra roku 2019. Bol účelovo viazaný na preklopenie finančného obdobia medzi príjmami a výdavkami a na preklopenie nedostatku finančných prostriedkov, aby sa zabezpečil súlad a mesto si mohlo plniť svoje povinnosti.

Hlavným a jediným bodom programu bol „Návrh na navýšenie kontokorentného úveru“. Zámer zvolat' MsZ v termíne, ktorý nebol plánovaný, bolo z toho dôvodu, že celé Slovensko a celá Európa sa nachádzali v období, keď ekonomická kríza pretrvávala, príjmy do mestskej kasy neboli dosahované v očakávanej výške, ale povinnosti mesta a zazmluvnené vzťahy stále zostávali a samozrejme súbežne s tým prebiehala realizácia veľkých investičných akcií v rámci iných zdrojov, napr. európskych fondov. Končilo sa programové obdobie súvisiace najmä s ukončovaním investičných akcií a bolo potrebné, aby sa investičné akcie mesta ukončili a finančne vysporiadali. Navýšenie kontokorentného úveru z UniCredit Bank malo pomôcť ukončiť krásny, doposiaľ najväčší realizovaný investičný projekt mesta, ktorý Šal'ania potre-

bovali – "Záchytné parkovisko – predstaničný priestor v Šali".

6. zasadnutie mestského zastupiteľstva sa uskutočnilo 21. septembra 2023

Mgr. Jozef Belický, primátor mesta skonštatoval, že pri otvorení 6. zasadnutia bolo prítomných a registrovaných 18 poslancov, čím bolo spôsobilé rokovať a uznávať sa. Z uznesení vyberáme:

Uznesenie č. 6/2023 – III.

MsZ po prerokovaní informácie z komisie územného plánovania, výstavby a dopravy, ktorá sa týkala parkovacej politiky v Šali – prvá etapa, odporučilo primátorovi mesta vypracovať návrh všeobecne záväzného nariadenia podľa podkladov, ktoré odzneli na 6. zasadnutí MsZ a predložiť ho na najbližšie zasadnutie MsZ.

Uznesenie č. 6/2023 – VI.

MsZ zobralo na vedomie Monitorovaciu správu hospodárenia mesta Šal'a za prvý polrok 2023.

Uznesenie č. 6/2023 – VII.

MsZ odporučilo pripraviť rozpočet mesta Šal'a na rok 2024, ktorý bude vychádzať z východísk a priorít prijatých na tomto rokovaní MsZ o budúročnom rozpočte.

V priebehu rokovania mal Mgr. Róbert Čibrik poslancový návrh, v ktorom navrhol vyradiť zo zoznamu priorít rozpočtu mesta na rok 2024 budovanie polopodzemných kontajnerov a zaradiť medzi priority rozpočtu vypracovanie modernej koncepcie odpadového hospodárstva, ktorá by zhodnotila možnosti zavedenia množstevného zberu, uzamykateľných kontajnerov a vývoz separovaných odpadov od dverí. Tento návrh podporil iba poslanec Mgr. Miloš Kellár, teda nebol prijatý.

Uznesenie č. 6/2023 – VIII.

MsZ schválilo predloženie žiadosti o nenávratný finančný príspevok na realizáciu projektu s názvom „Rekonštrukcia a modernizácia ZŠ J. C. Hronského, Šal'a". Súčasne schválilo zabezpečenie finančných prostriedkov na spolufinancovanie realizovaného projektu zo strany mesta vo výške rozdielu celkových oprávnených výdavkov projektu a poskytnutého NFP, t. j. 56 505,60 Eur a tiež zabezpečenie financovania prípadných neoprávnených výdavkov z rozpočtu mesta.

Uznesenie č. 6/2023 – XI.

MsZ schválilo prenájom nebytového priestoru v budove KD v Šali, z dôvodu hodného osobitného zreteľa, na dobu 2 rokov vo výške nájomného 1 Eur/rok pre Slovenský skauting 19. zbor Obojživelníkov Šal'a s povinnosťou úhrady nákladov na služby spojené s užívaním nebytového priestoru v plnej výške.

Uznesenie č. 6/2023 – XII.

MsZ schválilo pre spoločenstvo vlastníkov bytov a nebytových priestorov bytového domu na ulici V. Srebára č. 8, 10 a 12 v Šali prenájom mestského pozemku v cene 1 Eur/rok, z dôvodu prípadu hodného osobitného zreteľa, spočívajúceho vo vybudovaní bezbariérového vstupu do vchodov.

Uznesenie č. 6/2023 – XIV.

MsZ schválilo a rozhodlo o zámene pozemkov vo vlastníctve mesta Šal'a za pozemky vo vlastníctve spoločnosti TECHAGRA RV Žihárec, s. r. o. v lokalite pri čističke odpadových vôd v Šali, z dôvodu hodného osobitného zreteľa. Ten spočíval v doriešení majetkových vzťahov k pozemkom pre rozšírenie čističky odpadových vôd. Naopak orná pôda vo vlastníctve mesta sa pre mesto stala trvale prebytočným majetkom a neslúžila mu na plnenie úloh.

Celková výmera pozemkov vo vlastníctve mesta Šal'a bola 42 254 m² a ich hodnota určená znaleckým posudkom vyhotoveným Ing. Helenou Patasiovou, znalkyňou v odbore poľnohospodárstvo, odvetvie - odhad hodnoty poľnohospodárskej pôdy, bola v cene 338 636 Eur.

Celková výmera pozemkov vo vlastníctve spoločnosti TECHAGRA RV Žihárec, s. r. o. bola 10 583,42 m² a ich hodnota, určená tou istou znalkyňou, predstavovala cenu 347 748 Eur.

Pretože hodnota zamieňaných nehnuteľností bola pre zmluvné strany porovnateľná, vzájomne si nič nevyplácali.

Uznesenie č. 6/2023 – XVI

MsZ schválilo tiež zámer prevodu nehnuteľného majetku mesta – pozemok formou obchodnej verejnej súťaže (OVS) „O najvýhodnejšiu ponuku na kúpu pozemku v osade Kilič“. Za členov súťažnej komisie poslanci schválili: JUDr. Anna Torišková, poslankyňa a predsedníčka ekonomickej komisie, Róbert Tölgyesi, viceprimátor, Mgr. Róbert Čibrik, poslanec, Peter Szalay, poslanec, Ing. Jana Nitrayová, prednostka MsÚ, JUDr. Ing. Margita Pekárová, zamestnanec mesta a zapisovateľka.

Uznesenie č. 6/2023 – XVII.

MsZ vzalo na vedomie Zmluvu o dodaní tovarov s montážou č. 269/2023 na projekt „Fotovoltaický zdroj – administratívna budova MsÚ Šal'a" a jej dodatok č. 1 ako výsledok verejného obstarávania pre zákazku na dodanie a montáž fotovoltaiky na budovu MsÚ s dodávateľom Mega Lan Consulting s. r. o., Zvolen.

7. zasadnutie mestského zastupiteľstva sa uskutočnilo 26. októbra 2023

Mgr. Jozef Belický, primátor mesta skonštatoval, že pri otvorení 7. zasadnutia MsZ bolo prítomných a registrovaných 21 poslancov, čím bolo spôsobilé rokovať a uznášať sa. Z uznesení vyberáme:

Uznesenie č. 7/2023 – IV.

MsZ schválilo zmenu uznesenia č. 6/2023 – VIII zo 6. zasadnutia MsZ ktorým súhlasilo so zmenou výšky finančného príspevku na spolufinancovanie projektu „Rekonštrukcia a modernizácia ZŠ J. C. Hronského, Šal'a" vo výške rozdielu celkových oprávnených výdavkov projektu a poskytnutého NFP, t. j. 72 494,51 Eur v súlade s podmienkami poskytnutia pomoci.

Uznesenie č. 7/2023 – VI.

MsZ schválilo realizáciu projektu „Materská škola Budovateľská, Šal'a – zníženie energetickej náročnosti stavby", t. j. kapitálovej investície, ktorá bola financovaná z poskytnutej dotácie z Environmentálneho fondu a tiež zabezpečenie finančných prostriedkov na spolufinancovanie realizovaného projektu vo výške minimálne 5 % oprávnených výdavkov, t. j. 10 818,72 Eur, pričom výška schválenej dotácie bola 205 555,51 Eur.

Uznesenie č. 7/2023 – VIII.

MsZ schválilo uzatvorenie zmluvy o budúcej zmluve o zriadení vecného bremena k nehnuteľnosti – pozemku pod plánovanou stavbou „Cyklotrasa Šal'a – Diakovce" za jednorazovú odplatu, ktorá bude určená podľa znaleckého posudku s budúcim povinným z vecného bremena, Nitrianskym samosprávnym krajom.

Uznesenie č. 7/2023 – IX.

MsZ schválilo zámer prevodu pozemku na Švermovej ul. v Šali o výmere 62 m², pretože sa tento pozemok stal pre mesto trvale prebytočným majetkom z toho dôvodu, že neslúži mestu na plnenie úloh. Pozemok bol v dlhodobom užívaní žiadateľov, pričom tvoril funkčný celok s nehnuteľnosťami vo vlastníctve žiadateľov. Cena

na základe znaleckého posudku číslo 99/2023 predstavovala 950 Eur.

Uznesenie č. 7/2023 – X.

MsZ zobralo na vedomie výsledok verejného obstarávania „Dodávka zemného plynu pre mesto Šal'a" pre odberateľov kategórie Malé podnikanie a organizácie (maloodber).

Uznesenie č. 7/2023 – XI.

MsZ zobralo na vedomie výsledok verejného obstarávania „Dodávka elektrickej energie pre mesto Šal'a" a Rámcovú dohodu č. 381/2023 o dodávke elektrickej energie.

8. zasadnutie mestského zastupiteľstva sa uskutočnilo 30. novembra 2023

Zasadnutie Mestského zastupiteľstva v Šali otvoril a viedol Róbert Tölgyesi, zástupca primátora mesta. Pri otvorení bolo prítomných a registrovaných 17 poslancov, čím bolo MsZ spôsobilé rokovať a uznášať sa.

Pôvodný program rokovania bol doplnený o dva body:

- žiadosť o nenávratný finančný príspevok na rekonštrukciu a modernizáciu základnej školy v rámci Programu Slovensko na realizáciu projektu „Rekonštrukcia a modernizácia ZŠ s MŠ J. Murgaša, Šal'a"
- žiadosť o kúpu pozemku vo vlastníctve mesta pre DESIGNER-UM s. r. o.

Uznesenie č. 8/2023 – I.

Na základe pozmenujúceho návrhu poslanca Mgr. Róberta Čibrika bol pri schvaľovaní doplnený Plán kontrolnej činnosti hlavnej kontrolórky a ÚHK na prvý polrok 2024 o „Kontrolu dodržiavania zmluvných podmienok poskytovateľmi služieb údržby a starostlivosti o verejnú zeleň a dreviny za rok 2023" (predovšetkým p. Zoltánom Bukovským a spoločnosťou Emef green, s. r. o.). Táto kontrola bola nahradená namiesto pôvodnej a tou bola „Kontrola čerpania výdavkov v rozpočtovej organizácii mesta Šal'a vo vybranej základnej škole".

Uznesenie č. 8/2023 – III.

MsZ schválilo Súhrnnú správu o výchovno-vzdelávacej činnosti škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Šal'a za školský rok 2022/2023 a o stave v školskom roku 2023/2024.

Uznesenie č. 8/2023 – IV.

MsZ schválilo Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Šal'a na roky 2023 – 2030 so zapracovanými pripomienkami.

Uznesenie č. 8/2023 – V.

MsZ schválilo Komunitný plán sociálnych služieb mesta Šal'a na roky 2023 – 2030.

Uznesenie č. 8/2023 – VI.

MsZ schválilo Transformačný plán vybraných zariadení Organizácie sociálnej starostlivosti mesta Šal'a.

Uznesenie č. 8/2023 – VII.

MsZ schválilo Vyhodnotenie stanovísk a pripomienok z prerokovania návrhu územno-plánovacej dokumentácie "Územný plán mesta Šal'a – zmeny a doplnky číslo 8".

Uznesenie č. 8/2023 – VIII.

MsZ schválilo VZN č. 5/2023, ktorým sa menilo a doplňalo VZN číslo 9/2020, ktorým sa vyhlásila záväzná časť územno-plánovacej dokumentácie Územný plán mesta Šal'a v znení zmien a doplnkov č. 1 – 7 a Energetická koncepcia mesta Šal'a.

Uznesenie č. 8/2023 – IX.

MsZ vyhovel protestu prokurátora Okresnej prokuratúry v Nových Zámkoch č. Pd 87/23/4404-7 proti VZN č. 4/2021 o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi na území mesta Šal'a, ktorým navrhlo napádané VZN v označených ustanoveniach zrušiť a tieto nahradiť novými ustanoveniami, ktoré budú v súlade so zákonom.

Uznesenie č. 8/2023 – X.

MsZ schválilo VZN č. 6/2023, ktorým sa menilo a doplňalo VZN č. 4/2021 o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi na území mesta Šal'a.

Uznesenie č. 8/2023 – XI.

MsZ zoberalo na vedomie vývoj hospodárenia mesta k 30. 09. 2023.

Uznesenie č. 8/2023 – XII.

MsZ schválilo 1. úpravu rozpočtu mesta Šal'a na rok 2023 nasledovne:

Bežné príjmy:	26 296 078 Eur
Bežné výdavky:	25 786 779 Eur
Rozdiel:	509 299 Eur

Kapitálové príjmy:	5 362 872 Eur
Kapitálové výdavky:	9 650 503 Eur
Rozdiel:	- 4 287 631 Eur

Spolu príjmy bez prúj. fin. operácií:	31 658 950 Eur
Spolu výdavky bez výd. fin. operácií:	35 437 282 Eur
Rozdiel bez finančných operácií:	- 3 778 332 Eur

Príjmové finančné operácie:	8 442 232 Eur
Výdavkové finančné operácie:	3 163 900 Eur
Rozdiel:	5 278 332 Eur

Rozpočet na rok 2023 celkom:	
Príjmy celkom:	40 101 182 Eur
Výdavky celkom:	38 601 182 Eur
Rozdiel celkom:	1 500 000 Eur

Úprava rozpočtu mesta Šal'a na rok 2023 bola podľa hlavných ekonomických kategórií nasledovná:

100 Daňové príjmy	12 786 000 Eur
200 Nedaňové príjmy	3 496 500 Eur
300 Granty a transfery	15 376 450 Eur
400 Príjmy z transakcií s finanč. akt. a pas.	837 732 Eur
500 Prijaté úvery a fin. výpomoci	7 604 500 Eur
600 Bežné výdavky	25 786 779 Eur
700 Kapitálové výdavky	9 650 503 Eur
800 Výdavky z transakcií s finanč. akt. a pas.	3 163 900 Eur

Poslanci schválili úpravu výšky príspevku pre OSS na rok 2023 v celkovej sume 1 015 430 Eur, z toho príspevok z MPSVaR bol vo výške 400 930 Eur a príspevok z rozpočtu mesta vo výške 614 500 Eur.

Taktiež schválili prijatie preklenovacieho úveru v maximálnej výške 3 700 000 Eur v rozpočte mesta na rok 2023 a jeho viazanie na financovanie investičných akcií, a to Záchytné parkovisko – predstaničný priestor, projekt SMART a na fotovoltaické panely MŠU.

Uznesenie č. 8/2023 – XIV.

MsZ po prerokovaní návrhu na rozdelenie zisku spoločnosti MeT Šaľ'a, spol. s r. o. za rok 2022 odporučilo primátorovi mesta schváliť rozdelenie zisku spoločnosti MeT Šaľ'a, spol. s r. o. vo výške 11 781,42 Eur nasledovne:

Sumu 589,07 Eur použil na tvorbu zákonného rezervného fondu a 11 192,35 Eur, nerozdelený zisk minulých rokov.

Uznesenie č. 8/2023 – XVI.

MsZ schválilo predloženie žiadosti o nenávratný finančný príspevok (NFP) za účelom realizácie projektu s názvom „Rekonštrukcia a modernizácia ZŠ s MŠ J. Murgaša, Šaľ'a". Schválilo tiež zabezpečenie finančných prostriedkov na spolufinancovanie realizovaného projektu vo výške rozdielu celkových oprávnených výdavkov projektu a poskytnutého NFP, t. j. 22 174,03 Eur.

Uznesenie č. 8/2023 – XX.

MsZ schválilo nájomnú zmluvu na majetkovo-právne vysporiadanie pozemkov v centrálnej mestskej zóne s ROLNÍCKYM DRUŽSTVOM ŠAĽA. Íšlo o pozemky v celkovej výmere 3 379 m² a suma prenájmu, pri cene 0,033 Eur/m²/rok, predstavovala 111,51 Eur/rok, na dobu určitú – 15 rokov.

Uznesenie č. 8/2023 – XXI.

MsZ schválilo prijatie daru – stavbu parkoviska s vegetačnou dlažbou o výmere 120 m² spolu so spevnenými plochami – chodníkmi zo zámkovej dlažby o výmere 38 m², ktorá bola postavená na pozemku vo vlastníctve mesta Šaľ'a od nájomcu LEBECO s. r. o., Kolárovo.

Uznesenie č. 8/2023 – XXIV.

MsZ schválilo prevod zhodnotenia hnutel'ného a nehnuteľného majetku, nadobudnutého v rámci projektu „Zlepšenie infraštruktúry pre exteriérové pohybové a voľ'nočasové aktivity v meste Šaľ'a".

Íšlo o stavebné úpravy existujúceho ihriska na multifunkčné ihrisko v areáli ZŠ s MŠ Bernolákova v Šali - Veči a na základe Kúpnej zmluvy číslo 837/2023

a Defibrilátory s príslušenstvom. Prevod sa týkal nadobudnutia majetku do správy ZŠ s MŠ Bernolákova 1, Šal'a.

Obdobne po realizácii diela - "STAVEBNÉ ÚPRAVY - REKONŠTRUKCIA IHRISKA na ZŠ s MŠ J. Murgaša v Šali" na základe Kúpnej zmluvy č. 845/2023 škola získala do svojej správy Workoutové ihrisko a voľnočasovú zónu a na základe Kúpnej zmluvy č. 837/2023 aj Defibrilátory s príslušenstvom.

Uznesenie č. 8/2023 - XXV.

MsZ odsúhlasilo termíny zasadnutí mestského zastupiteľstva na 1. polrok 2024 nasledovne:

15. februára

18. apríla

13. júna

Uznesenie č. 8/2023 - XXVI.

MsZ schválilo udelenie ocenení mesta nasledovne:

"Cena mesta Šal'a" - MUDr. Peter Grell, PhD.

"Čestné občianstvo mesta Šal'a":

- Zoltán Lazók, primátor partnerského mesta Oroslány (Maďarsko)
- Mgr. Krzysztof Obratański, bývalý primátor mesta Kenosha (Poľsko)

9. zasadnutie mestského zastupiteľstva sa uskutočnilo 21. decembra 2023

Mgr. Jozef Belický, primátor mesta skonštatoval, že pri otvorení 9. zasadnutia bolo prítomných a registrovaných 17 poslancov, čím bolo zastupiteľstvo spôsobilé rokovať a uznášať sa.

Programom zasadnutia MsZ bol návrh rozpočtu mesta Šal'a, rozpočtových organizácií a príspevkovej organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Šal'a na rok 2024 s výhľadom na roky 2025 a 2026.

S pozmenujúcimi návrhmi vystúpil poslanec Mgr. Róbert Cibrik. Zdôvodnil ich tým, že čísla v rozpočte, predložené zo strany MsÚ, v predpokladaných príjmoch mesta v roku 2024 boli nadhodnotené, a tak mal byť aj celý navrhovaný rozpočet málo realistický a mimoriadne rizikový. Predložené pozmenujúce návrhy boli v znení:

1) - navýšiť podprogram 1.2.2. Územné plánovanie o 3 000 Eur (zo sumy 1 000 Eur na 4 000 Eur), - znížiť podprogram 2.1.2. Medializácia mesta a prezentácie na výstavách o 3 000 Eur (zo sumy 5 500 Eur na 2 500 Eur)

2) - navýšiť podprogram 10.3. Grantový systém na podporu športu o 7 000 Eur (zo sumy 3 000 Eur na 10 000 Eur), - navýšiť podprogram 11.4. Grantový systém na podporu kultúry o 7 000 Eur (zo sumy 3 000 Eur na 10 000 Eur) a zároveň znížiť podprogram 2.1.8. Televízia o 4 000 Eur (zo sumy 4 000 Eur na 0 Eur), znížiť podprogram 2.1.3. Propagačné materiály a predmety o 7 000 Eur (zo sumy 8 050 Eur na 1 050 Eur) a znížiť podprogram 2.2.1. Jarmok tradičných remesiel o 3 000 Eur (zo sumy 12 000 Eur na 9 000 Eur)

3) - navýšiť podprogram 7.2.2. Údržba a oprava chodníkov o 30 000 Eur a zároveň znížiť podprogram 7.1.4. Oprava a údržba ciest o 30 000 Eur (zo sumy 240 000 Eur na 210 000 Eur)

4) - vytvoriť nový podprogram 2.1.9. Videoprenosy zo zastupiteľstva s rozpočtom 2 500 Eur a zároveň znížiť podprogram 2.1.2. Medializácia mesta a prezentácie na výstavách o 2 500 Eur.

Ani jeden z pozmenujúcich návrhov nezískal dostatočný počet hlasov na jeho prijatie.

Uznesenie č. 9/2023 - I.

MsZ napokon po prerokovaní návrhu schválilo *rozpočet mesta Šal'a, rozpočtových organizácií a príspevkovej organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Šal'a na rok 2024 s výhľadom na roky 2025 a 2026.*

Rozpočet v jeho príjmovej a výdavkovej časti bol schválený nasledovne:

Bežné príjmy:	27 305 660 Eur
Bežné výdavky:	26 948 365 Eur
Rozdiel:	357 295 Eur

Kapitálové príjmy:	8 499 000 Eur
Kapitálové výdavky:	5 538 000 Eur
Rozdiel:	2 961 000 Eur

Spolu príjmy bez príjmových finančných operácií:	35 804 660 Eur
Spolu výdavky bez výdavkových finančných operácií:	32 486 365 Eur
Rozdiel bez finančných operácií:	3 318 295 Eur

Príjmové finančné operácie:	1 364 150 Eur
Výdavkové finančné operácie:	4 682 445 Eur
Rozdiel:	- 3 318 295 Eur

2

0

2

3

Rozpočet na rok 2024 celkom:

Príjmy celkom:

37 168 810 Eur

Výdavky celkom:

37 168 810 Eur

Rozdiel celkom:

0 Eur

Rozpočet mesta Šal'a, rozpočtových organizácií a príspevkovej organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Šal'a na rok 2024 podľa hlavných ekonomických kategórií bol schválený nasledovne:

100 Daňové príjmy	13 572 000 Eur
200 Nedaňové príjmy	4 429 400 Eur
300 Granty a transfery	17 803 260 Eur
400 Príjmy z transakcií s fin. akt. a pas.	724 150 Eur
500 Prijaté úvery a návratné fin. výpomoci	640 000 Eur
600 Bežné výdavky	26 948 365 Eur
700 Kapitálové výdavky	5 538 000 Eur
800 Výdavky z transakcií s fin. akt. a pas.	4 682 445 Eur

Výšku príspevku pre OSS na rok 2024 v celkovej sume 1 042 480 Eur, z toho dotácia z MPSVaR vo výške 359 640 Eur a príspevok z rozpočtu mesta vo výške 682 840 Eur.

Použitie kontokorentného úveru v maximálnej výške 500 000 Eur v rozpočte mesta na dobu neurčitú. Ručenie za prijatý kontokorentný úver blankozmenkou.

MsZ zobralo na vedomie výhl'adový rozpočet na rok 2025 a 2026 a gj Stanovisko hlavného kontrolóra k návrhu rozpočtu mesta.

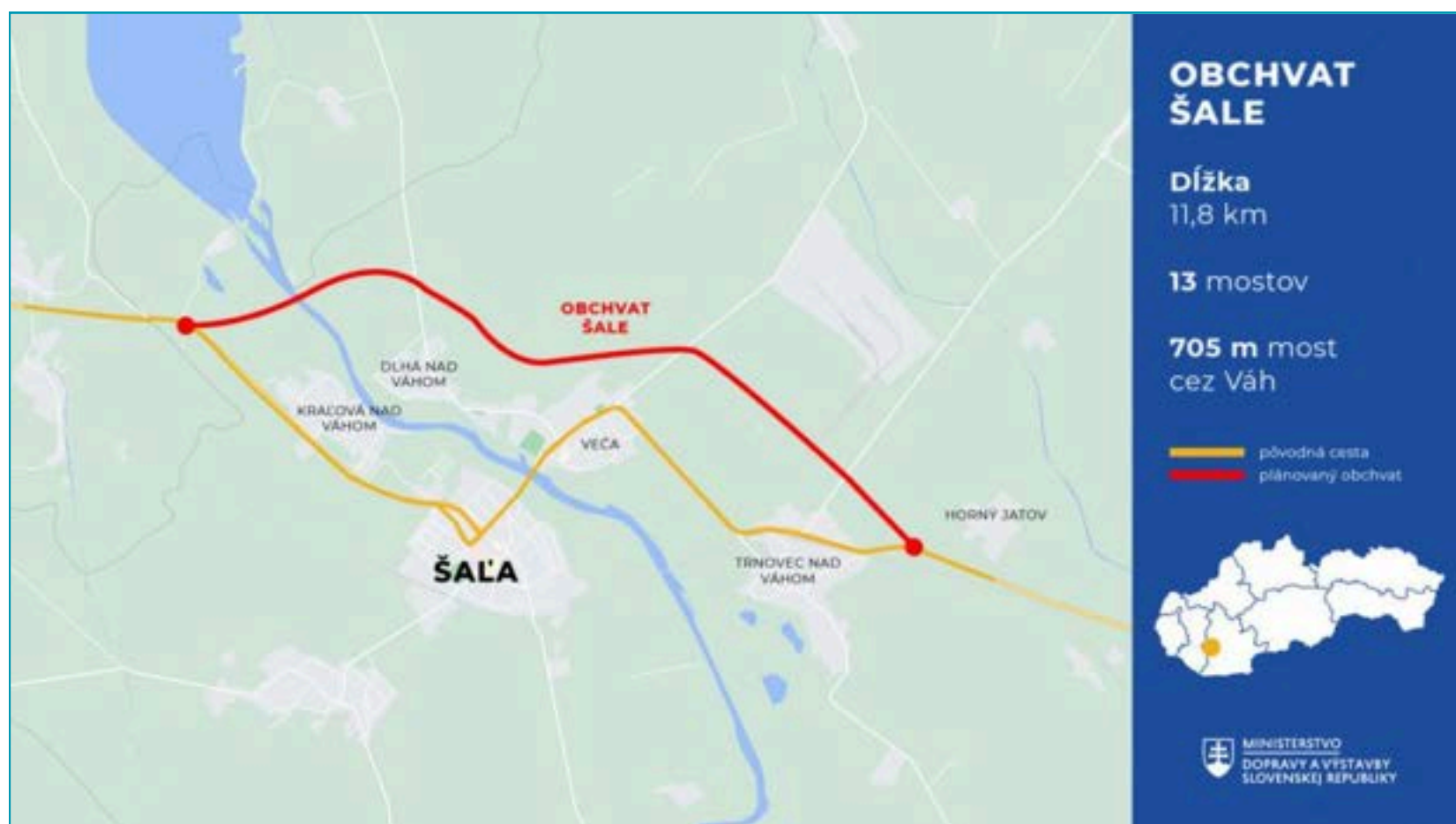
3.5 Z činnosti samosprávy

Január

Prvý január zvyčajne spájame s prvým dňom nového roka. Pri tomto sviatku sa troška opomína ďalšia významná udalosť, vznik Slovenskej republiky, ktorá začala písať svoju vlastnú históriu 1. januára 1993. V našom meste mali všetky významné výročia svoju históriu a vďaka spolupráce so Zborom pre občianske záležitosti mesta Šaľa (ZPOZ) boli sprevádzané dôstojnými oslavami.

Vynovené priestory Kultúrneho domu v Šali sa v piatok 13. januára 2023 premenili na magický priestor. V tomto duchu sa totiž niesol 28. ročník Reprezentačného plesu mesta Šaľa. Výzdoba a celý program sa niesli v magickom duchu, pretože piatok padol na 13. Ples bol po prvýkrát v zrekonštruovaných priestoroch. Tanečný parket otvorili tanečníci zo skupiny Mask Busters a Tanečnej školy Viva. Hostí zabávala kapela The Great Voices, DJ Norman, večerom ich sprevádzal Karol Csino. Prítomných potešila svojou hudbou aj cigánska kapela Zsolta Mezeia. Po dvoch náročných rokoch mali hostia príležitosť stretnúť sa, potešiť a zabaviť sa. Na hostí čakala okrem zábavy aj bohatá tombola a k magickej, tajomnej atmosfére prispel určite aj Peter Sesták svojimi kúzľami.

Začiatkom roka mestská radnica potešila správou o obchvate mesta Šaľa. Podľa posledných správ Slovenskej správy ciest by sa mal začať stavať už tento rok. Snád sa ho teda konečne dočkáme.

Úvod roka patril tiež informácii, že Šal'a zabojovala o titul „Mesto kultúry 2024“. V súťaži, vyhlásenej Fondom na podporu umenia (FPU), naše mesto uspelo s projektom „Terra Wag“. Zámerom projektu bola podpora dlhodobého rozvoja regionálnej kultúry a umenia prostredníctvom rozšírenia existujúcich aktivít a zapojenia do spolupráce inštitúcie, skupiny, kolektívy i samostatných umelcov z regiónu. Odborná komisia FPU na konci decembra minulého roka rozhodla, že do finálového kola postúpila Šal'a spolu s dvoma mestami - Humenné a Brezno.

V Šali nás na konci januára presvedčili o šikovnosti šalianskych detí aj *tanečné skupiny z TK JUMPING Šal'a* na medzinárodnej súťaži, ktorá sa uskutočnila v Mestskej športovej hale v Šali.

Teplá zima a vysoké teploty vytvárali obavu, že si tento rok Šal'ania nezakorčuľujú na ľadovej ploche zimného štadióna. Mesto sa však aj v tomto roku postaralo o to, že *korčuľari si mohli prvýkrát túto sezónu zakorčuľovať 24. januára*. Šalianski hokejisti z klubu HK Los Amateros aj tento rok pomáhali pri prípravách. Namal'ovali čiary na zápasy a tréningy nielen pre nich, ale i pre mladých nádejných hokejistov. Vstupné pre dospelých bolo vo výške 3 Eur, pre deti 1 Eur a doprovod pre dieťa zaplatil 0,60 Eur (každý vstup bol platný tri hodiny).

Marec

Vynášanie Moreny v Šali. Sniečko už bolo čoraz odvážnejšie, a tak 26. marca 2023 prišiel čas rozlúčiť sa so zimou. Na šalianskej pláži pripomenuli tento úžasný ľudový zvyk so skvelým programom folkloristi z FS Šal'an a DFS Šal'anciek spolu s hudobným združením Musicantica Slovaca a Detským vokálno-inštrumentálnym súborom Škovránok. Spolu pripravili úžasné tanečno-slovné pásmo s vynášaním Moreny do Váhu. Všetci tí, ktorí prišli 26. marca na smrtnú nedeľu v Šali k Váhu, sa podľa slovenských obyčají zbavili staroslovanskej bohyně smrti a choroby MORENY a následne privítali bohyniu jari a života ŽIVA.

Dňa 28. marca 2023 naše mesto oslávilo *Deň učiteľov* s tými, ktorým tento sviatok patrí. Oslava Dňa učiteľov z celého okresu sa konala v estrádnej sále vo vynovenom kultúrnom dome. Ocenenie dostalo 68 učiteľov z každej školy a školského zariadenia v meste a taktiež z 10 obcí okresu Šal'a. Zastúpené boli všetky obce okrem Selíc a Dlhej nad Váhom, kde škola nie je. Radosť vyžarovala z očí každého jedného oceneného pedagóga aj host'a. Prihovoril sa im primátor Šale Jozef Belický a vyjadril obdiv za ich prístup k tejto neľahkej práci a aj za to, ako dokážu vo svojich žiakoch objaviť talent a inšpirovať ich.

Pietny akt kladenia vencov - 78. výročie oslobodenie mesta

„Aj naše mesto malo, žiaľ, svoje obete. Padlo veľa Šal'anov a Večanov. Ich pamiatku je potrebné si uctiť.“

Položenie vencov a minúta ticha na uctenie si obetí, úprimné slovo či recitácia básní nesú konkrétne posolstvo úcty a vd'aky. V priebehu roka si mesto Šal'a týmto ceremoniálnym aktom uctilo obeť a hrdinov, ktorí sa zaslúžili o boj proti nacistickým okupantom. Zároveň ním chcelo vyzdvihnúť aj hrdosť národa na svojich predkov.

Pietne akty kladenia vencov v meste Šal'a sa konali pri príležitosti:

- oslobodenia mesta	31. marca
- Dňa víťazstva nad fašizmom	8. mája
- Slovenského národného povstania	28. augusta
- Dňa vojnových veteránov	11. novembra
- Pamiatky obetiam komunizmu	17. novembra

Cieľom každého pietneho aktu bolo uchovať dôstojnosť a zabezpečiť, aby spomienka na obeť zostala čo najvernejšie zachovaná.

MájVečianske slávnosti

Pravidelne v máji mesto usporadúva Večianske slávnosti. Tento hudobný festival sa každoročne koná v čase hodových slávností vo Veči. V priestoroch parkoviska pred Hypermarketom TESCO sa v termíne od 19. do 20. mája stretli nielen Večania, ale všetci milovníci dobrej zábavy a chutného jedla.

JúnNajúspešnejší športovci, tréneri a zaslúžilí funkcionári mesta a okresu Šal'a za rok 2022

Aj za minulý rok ich bolo našťastie mnoho - oddaných, nadšených športovcov, ktorí žali úspechy aj za hranicami nášho okresu či krajiny. Bez obetavých funkcionárov a trénerov by to ale nešlo. V pondelok podvečer, 5. júna 2023, si prevzali ocenenie úspešní športovci, tréneri a funkcionári mesta a okresu Šal'a za rok 2022. Hádzaná, športový tanec, futbal, karate, plávanie, športová strel'ba, naturálna kulturistika, taekwondo, lukostrel'ba, vltž, rýchlostná kanoistika, rýchlostné korčuľovanie, veslovanie, westernové jazdenie, kynológia, thajský box, bojové športy, ľahká atletika - takáto široká bola paleta športov. Prihovoril sa im primátor Jozef Belický v divadelnej sále kultúrneho domu. Oceňovanie už má svoju tradíciu, mesto a Asociácia telovýchovných jednot a klubov okresu Šal'a si talenty všímajú a oceňujú už štvrt' storočie. Aj v tomto roku si prevzali ocenenie jednotlivci a kolektívy v siedmich kategóriách a v 16 športových odvetviach.

Niektoré športy, ako kanoistika, kedysi zažívali veľký záujem, neskôr zanikol, dnes však opäť ožíva a niektorí šikovní kanoisti si prevzali aj ocenenie. Nie tak "starý" je aj šport rýchlostného korčuľovania, dnes pod vedením klubu LUIGINO.sk žnú rýchlokorčuľári úspechy na celoslovenskej úrovni.

Hoci plaváreň už niekoľko rokov nefunguje, stále je o tento šport záujem a Zuzana Hrašková - najlepšia plutvová plavkyňa Slovenska - získava medailu za medailou. Na majstrovstvách Slovenska vybojovala päť titulov, na Svetových hrách v USA získala bronz, na majstrovstvách sveta v Cali (Kolumbia) vybojovala striebro na 200 m a bronz na 100 m.

Karatista Filip Bleho, kulturista Erik Tóth alebo kynológ Ján Komjathy už roky reprezentujú naše mesto a región.

Každým rokom sa medzi ocenenými objavuje množstvo nových mien a mladých talentov. Marián Belák, Melissa Komarová, Martin Žiška, Janette Pá-

lová, Petra Rajjová Matulová, Štefan Kelemen, Ladislav Vánik, Soňa Mišurová, Peter Pčola, Adolf Veszprémi, Petra Varjassiová, Ján Komjáthy, Milan Mrllák, Erik Okruhlica, Marián Félix, Pavol Kuruc, Július Zilizi či Róbert Mittermayer – aj oni, tréneri a funkcionári sa podieľali na úspechoch našich športovcov.

Ceny odovzdávali primátor s viceprimátorkou Danicou Lehockou a dvojica Jozef Sklenár a Jozef Sýkora z asociácie. Program spestrili svojim vystúpením tanečtanecníci zo ZŠ Ľ. Štúra v Šali a svoje športové umenie predviedli aj šalianski taekwondisti.

Oceňovanie najlepších žiakov je v Šali už niekoľkoročnou tradíciou. Dňa 15. júna 2023 sa na pôde MOÚ konalo slávnostné vyhodnotenie a oceňovanie najúspešnejších žiakov základných a stredných škôl v meste Šal'a a žiakov zo základných škôl okresu Šal'a. Aj tento ročník bola kongresová sála mestského úradu zaplnená šikovnými žiakmi takmer do posledného miesta. Niektorí vyniká v matematike, iný v slovenskom jazyku, biológii alebo úspešne reprezentuje svoju školu v tanci, speve či v športe. Na pódium sa postavili šikovníci z okresu, ktorí si prevzali ocenenie z rúk primátora i z rúk starostu obce, kde navštevujú svoju základnú školu.

„Za úspechom detí sa skrývajú mnohé veci. Patrí medzi nich aj správne nastavený hodnotový kompas rodičov. Ťe venujú pozornosť deťom, že sa starajú o to, aby si deti uvedomili, že učenie je ich budúcnosť. Je za tým aj usilovnosť a statočnosť učiteľov, všetkých zamestnancov školstva, ktorí vytvárajú podmienky v škole, aby deti mali šancu, pohodlie na získavanie vedomostí,“ týmito slovami otvoril primátor Šale Jozef Belický oceňovanie najúspešnejších žiakov školského roku 2022/2023.

Ocenenie získali žiaci, ktorí sa v školskom roku 2022/2023 umiestnili na popredných miestach v postupových a predmetových súťažiach a tiež najlepší športovci. Ocenených bolo 157 detí, z toho 125 zo Šale a 32 zo základných škôl obcí šalianskeho okresu. Pod'akovanie a potlesk patril okrem žiakov základných škôl aj stredoškólakom a žiakom ZUŠ.

Dňa 15. júna 2023 sa realizovalo spoločenské stretnutie predstaviteľov mesta so zamestnancami školstva odchádzajúcimi do dôchodku.

Vedenie mesta si na mestskom úrade uctilo prácu 6 zamestnancov mestských škôl a školských zariadení. S končiacim školským rokom sa s nimi patrične rozlúčil aj primátor Šale Jozef Belický: „Týchto ľudí si vážime každý deň, dnes je ale tá príležitosť povedať im, ako veľmi si vážime to, čo urobili pre naše mesto a naše deti.“ V priestoroch obradnej miestnosti si zamestnanci školstva prevzali malý darček a zapísali sa do Pamätnej knihy mesta Šal'a.

Jánske ohne

Veľká pláž v Šali pri Váhu sa v podvečer 23. júna zaplnila nielen priaznivcami slovenského folklóru. FS Šal'an spolu s Detským FS pri ZUŠ a Šal'ančekom tam zapalovali „Jánske ohne“. Už naši starí rodičia vedeli, že „svätójánska noc má čarovnú moc“. Tradovalo sa a dočítali sme sa to aj z diela spisovateľa a šalianskeho rodáka Jozefa Miškoviča – Sellyeiho, že ... „V noci na svätého Jána boli všetci hore – mládenci, starci, devy ba aj staré ženy. Ľudia vyšli na námestie, boli spolu, aby náhodou nespali. Založili si veľký oheň, ktorého žiara osvetľovala široké okolie. Pri ohníku si popýjali vínko, pálené a rozprávali si príhody, rozprávky aj povery. Do tanca im zahral gajdoš a tancoval mladý, starý... každý. A richtár dozeral na to, aby každý zdravý, okrem detí, bol pri ohni a nespal doma.“

XX. ročník Šalianskeho jarmoku

Mesto Šal'a založilo tradíciu Šalianskeho jarmoku v roku 2002 pri príležitosti 1 000. výročia prvej písomnej zmienky o meste, a to formou jarmoku tradičných remesiel, ktorý sa spravidla koná posledný júnový víkend v roku. Jubilejný XX. ročník jarmoku sa uskutočnil v tradičnom duchu v dňoch 23. – 24. júna 2023. Pozvali remeselníkov, ktorí predvádzali svoje umenie. Ukázali, ako sa vyrábajú predmety z keramiky, prípadne si návštevníci mohli aj vlastnoručne vyrobiť vlastný hrnček alebo misku na hrnciarskom kruhu. Umelecký kováč predviedol umenie výroby kovaného darčeka, podkovičky pre šťastie alebo srdiečka z lásky. Zaujímavé a krásne umenie predviedli košíkárka či šperkárka. Prišiel aj ľudový remeselník, ktorý zdobil kožu i ďalší, ktorý predviedol výrobu sklenených vitráží. Návštevníkov zaujal tkáčsky stav a výroba výrobkov na ňom. Na jarmoku sme našli aj tradičných predajcov bylínok, masťičiek, oblečenia, domácich údenín, syrov a sladkostí. Občerstviť sa dalo pri viacerých stánkoch s jedlom a nápojmi. Vďaka projektu „Šalianský jarmok viac tradičný“ pribudlo pred hl'adiskom, ako aj pre potreby predvádzania remesiel, sedem pivných setov. Šalianský jarmok ponúkol zábavu pri bohatom kultúr-

nom programe, ktorý zahŕňal pásmo historickej a tradičnej hudby, napr. od hudobného zoskupenia z Nitry - Musicantica Slovaca, ktorá sa venuje už takmer 10 rokov oživovaniu hudobných pamiatok z obdobia stredoveku, renesancie a baroka z nášho územia, ale aj z iných európskych krajín. Nechýbalo vystúpenie tradičnej rómskej cimbalovej hudby Kottárovcov, ktorí sú rodinnou kapelou otca a 3 synov. Nemohli chýbať ani tradičné vystúpenia detí šalianskych škôl a FS Šal'an a Šal'anček ako aj vystúpenia umelcov z partnerských regiónov Telč (Česká republika), Oroszlány (Maďarsko), Końskie (Poľsko) a Mogil'ov Podolskij (Ukrajina).

September

8. ročník súťaže Víno Terra Wag Šal'a

Mesto sa aj v roku 2023 zameralo na realizáciu projektu na podporu rozvoja vidieckeho cestovného ruchu, agroturizmu, gastroturizmu, vinárstva a vinohradníctva. Íšlo o známu a obľúbenú súťažnú prezentáciu a výstavu vín "Víno Terra Wag - Šal'a 2023". Projekt bol realizovaný s podporou NSK, ponúkol návštevníkom rozvoj cestovného ruchu v mestskej destinácii so zreteľom na podporu rozvoja vinárstva. Tradícia tejto súťažnej prehliadky bola založená v Šali v roku 2015. Podujatie Víno Terra Wag sa po prvýkrát stalo nomináčnou súťažou do Národného salónu vín Slovenskej republiky v roku 2022. V tejto tradícii má mesto záujem pokračovať. Súťaž Víno Terra Wag dosiahla medzinárodnú úroveň, v predošlých ročníkoch sa do nej zapojili vzorky vín zo 7 krajín. Toto jedinečné podujatie v oblasti podpory vinárstva a cestovného ruchu/gastronómie sa skladá z troch aktivít. Najprv je to odborná degustácia, na ktorej kvalifikovaní degustátori hodnotia jednotlivé vzorky vín. Ďalej je to slávnostné vyhodnotenie výsledkov súťaže a na druhý deň sa uskutočňuje dvojdňová verejná degustácia. Íšlo už o 8. ročník tohto jedinečného podujatia, ktoré sa teší stále väčšej pozornosti a popularite. Do posledného ročníka sa zapojili tri krajiny - vinárstva zo Slovenska, Čiech a Maďarska. Bolo to spolu 57 vinárstiev s 252 vzorkami vín. Slávnostné vyhodnotenie výsledkov súťaže sa tento rok konalo 7. septembra, verejná degustácia vín sa uskutočnila v dňoch 8. a 9. septembra na námestí pred mestským úradom.

Víno
Terra
Wag Šal'a

Do práce na bicykli

Slávnostné vyhodnotenie kampane v Šali sa uskutočnilo 25. októbra v kongresovej sále MsÚ v Šali. Do práce na bicykli je národná kampan', ktorej hlavným cieľom je podporiť rozvoj nemotorovej, hlavne cyklistickej dopravy v mestách, vyzvať samosprávy na Slovensku, aby vytvárali kvalitné podmienky pre ekologické druhy dopravy v meste. Účelom je tiež motivovať zamestnávateľov, aby budovali vo svojich sídlach vhodné podmienky pre zamestnancov, ktorí dochádzajú do práce na bicykli a taktiež motivovať zamestnancov, aby viac používali túto formu alternatívnej dopravy pri každodennom cestovaní do práce. Kampan' prebiehala od 1. do 30. júna 2023. Po deviatich úspešných ročníkoch kampane Do práce na bicykli malo mesto Šal'a aj v roku 2023 ambíciu v projekte pokračovať a vytrvať v snahe, aby nielen jazda na bicykli, ale aj každodenný život v meste bol príjemnejší, zdravší a kvalitou sa približoval vyspelým európskym metropolám. Kampane na podporu cyklistickej dopravy prebiehali po celom Slovensku. Počas nich sa zistilo, že keď určitá časť obyvateľov začala častejšie používať bicykel, zvýšením podielu cyklistickej dopravy pribudlo na uliciach viac voľného miesta a v konečnom dôsledku to ocenili všetci užívatelia verejného priestoru vrátane motoristov. Procesy zmien myslenia a konania ľudí vo vyspelejšej časti Európy a nastúpený trend už viac rokov smerujú k trvalo udržateľnému rozvoju miest. Dňa 28. júna naša samospráva zorganizovala cykloranajky pred MsÚ už po druhýkrát. Minulý rok to malo pozitívny ohlas, tak to zorganizovala aj tento rok. Bol to "prejav" vďaka všetkým účastníkom celonárodnej kampane a zároveň tým, ktorí podporujú cyklistiku a sú jej priaznivcami.

V roku 2023 zo 116 prihlásených samospráv na Slovensku mesto Šal'a skončilo na 22. mieste. Zapojilo sa 48 tímov od 15 zamestnávateľov a 171 jednotlivcov. Spolu najazdili 17 127,40 km, ušetrili 4 281,85 CO₂, čo znamenalo, že každý účastník kampane v našom meste prešiel priemerne 100,16 km.

Vianočné trhy

Vianočné trhy sú v Šali a vo Veči už dlhoročnou tradíciou. Nechýbali ani v tomto roku. S blížiacou sa predvianočnou atmosférou návštevníkov vianočných trhov čakala okrem rôznych pochúťok, vianočných darčiekov a iných drobností aj príjemná adventná atmosféra. Pri priateľských stretnutiach nechýbali ani vystúpenia profesionálnych i miestnych umelcov a detí zo šalianskych škôl.

Vo Veči sa pri stánkoch s predvianočnou atmosférou a programom tešili 8. a 9. decembra. Centrum mesta a pešia zóna v Šali voňala Vianocami od 12. decembra.

Dotácie poskytnuté na kultúrne a športové projekty

V priebehu roka 2023 poskytlo mesto zo svojho rozpočtu dotácie na podporu subjektov pôsobiacich v oblasti kultúry a športu. Podmienkou poskytnutia bola ich odôvodnená žiadosť a následné schválenie orgánmi mesta.

Na kultúrne projekty boli v roku 2023 poskytnuté dotácie týmto subjektom:

<i>žiadateľ</i>	<i>účel dotácie</i>	<i>schválená dotácia</i>
1. VEČANIA	Večianske hody	1 000 Eur
2. VEČANIA	Veča Fest (Lečo festival)	1 000 Eur
3. OZ LeGrácia	6. ročník Maxi Festík	450 Eur
4. Spol. P. Pázmaňa	výstava	650 Eur
5. MO MS Šal'a	Šal. Mat'ka J. C. Hronského	900 Eur
6. Centrum nepočujúcich	kultúrne hodnoty v Tatrách	700 Eur
7. RZ pri ZUŠ	pedálový adaptér 9 ks	1 200 Eur
8. MC Mamy mamám	Mil'a pre mamu	500 Eur
9. Meetpoint o.z.,	premietanie filmov	300 Eur
10. Csemadok	Nech znie pieseň, súť až	500 Eur
11. KF Terra Wag	ateliérové príslušenstvo	800 Eur
12. Meetpoint o.z.	Deň architektúry Šal'a 2023	1 000 Eur
13. Šal'ania	festival Endless Fest	1 000 Eur
<i>Spolu:</i>		<i>10 000 Eur</i>

Na športové podujatia v roku 2023 boli poskytnuté dotácie týmto subjektom:

žiadateľ	účel dotácie	schválená dotácia
1. LUIGINO.sk	súť až v rýchlostnom korčuľovaní	650 Eur
2. LUIGINO.sk	Inline korčuľarske preteky	650 Eur
3. TK JUMPING	MS disco dance a street dance v Prešove	700 Eur
4. TJ Slovan Duslo Šal'a	Atletický oddiel Olympiáda žiakov zákl. škôl	300 Eur
5. TJ Slovan Duslo Šal'a	Kolkársky oddiel zrakovo postihnutých kolkársky turnaj	300 Eur
6. TJ Slovan Duslo Šal'a	Kolkársky oddiel Vianočný turnaj	*300 Eur
7. KVŠ BARAKUDA	prenájom plaveckých dráh	600 Eur
8. FK Slovan Duslo Šal'a	súť až, tréningy	400 Eur
9. Golden Horse	ustajnenie koňa, štartovné	200 Eur
10. Farao - Trnovec nad Váhom	súť až, ustajnenie koňa	200 Eur
11. EUREKO bowling o.z.	podpora Dávida Baraka	500 Eur
12. TJ Slávia SOUP Šal'a	tréningy, súť až klubu	800 Eur
13. SRZ MO Šal'a	Pohár mesta Šal'a	200 Eur
14. SRZ MO Šal'a	Deň detí - rybárske preteky	200 Eur
15. RADA ŠPORT o.z.	Beh nočnou Šal'ou (10. ročník)	800 Eur
16. FK Veča	Deň detí na štadióne	500 Eur
17. FK Veča	Memoriál D. Takácsa a J. Kubíka	300 Eur
18. FK Veča	Detský turnaj 2023	200 Eur
19. Skauting o.z.		
19. zbor Obojživelníkov Šal'a	podpora vodnej turistiky	200 Eur
20. JK Rusty	voltízne preteky a tréningy	300 Eur
21. HKM Slovan Šal'a	hádzanárske turnaje	500 Eur
22. HŠK Legends	letné sústreďenie detí na Skalke	500 Eur
23. Veslársky klub Šal'a	tréningy a činnosť klubu	500 Eur
24. Kynologický klub	MSR v brannom viacboji kynológov	200 Eur
Spolu:		10 000 Eur

* TJ Slovan Duslo Šal'a - Kolkársky oddiel nevyčerpal dotáciu v plnej výške 300 Eur, vrátil 41,55 Eur, skutočne čerpal 258,45 Eur

4. Kultúrno-spoločenský život

Organizovanie kultúrno-spoločenských, športových a zábavných akcií v meste sa dotýkalo nielen kultúry, ale malo vplyv aj na skvalitňovanie jeho kultúrno-spoločenského života, upevňovanie vzťahov a prezentáciu miestnych tradícií.

Udalosti organizované samosprávou boli počas celého roka zaznamenané v Pamätnej knihe mesta Šal'a a v Pamätnej knihe ZPOZ. Pravidelne sa do nich zapisovali všetky dôležité návštevy v meste, významné podujatia, slávnostné a výnimočné blahoželania, neobyčajné momenty uvítania detí do života alebo sobáš uskutočnené na pôde mesta.

Mestské kultúrne stredisko Šal'a (MsKS)

Mestské kultúrne stredisko Šal'a je hlavným kultúrnym zariadením samosprávneho mesta Šal'a a je začlenené do organizačnej štruktúry mestského úradu. Jeho predmetom činnosti je tvorba kultúrneho života v meste Šal'a, zvyšovanie kultúrneho povedomia občanov, tvorba programov vo vlastnej réžii, záujmovo-umelecká činnosť, spolupráca s krajskými a národnými kultúrnymi inštitúciami, spolupráca so záujmovými skupinami a občianskymi združeniami, ktoré sa v rámci svojej činnosti venujú kultúrnym aktivitám, organizovaniu filmových a iných predstavení, výstavných podujatí, festivalov, prehliadok, súťaží a vzdelávacích aktivít počas celého roka. Pre potreby realizácie podujatí má v šalianskom kultúrnom dome k dispozícii niekoľko viacúčelových sál (divadelnú sálu, bábkovú sálu, estrádnú sálu), výstavných priestorov, priestorov pre konanie kurzov a pod. Rovnako majú k dispozícii spoločenské priestory aj strediská MsKS, ktoré tvoria:

- Spoločenský dom Veča
- Kultúrne stredisko Večierka v Šali
- Amfiteáter – letné kino v Šali

Spoločenský dom Veča (SD) vytvára podmienky pre organizovanie programov, služieb a produktov v oblasti kultúry a spoločenského života. Organizuje spoločenské a kultúrne podujatia v spolupráci s rôznymi občianskymi združeniami a školami, napríklad „Slávik“, akadémie, koncerty, výstavy, besedy, divadelné predstavenia na podporu a rozvoj záujmovej činnosti. Ponúka prenájom priestorov vhodných na organizovanie súkromných a firemných osláv, firemných posedení, prednášok, seminárov, výučbu kurzov a stretnutia spoločenstiev. Medzi organizované výstavy v Galérii SD vo Veči patrila v roku 2023 výstava prác zo súťaže Večianska paleta. Podujatia ako Fašiangový karneval, tvorivé dielne, prázdninové hry, Klub diabetikov, stavenie

mája, Hrnček, var!, hračkoviňa, Večianske slávnosti, Hurá prázdniny či pravidelné športovo-pohybové popoludnia JOGA a TAI-CHI v spolupráci s TK Jumping. Ani v roku 2023 nechýbal Mikuláš v spolupráci s občianskym združením Večania a v čase adventu Večianske vianočné trhy.

Kultúrne stredisko Večierka sa zameriava hlavne na prácu s deťmi, s mládežou a aj dospelými. Pre deti boli v roku 2023 organizované rôzne súťaže, tvorivé dielne, besedy, kvízy, výstavy, krúžky a ďalšie akcie. Utraktívne pôsobenie tam malo maňuškové divadielko, Rómsky klub, tvorivé dielne pre deti, hračkoviňa, klub žien, klub šalianskych amatérskych maliarov či tvorivé dielne pre dospelých.

4.1 Kultúra a umenie

Aj v roku 2023 v meste Šal'a organizovali okrem mesta kultúrne podujatia aj "tretie osoby". Boli to hlavne rozmanité podujatia pre školy a deti. Prenajali si priestory, sami si zabezpečili účasť i predaj vstupeniek. Tento rok k nim patrili napríklad aj tieto podujatia:

70. výročie Základnej umeleckej školy v Šali

Za kultúrou a umením v meste stojí aj naša ZUŠ-ka, ktorá za desiatky rokov svojej existencie vyprodukovala množstvo umeleckých talentov. Tento rok sa niesol v duchu osláv 70. výročia jej vzniku. Svoje jubileum spojené s oslavami chcela škola zdieľať s čo najširším okruhom občanov, preto zvolili v priebehu roka viac podujatí v rôznych termínoch. Medzi prvé patril 17. marec 2023 a s ním starostlivo pripravovaný Galakonzert. Podľa ohlasov prekonal aj tie najvyššie očakávania pozvaných hostí.

V ten večer si urobili čas pre Šaľu úspešní bývalí absolventi školy. Úžasným programom očarili publikum a zároveň odmenili inštitúciu, ktorá ich životy nasmerovala do umeleckých sfér. Ďalší zážitok prinieslo spracovanie histórie a aj súčasnosti vo forme filmu s názvom „70 a stále mladá“. Pri takomto jubileu nechýbal ani „Bulletin pri príležitosti 70. výročia založenia školy“.

Pri tejto príležitosti si na jej pôsobenie zaspomínala i súčasná riaditeľka školy Mgr. Nora Valentínová, DiS.: „Áno, roky minulé boli slávne a úspešné, no my žijeme prítomnosťou a tá je nemenej atraktívna. Súčasný svet školy reprezentujú žiaci a učitelia, ktorí spoločnou umeleckou niťou usili k jej významnému sviatku predstavenie s príslovečným názvom S láskou. Emóciami nabitý projekt sme uviedli 9. mája 2023 v divadelnej sále kultúrneho domu, mimochodom, praskajúcej vo švíkoch...“

30. marec 2023 - Šaliensky Matko J. C. Hronského

Na pôde mesta sa konala celoslovenská súťaž v prednese slovenských povestí - Šaliensky Matko J. C. Hronského. Súťažné vyvrcholenie jeho 29. ročníka sa uskutočnilo 31. marca 2023. Organizátorom súťaže bol Miestny odbor Matice Slovenskej v Šali. Každoročne sa na tomto podujatí zúčastňujú osobnosti z nášho kultúrneho i spoločenského života. Medzi hosťami bol aj tento rok bývalý prezident Ivan Gašparovič, Úrad vlády Slovenskej republiky zastupoval Mgr. Artur Bekmatov, Ústredie Matice slovenskej z Martina jej prvý podpredseda Mgr. Marek Hanuska, nechýbali ani slovenskí herci ako Ida Rapaicová, Lucia Vráblicová, Jozef Šimonovič, spisovatelia Ľubica Kepštová, Jozef Čertík a ďalší. Záštitu primátora mesta Jozefa Belického nad podujatím bola spojená s jeho osobnou účasťou na súťaži. Účasť osobností celoslovenského významu je každoročne čestnou poctou pre organizátorov, ktorá zvyšuje jeho prestíž.

7. apríl 2023 - Pobožnosť krížovej cesty rodín v uliciach Šale

Udalosti utrpenia, umučenia a ukrižovania Ježiša Krista, ktoré sú pre kresťanov hlavným posolstvom Veľkej noci, boli počas krížovej cesty spojené so životnými udalosťami rodín, ich radosťami i starosťami. Napriek nepriaznivému počasiu sa na Veľký piatok niekoľko stoviek ľudí vydalo ulicami mesta na verejnú pobožnosť krížovej cesty, ktorú miestna farnosť venovala rodinám. Obnovila tým pôstnu tradíciu z minulosti. Spojená bola so sprievodom v uliciach nesením kríža a modlitbou s meditáciami pri 14 zastaveniach. Predstavovali symbolické miesta, ktoré boli tematicky prepojené so životom ľudí. Pridali sa k nim aj ďalší kňazi a diakon. Pri nesení

dreveného kríža na čele procesie, rozjímaní a čítaní sa striedali muži a matky rodín. So sprievodom pomáhali mladí z eRka, skauti a mestská polícia. Približne 1,5 km dlhá krížová cesta sa začala pred kostolom sv. Margity Antiochijskej v centre nášho mesta. Potom sprievod smeroval k ZŠ Petra Pázmaňa a k mestskému úradu, cez námestie, pril'ahlé ulice a záchytné parkovisko sa vrátil späť ku kostolu. Pobožnosť vyvrcholila v okolí renesančného kaštieľa a na amfiteátri, kde bola ukončená záverečnou modlitbou a požehnaním. K veriacim sa pridali aj Ukrajinci, a preto v závere zaznela aj osobitná prosba za pokoj na Ukrajine.

1. máj 2023 - Prvomájový Multifest

Letnú kultúrnu sezónu na amfiteátri odštartovalo mesto Šal'a prvomájovým Multifestom. Na 1. mája pripravilo pre obyvateľ'ov Šale podujatie, ktoré aj v tomto roku nieslo názov Multifest. Ako už názov vypovedal, išlo o žánrovo rozmanité podujatie.

13. máj 2023 - Mäť'a pre mamu

Mäť'a pre mamu patrí každoročne aj v našom meste k zábavným podujatiam pre celé rodiny, ktoré sa už tradične koná v sobotu - v predvečer Dňa matiek. Podujatie každoročne organizuje Únia materských centier na Slovensku pod záštitou prezidentky Slovenskej republiky. Celá organizácia tejto najväčšej oslavy Dňa matiek v našom meste patrila Materskému centru Mamy mamám. Ako darček pre mamy k ich sviatku im pripravili oddychovo-relaxačné doobedie v MC Mamy mamám a poobedie patrilo už spoločne celým rodinám v priestoroch nemocničného parku. Čakalo ich tam množstvo zaujímavých spoločných aktivít.

13. máj 2023 - 19. ročník podujatia Európska noc múzeí a galérií

Prehliadky so sprievodom, zábavné prehliadky s poučením, workshopy, premietania, živé vystúpenia - takéto výnimočné podujatia poskytlí návštevníkovi netradičný zážitok po celom Slovensku.

V minulosti sa do celoslovenského podujatia zapájali aj dve šalianske inštitúcie - Dom ľudového bývania a Centrum voľného času. V tomto roku bol program o niečo chudobnejší, nakoľko tzv. „slamený domček“ bol v tom čase pre verejnosť zatvorený. „Národná kultúrna pamiatka Dom ľudového bývania a architektúry v Šali je z technických príčin do odvolania zatvorená," vyplynulo z informácie Ponitrianskeho múzea v Nitre.

Jubilejný ročník Zlatej priadky 2023 – 50 rokov

Urcholné podujatie v oblasti detskej dramatickej tvorivosti oslávilo v dňoch od 24. do 27. mája polstoročnicu. Okrem súťažných inscenácií, ktoré boli v hlavnom programe, si návštevníci mohli pozrieť aj dve výstavy vo foyer DK Šaľa. Jedna zachytávala prostredníctvom fotografií jej históriu, druhú k jej výročiu pripravili deti zo ZUŠ. Režiséri, pedagógovia a hostia Zlatej priadky diskutovali o témach v divadle hranom deťmi a účinkujúce deti z divadelných súborov sa zúčastnili novej diskusie o videných inscenáciách – tzv. Diskusného klubu detí. Počas slávnostného otvorenia diváci Zlatej priadky uvideli aj krátky film, ktorý bol pripravený k jej jubileu. Novú tvár dostal aj festivalový denník *Listy detskej Tálie*.

Slávnostné vyhodnotenie podujatia sa konalo v sobotu popoludní v DK v Šali. Na jubilejnom 50. ročníku celoštátnej postupovej súťaže a prehliadky detskej dramatickej tvorivosti súťažilo 15 detských divadelných súborov z celého Slovenska s najúspešnejšími inscenáciami. Vyhlasovateľom tohto jedinečného celoštátneho podujatia bolo Národné osvetové centrum z poverenia Ministerstva kultúry SR a Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, hlavným organizátorom bolo Mestské kultúrne stredisko v Šali. Najvyššie ocenenia na Zlatej priadke Šaľa 2023 boli:

- **Hlavná cena** - vyhral ju DDS Bodka, ZUŠ Veľký Krtíš za inscenáciu *Úschovňa*, získali aj priamy postup na Scénickú žatvu Martin 2023 a festival *TvorBA 2023*, Zlaté pásmo a vecnú cenu NOC Bratislava

- **Cena primátora mesta Šaľa** - organizátori udelujú na návrh detskej poroty - *Detské fórum* - Zlaté pásmo získal DDS Trma-vrma, Spojená škola, Letná ul. ZUŠ Poprad za inscenáciu *Nuly a jednotky*

- **Zlaté pásmo a špeciálnu cenu za precíznu prácu s javiskovým znakom**, vecná cena MsKS Šaľa - získal DDS Bebcina, S. Baláža Nová Dubnica za inscenáciu *Album*

- **Zlaté pásmo a špeciálnu cenu za generačnú výpoveď zobrazenú súčasným divadelným jazykom**, vecná cena CVČ Šaľa - získalo Divadlo FALANGIR Kostolište za inscenáciu *Spojená*

- **Zlaté pásmo a špeciálna cena Alenky Váradyovej a kolektívu za autorské spracovanie témy kyberšikany** - získal DDS Trma-vrma, Spojená škola, Letná ul. ZUŠ Poprad za inscenáciu *Nuly a jednotky*

18. jún 2023 - Šal'a Maxi Festík

Po pandemickej prestávke sa do Šale vrátil Detský festival Šal'a Maxi Festík. V roku 2023 išlo už o jeho šiesty ročník. Červík Maxi, maskot festivalu, sa šalianskym deťom po prvýkrát predstavil ešte v roku 2015. Do Šale priniesol celodenný maratón detskej zábavy a radosti.

Šal'a Maxi Festík 2023 sa konal 18. júna na futbalovom štadióne v Šali a opäť ponúkol to najlepšie z detskej showbiznisovej scény. Deti sa zabavili so svojimi obľúbenými detskými interpretmi. Tešili sa na Spievankovo, Paci Pac, Dúhalku či dvojicu Fifo a Vierka. V rámci ďalších aktivít boli pre deti pripravené exkluzívne nafukovacie atrakcie a množstvo zábavných zón – športová zóna, zóna plná hier, baby zóna pre najmenších, kreatívna zóna plná tvorivosti či moto-zóna. Nechýbal maskot festivalu červík Maxi a jeho kamaráti, klaun s balónikmi, glitrové telovanie a množstvo ďalších aktivít.

23. august 2023 - Run of Titans (Beh malých titánov)

V Šali sa aj v tomto roku našli ľudia, organizácie a firmy, ktoré mali záujem podporovať kultúrne i športové vyžitie v našom meste. Tím Mládežníckeho parlamentu mesta Šal'a spolu s partnermi pripravili 5. ročník Run of Titans (Beh malých titánov). Malí Titáni si vyskúšali dráhu so 150 prekážkami, na ktorej nechýbalo kopec blata. Pri zdolávaní trate si užívali hudbu na povzbudenie. Pripravené boli rôznorodé sprievodné programy ako zapletanie copíkov, maľovanie na tvár, občerstvenie v podobe zdravého ovocia a zeleninky a samozrejme neperlivá vodička pre smädných bežcov. Usilovní bežci získali krásne spomienkové predmety, parádne zážitky, prekročenie svojich hraníc i samých seba a pocit dosiahnutia cieľa. V behu Titánov, so štartovným 10 Eur/dieťa, bol každý víťazom. V cieľi boli vítaní jedinečnou zlatou medailou. Pripravené boli rôzne sprievodné programy, ukážky miestneho kynologického klubu, hrady na skákanie a pod. K spestreniu akcie prispeli taktiež dobrovoľní hasiči z nášho mesta.

2. september 2023 - 10. ročník Behu nočnou Šal'ou

Na konci letných prázdnin sa v Šali konalo skvelé podujatie - 10. ročník Behu nočnou Šal'ou. Šaliansky prominentný bežec Matúš Kompas mal cez deň dva štarty na atletickej lige v Nitre, napriek tomu dokázal večer triumfovať v novom osobnom rekorde aj na tejto trati.

V 10. ročníku Behu nočnou Šal'ou skončili na stupňoch víťazov jednotliví bežci nasledovne:

Muži od 16 - 39 rokov:

1. Matúš Kompas (ŠK ŠOG Nitra)
2. Martin Juran (Run for fun)
3. Adam Klbik (BK Duslo)

Muži od 40 - 49 rokov:

1. Ján Klštinec (Šalgočka)
2. Ľuboš Bogdányi (Galantská elita)
3. Róbert Cocher

Muži od 50 - 59 rokov:

1. Michal Lengyel (Nitra)
2. Anton Klbik (BK Duslo)
3. Branislav Babiš

Muži od 60 rokov a viac:

1. Dezider Šuha
2. Miroslav Psota
3. Peter Gurina

Ženy od 16 - 34 rokov:

1. Simona Hrajnehová (platon.sk)
2. Miriama Konrádová (Bratislava runners)
3. Lenka Slížiková

Ženy od 35 - 44 rokov:

1. Zdenka Hezká (AO Šal'a)
2. Andrea Belzárová (AO Šal'a)
3. Lenka Hudeková (Galantská elita)

Ženy od 45 - 54 rokov:

1. Janka Potančoková (Atléti BS)
2. Michaela Rakúsová (Slávia Trnava)
3. Eva Kolarovská (Cony team)

Ženy od 55 rokov a viac:

1. Margita Halászová (Lefuthat-Nád)

Chlapci do 15 rokov:

1. Csaba Mészáros

2. Filip Jankech

3. Daniel Michal Boháč (HŠK Legends Šal'a)

Dievčatá do 15 rokov:

1. Dagmar Kostková

2. Lara Kurňavová (HK Slovan Duslo Šal'a)

3. Alexandra Mot'ovská

Nordic walking - muži:

1. Jaroslav Veigl (Trnafskí walkeri)

Nordic walking - ženy:

1. Alenka Krchnáková

Det'ské behy - chlapci do 13 rokov:

1. Matúš Holbík

2. Teo Lencčes

3. Jakub Urbanec.

Det'ské behy - dievčatá do 13 rokov:

1. Simona Kohútová

2. Hana Tóthová

3. Ema Cintulová

Október 2023 - Deň architektúry Šal'a 2023

Festival Deň architektúry sa tento rok uskutočnil od 29. septembra do 5. októbra.

Na verejnom priestranstve mesta sa konali krátke prednášky o architektúre a následná diskusia. Téma „Erna v Šali“ bola komentovaná prehliadka dielami významnej slovenskej sochárky Erny Masarovičovej (1926 – 2008). V téme „Erna Masarovičová v Šali nepoznaná“ výstava priblížila sochárske diela tejto slovenskej umelkyne v kontexte mesta Šal'a. Festival predstavoval aj témy pre najmladšie publikum pod názvom „Konštrukcia v rukách detí“, a tak autori do architektúry vliakli deti hravou formou. Téma „Za industriálnou architektúrou“ zahŕňala cyklo-výlet a prehliadku budovy vodného diela a interiéru tejto technickej stavby s unikátnou nástennou mal'bou architekta Františka Chrásteka.

Podujatie Deň architektúry Šal'a 2023 pripravilo OZ Archinaut v spolupráci s OZ Meetpoint Šal'a a s finančnou podporou Nadácie SPP a mesta Šal'a.

4.2 Ocenenia mesta

Cena mesta Šal'a, Cena primátora mesta a Čestné občianstvo mesta

Udeľovanie ocenení Cena mesta Šal'a, Cena primátora mesta a Čestné občianstvo mesta Šal'a sa koná raz ročne. Odovzdávanie ocenení sa vykonáva slávnostným spôsobom na zasadnutí mestského zastupiteľstva.

Ocenenia v roku 2023 si prevzali:

Čestné občianstvo mesta Šal'a

Zoltán Lazók - za mimoriadnu a dlhoročnú podporu partnerských vzťahov medzi maďarským mestom Oroslány a našim mestom Šal'a a za vzájomné obohacovanie kultúrneho, športového a spoločenského života občanov oboch miest

Mgr. Krzysztof Obratański - za mimoriadnu a dlhoročnú podporu partnerských vzťahov medzi poľským mestom Kęskie a našim mestom Šal'a a za vzájomné obohacovanie kultúrneho, športového a spoločenského života občanov oboch miest

Cena mesta Šal'a

MUDr. Peter Grell, PhD. - za významnú lekársku, vedeckú a publikačnú činnosť v oblasti onkológie v Českej republike

Cena primátora mesta

Roman Kováč- za založenie Klubu historických vozidiel v Šali a za reprezentáciu mesta doma i v zahraničí

Mládežnícky parlament mesta Šal'a - za aktívne zapájanie mládeže do spoločensky prospešného diania a za organizáciu množstva obľúbených a veľkolepých podujatí

Tvorivý čin roka 2022

Posledný júnový deň, presne 30. júna 2023, ocenilo naše mesto Šal'anov, ktorí boli navrhnutí na ocenenie ich dlhoročnej práce v oblasti umenia v uplynulom roku. Cieľom tohto prestížneho ocenenia mesta je priblížiť a zviditeľniť významné podujatia, činy jednotlivcov a skupín v propagácii kultúry a kultúrnosti v meste. Každoročne mesto Šal'a, ako organizátor, uskutočňuje podujatia, ktoré sú výsledkom tvorivého úsilia a prínosom duchovného bohatstva.

V roku 2023 oslávilo podujatie Tvorivý čin roka už 10. jubileum. Bol to ročník, v ktorom sa odovzdali ocenenia výnimočným ľuďom či kolektívom.

Za prvé desať ročie už bolo odovzdaných 86 ocenení v 10 kategóriách. Je známe, že od roku 2016 sa odovzdáva aj mimoriadna cena za dlhodobú aktívnu prácu. Toto ocenenie si za tých 7 rokov prevzalo iba 14 laureátov. Új rok 2023 patril k nim.

Ocenenia si prevzali:

Mimoriadne ocenenie za dlhoročnú, aktívnu prácu v oblasti umenia - Základná umelecká škola Šal'a

Tvorivý čin roka 2022 v kategórii:

- divadlo Ing. Valentin Kozaniák
- film Mgr. art. Miroslava Košíková, PhD.
- etnografia (folklór) Folklórny súbor Šal'an
- tanec Mgr. Viktória Stúchla, DiS. Art
- spev Mgr. Zoltán Mikó
- hudba Denis Kmeťo
Jakub Spiszak

4.3 Partnerské vzťahy a spolupráca

Partnerské mestá Šale

- Telč, Česko
- Kuhmo, Fínsko
- Oroslány, Maďarsko
- Końskie, Poľsko
- Mohyliv-Podil'skij, Ukrajina

Jún 2023 - Slávnostné prijatie delegácií z partnerských miest

Návšteva predstaviteľov delegácií z partnerských miest sa v Šali uskutočňuje pri rôznych príležitostiach. Občas sa stáva, že sa spoločne v našom meste naraz stretnú viacerí naši družobní partneri. Bolo tomu tak pri príležitosti XX. Jarmoku tradičných remesiel v piatok 23. júna. V tomto roku chýbali partneri iba z ďalekého Fínska. Slávnostné prijatie delegácií primátorom mesta sa konalo v sobášnej sieni na mestskom úrade a v bohatom programe jarmoku nechýbali ani rozmanité vystúpenia umelcov z partnerských regiónov Telč (Česká republika), Mogil'ov Podolskij (Ukrajina), Oroslány (Maďarsko) a Końskie (Poľsko).

5. Organizácie na území mesta

V Šali bolo v roku 2023 aktívnych viacero organizácií a združení. Prinášame stručné informácie o niektorých z nich.

5.1 Mestská polícia

Mestská polícia v Šali (MsP) bola zriadená ako jedna z prvých na Slovensku. Svoju činnosť začala 11 príslušníkov v typických čiernych uniformách 1. mája 1991. Za prvého náčelníka bol vtedy menovaný náš súčasný primátor Jozef Belický. Šalianska mestská polícia sa stala súčasťou celoslovenského vývoja mestských a obecných polícii. Vzdelávanie získala v kanadských policajných zložkách a zapájanie sa do medzinárodných policajných organizácií vyvrcholilo odbornými stážami s programom Junior Police Venturers, v ktorom 10 slovenských detí (štyri zo Šale) absolvovalo stáž pre dobrovoľníkov kriminálnej prevencie v kanadskom Halifaxe. Odvtedy mestskí policajti strážia životy i poriadok v uliciach nášho mesta. V minulom roku to oslávili posvätením sochy sv. Michala Archanjela, patróna mestských policajtov. Šal'a je jedinečná v tom, že si každoročne pripomína tento sviatok na slávnostnej omši. Tak tomu bolo aj v nedeľu 24. septembra 2023. Zúčastnili sa jej mnohí predstavitelia Okresného riaditeľstva policajného zboru v Šali a tiež mestskí policajti. Primátor mesta Jozef Belický ocenil na slávnosti štyroch policajtov za záchranu toho najvzácnejšieho - ľudského života.

MsP pomáha najmä pri zabezpečovaní verejného poriadku všeobecne a pri zabezpečovaní verejného poriadku v meste pri organizovaní verejných telovýchovných, športových, kultúrnych alebo iných podujatí. Využíva pri tom elektromobily, ktoré mesto Šal'a, ako jedna z prvých samospráv na Slovensku, zakúpila pre MsP ešte v roku 2015. Vozidlá majú v súčasnosti najjazdených vyše 300 000 kilometrov. Ich opravy sú nerentabilné, poruchovosť sa zvyšuje, a tak sa mesto začalo zaoberať možnosťou ich náhrady - kúpou dvoch nových elektromobilov. Prioritne sa MsP zameriava aj na prevenciu - hlavne na situačnú a sociálnu. V súvislosti s deťmi a mládežou vykonáva dohľad na priechodoch nad bezpečnosťou detí prichádzajúcich do školy pred začiatkom vyučovania, realizuje kontroly detských ihrísk a ukážky výstroje, výzbroje služobného motorového vozidla a taktiež pravidelne organizuje besedy, na ktorých sa žiaci viac dozvedia o práci MsP.

Z dôvodu množiacich sa prípadov krádeží bicyklov začala s označovaním bicyklov syntetickou DNA. Toto označovanie slúži ako ochrana pred odcudzením. MsP dávala do pozornosti, najmä vodičom motorových vozidiel, novelu zákona o cestnej pre-

mávke, na základe ktorej od 1. októbra 2023 nadobudla účinnosť právna úprava, ktorou zanikla možnosť parkovania na chodníku. Dňa 24. novembra 2023 sa hliadky MsP zúčastnili na celoslovenskej dopravno-preventívnej akcii REFLEX. Príslušníci sústredili pozornosť najmä na povinnosť reflexného označenia chodcov. V rámci tejto kontroly hliadky rozdávali chodcom reflexné bezpečnostné prvky.

7. decembra 2023 pripravilo naše mesto dôstojné „verejné pod'akovanie“ pre dvoch členov mestskej polície. Naši hrdinovia – Rudolf Drahoš a Tibor Vincze ako prví prišli do bytu na Hollého ulici, kde sa odohrala rodinná tragédia. Aj v tej napätej a mimoriadne náročnej situácii si zachovali chladnú hlavu a podali bezodkladnú prvú pomoc. Takéto rozvážne, statočné i profesionálne konanie nemohlo zostať bez verejného povšimnutia. Rudolf Drahoš už aj v minulosti zachránil dva ľudské životy, v oboch prípadoch zabránil mužom, aby skočili z mosta.

Mestská polícia spolupracovala s OO PZ Šal'a, ODI - ODN Šal'a (dopravné nehody), HaZZ aj DHZ v Šali pri zabezpečení miesta požiarov, dopravných nehodách, otvorenia bytu so štátnymi orgánmi a s orgánmi mesta.

Takmer 120 tisíc riešených prípadov, vyše jeden a pol tisícky preventívnych prednášok, to sú len niektoré čísla, ktoré sú zapísané v histórii mestskej polície v našom meste za uplynulé roky jej existencie. Vplyv a vývoj zistených i oznámených priestupkov na území mesta, hodnota zachránených životov, ktorých bolo za tie roky niekoľko, je nevyčísľiteľná. To je dôvod, prečo bolo možné nielen rok 2023 z pohľadu mestskej polície hodnotiť priaznivo.

5.2 Mestská knižnica Jána Johánidesa

História knižničných služieb v Šali je spätá s rokom 1924, kedy bola v meste založená Maďarská obecná knižnica. V roku 1951 bola zriadená Okresná ľudová knižnica. Prvé zväzky kníh získala od miestnych politických a spolkových štruktúr, ktoré zároveň prispeli k zabezpečeniu potrebného zariadenia pre chod knižnice. Po územnej reorganizácii v roku 1960 plnila do roku 1968 funkciu obvodnej knižnice. Mala pridelených 12 ľudových knižníc v okruhu Šale, kde vykonávala metodickú činnosť. Od roku 1969 patrila knižnica organizačne pod Okresnú knižnicu v Galante. V roku 1991 sa stala súčasťou Kultúrno-spoločenskej organizácie mesta Šala. V roku 2002 na základe uznesenia MsZ bola knižnica organizačne začlenená pod oddelenie školstva, sociálnych vecí a kultúry. Od vzniku po súčasnosť prešla mnohými zmenami - personálnymi či organizačnými. Trvalé sídlo si po dlhšom čase našla v roku 1981 v novostavbe na Hlavnej ulici. V júni 2008 bola uznesením mestského zastupiteľstva premenovaná na Mestskú knižnicu Jána Johánidesa. Od 1. novembra 2009 pôsobí ako samostatná rozpočtová organizácia mesta. Riaditeľkou knižnice v roku 2023 bola Adriana Gerová.

V tomto roku v knižnici pribudla nová spoplatnená služba. Predstavovala vyrozumie čitateľa formou zaslania SMS, mailom alebo telefonicky o dostupnosti rezervovaného titulu. Nevyhnutnosťou tohto roka bola úprava výšky poplatkov za omeškanie, aby neprestali plniť svoj účel, nakoľko v knižnici disponovali z každého titulu len po jednom kuse.

Od 1. júna 2023 sa pristúpilo aj k nevyhnutnému zvýšeniu poplatkov, ktorých výška sa nemenila od roku 2015. Sadzby nového cenníka boli upravené nasledovne:

Cena členského poplatku dospelí	8 Eur
Cena členského poplatku detí	4 Eur
Cena členského poplatku – študenti, dôchodcovia	5 Eur
ZŤP	1 Eur

Výška pokuty za nedodržanie výpožičnej lehoty:

Poplatok za omeškanie vrátenia dokumentov dospelí	3 Eur/mesiac
Poplatok za omeškanie vrátenia dokumentov detí	2 Eur/mesiac
Riaditeľská upomienka dospelí	10 Eur
Riaditeľská upomienka detí	8 Eur
Strata preukazu používateľa	1 Eur

Knižnica pravidelne čitateľov informovala na internetovej stránke i facebooku o knižných novinkách. Pravidelne organizovala besedy, ktoré boli spojené s burzou kníh. Aj tento rok sa počas Šalianskeho jarmoku uskutočnila v knižnici burza kníh. Vy-

brať sa mohli knihy za pár centov a k tomu využiť šancu stať sa členom na jeden rok zadarmo. Novinkou bola beseda – Ako sa robí kniha? Beseda o knihe Lakiho mestečko.

Zaujímavosťou bola aj tá skutočnosť, že ak ste mali doma nepotrebné knihy, mohli ste ich priniest do 23. júna do knižnice, kde si našli nových majiteľov počas burzy kníh.

Členské na rok zdarma sa dalo získať aj vtedy, ak ste knižnici darovali knihu, ktorá bola vydaná v roku 2023. Cieľom daru bolo osloviť tých, ktorí si knihu po jej prečítaní nechceli založiť do domácej knižnice, a tak ňou mohli potešiť mnohých ďalších čitateľov.

5.3 Organizácia sociálnej starostlivosti mesta Šal'a

Organizácia sociálnej starostlivosti mesta Šal'a (OSS), ako príspevková organizácia mesta, vznikla v roku 1991. Svojou činnosťou sa zameriavala na poskytovanie starostlivosti pre seniorov v oblasti bývania, stravovania, zaopatrenia, sociálnych služieb, zdravotnej starostlivosti, vzdelávania, poradenstva, záujmovej, kultúrnej a športovej činnosti a na ďalšie činnosti, ktoré prispievali k rozvoju služieb pre seniorov.

Aj v tomto roku zabezpečovali jej zamestnanci každodennú opateru i socializáciu tým, ktorí ju potrebovali, a tak krátkodobo či dlhodobo odbremeňovali najbližších príbuzných, ktorí sa často bez varovania ocitli v neľahkej a vyčerpávajúcej situácii.

OSS poskytovala služby v zariadeniach:

- Detské jasle Lienka
- Denné centrum - klub dôchodcov
- Domov sociálnych služieb
- Dom s opatrovateľskou službou
- Terénna opatrovateľská služba
- Zariadenie pre seniorov
- Nízkoprahové denné centrum
- Nocľaháreň
- Útulok

OSS sa vďaka verejnej podpore a pomoci podarilo dosiahnuť za rok 2023 plnenie svojho sociálneho poslania. Zdrojom krytia jej prevádzkových potrieb boli verejné financie. Za uplynulý rok poskytol 93-členný kolektív zamestnancov pomoc prostredníctvom 9 druhov sociálnych služieb v 14 zariadeniach pre veľmi rôznorodé cieľové skupiny.

5.4 Dobrovoľný hasičský zbor mesta Šal'a

Dobrovoľný hasičský zbor mesta Šal'a (DHZ) sídlil v objekte hasičskej zbrojnice v Šali - Veči. Budova bola postavená v roku 1933, preto v rokoch 2018 a na jar 2019 prešla nevyhnutnými rozsiahlymi opravami tak vnútorných priestorov, ako aj vonkajších častí. Hasičský zbor plnil svoju funkciu na úseku požiarnej prevencie, najmä preventívne vplývať na spoluobčanov, deti a mládež. Úlohou hasičského zboru bolo požiarom predchádzať, v prípade požiaru ho uhasiť alebo pomáhať pri jeho zdoľávaní. Boli vždy nápomocní mestskej polícii v prípade živelných udalostí.

Pri príležitosti udeľovania ocenenia NSK za rok 2023 súčasťou galavečera bolo aj odovzdávanie darovacích šekov od nadácie Pomoc. Podpora je udeľovaná za významné činy, ktoré sa zaslúžili a prispeli k rozvoju regiónu, prípadne pomohli tým, ktorí sa ocitli v ťažkých životných a sociálnych situáciách. Finančný príspevok na nákup štyroch kusov prístrojov na dýchanie získal aj DHZ Šal'a - Veča.

5.5 Ostatné organizácie

Mládežnícky parlament mesta Šal'a

vznikol v roku 2017. Odvtedy zorganizoval alebo sa spolupodielal na desiatkach, ak nie stovkách menších či väčších podujatiach. Všetky sa tešili veľkej obľube. Za svoju prácu parlament získal už niekoľko ocenení.

Run of titans, nočné korčuľovanie, vodné vojny, bercajgel, nočná hra a iné – to boli niektoré podujatia z dielne mládežníkov na čele s Tomášom Benkovičom. Ich aktivity si všimla aj Asociácia krajských rád mládeže a Sekcia stredných škôl Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. Mládežníci, ako i jeho predseda a mesto Šal'a, získali ocenenie. „Ocenení sme získali celkovo tri,

jedno je konkrétne pre mesto Šal'a s najpriateľskejším prístupom k mládeži. Ďalšie patrili mládežníckemu parlamentu a mne osobne," netajil nadšenie a patričnú hrdosť predseda mládežníkov v Šali Tomáš Benkovič.

Nebolo to len o organizovaní podujatí. "Zvlášť je vzácné, že sa mladí ľudia zaujímajú o veci verejné a to, čo robia, je pre spoločnosť naozaj veľmi hodnotné. Držím mu palce, aby v tom všetkom, čo prežíva a získava ocenenia jedno za druhým, nestratil hlavne pokoru a súdnosť," povedala viceprimátorka Danica Lehecká na margo ocenenia.

Mládežnícky parlament je relevantným partnerom mesta, ktorý samostatne organizuje podujatia, na ktorých participuje aj samospráva. Výsledkom je spolupráca a v konečnom dôsledku obľúbené podujatia pre verejnosť.

Skupina akčných mládežníkov mala v roku 2023 cez 200 podporovateľov. Aj vďaka tomu sa im darilo organizovať podujatia a nemali problém s ich personálnym zabezpečením. "Deti približne do 13 rokov sa rady chodia na naše podujatia zabávať, ale potom od tých 13 rokov vyššie si povedia, že sa už nechcú iba zabávať, ale to podujatie chcú aj priamo organizovať. Práve tu dostávajú tzv. soft skills, ktoré potom môžu využiť vo svojom ďalšom pôsobení, či už to bude počas ich budúceho štúdia alebo v práci," dodal Benkovič.

Občianske združenie na počesť Petra Bošňáka

Myšlienka založiť Občianske združenie na počesť Petra Bošňáka vznikla na spomienkovom stretnutí občanov Šale dňa 19. novembra 2006, keď si spomínali na svojich známych rodákov - pedagógov a maliarov. Medzi pozvanými boli aj dcéry profesora Petra Bošňáka, na ktoré hlboko zapôsobili vyslovené slová uznania a vďaka za jeho celoživotnú prácu v prospech mesta a regiónu. Spoločne so „spriaznenými dušami“ a priateľmi iniciovali myšlienku založenia občianskeho združenia, ktoré by oživilo entuziazmus a nadšenie ich otca pre ochranu životného prostredia, a stalo sa tak pokračovaním jeho stále celoživotného odkazu.

Vzniklo združenie občanov, ktorým ochrana a tvorba životného prostredia so zvláštnym zreteľom na záchranu a obnovu parkov, vzácnych drevín a ochranu flóry a fauny mali za cieľ zachovanie prírodných a kultúrnych hodnôt regiónu, podporu a rozvoj vzdelávania, zdravia a duchovných hodnôt, kultivovanie vzťahu ľudí k prírode, prostrediu, k iným ľuďom, k spoločnosti a k sebe samému.

Bola to úzka spolupráca a komunikácia s občanmi a ich združeniami, s ekonomickou sférou, s orgánmi samosprávy a štátnej správy na neziskovom a verejno-prospešnom princípe s cieľom pomôcť mestu a regiónu zúšľachtiť a zachovať zdravé a kultúrne životné prostredie, ale tiež zapojiť čo najširšiu verejnosť do riešenia konkrétnych problémov. Ich snahou a úsilím bolo vytvárať „oázy zelene“ v našom meste, vybudovať v lesoparku pri Váhu veľký areál oddychu a relaxu. To všetko sa dialo postupne od jeho vzniku v roku 2007.

Materské centrum MAMY MAMÁM

V roku 2023 materské centrum poskytovalo podporu a priestor pre rodičov na materskej dovolenke a ich deti. Ponúkala sociálnu službu spoločnosti, konzultačné služby (predpôrodná príprava, laktáčna poradňa, nosenie detí, vzťahová výchova), vytváralo prostredie na šírenie nových zručností a vedomostí, ktoré sa týkajú predovšetkým materstva, rodičovstva, dobrovoľníctva matiek. Ponúkala tiež priestor pre voľnú hru detí, ich adaptáciu do kolektívu. Materské centrum sídlilo v budove bývalej škôlky na Ulici J. Palárika. Činnosť občianskeho združenia bola podporovaná mestom Šal'a, vďaka ktorému používali priestory budovy s využívaním príslušného veľkého dvora s pieskoviskom a detskými preliezkami.

Mestská organizácia Jednoty dôchodcov Slovenska v Šali

v spolupráci s mestom Šal'a organizovali pre dôchodcov nášho mesta množstvo športových i kultúrno-spoločenských podujatí. Uskutočnili sa v priestoroch Denného centra seniorov č. 1 a 2 v Šali, ale aj v Dennom centre seniorov č. 3 vo Veči.

Mesto Šal'a spolupracovalo s rôznymi organizáciami, ktoré realizovali rôzne projekty, získali granty na rozvoj komunity a následne sa zapájali do dobrovoľníckych aktivít v meste a okolí. Z ich množstva vyberáme:

- Základná organizácia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov
- Základná organizácia sluchovo postihnutých
- Miestny odbor Matice slovenskej
- Základná organizácia Osemadok

6. Investičné akcie a rozvoj mesta

Mesto na Váhu stavilo na elektrodopravu a cyklotrasy. Šetriť na energiách mu pomáhal aj geotermálny vrt. Do konca roka 2023 sa v meste dokončili nielen projekty, ktoré sa začali realizovať v predchádzajúcich rokoch, ale aj zopár menších. K tým finančne „menej náročným“ patril najmä projekt *Zlepšenie infraštruktúry pre exteriérové pohybové a voľnočasové aktivity v meste Šal'a*.

Za pomoci dotácie na podporu rozvoja sociálnych služieb 2023 sa kúpilo auto pre terénne opatrovatel'ky OSS, doplnili sa prvky drobnej architektúry na verejných priestranstvách, ale tak isto mesto realizovalo *Obnovu a doplnenie herných prvkov detského ihriska a viacúčelovej hernej plochy na Ul. Kpt. Jaroša v Šali*. Boli obnovené ďalšie 3 športoviská/ihriská a boli vybavené defibrilátormi.

Mesto Šal'a realizovalo projekt *Každý jeden strom zaváži – CMZ Šal'a*. V spolupráci s dobrovoľníkmi boli vysadené krásne platany v centrálnej mestskej zóne, ktorá je magnetom pre ľudí. Príjemné prostredie okolia kaštieľa, fontány, letného kina lákalo mladých aj starších, mamičky s deťmi, avšak počas letných horúčav nikdy nebolo dost' tieňa. Prínos tohto projektu spočíval v tom, že okrem nátržníkov sa sadili stromy – mohutné krásne platany, aby mohli vytvárať prirodzený tieň a prispievali k zmierneniu dopadov klimatických zmien, pretože každý jeden strom zaváži. Do konca roka 2023 patrili medzi najväčšie zrealizované a ukončené investičné projekty so spolufinancovaním mesta Šal'a, no začaté už skôr boli najmä tieto:

- *Záchytné parkovisko – predstaničný priestor v Šali – prestupný uzol*
- *Fotovoltaický zdroj – administratívna budova MOU Šal'a*
- *Zvýšenie kybernetickej bezpečnosti mesta Šal'a*
- *Moderné technológie – Šal'a na ceste SMART*
- *Šal'a na ceste k zmierneniu klimatických zmien*
- *Lesopark z Nórskeho fondu*

Doteraz najväčší projekt mesta Šal'a, projekt *Úpravy predstaničného priestoru v Šali*, bol pôvodne vyčíslený na výšku 5,8 milióna Eur. Zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja malo mesto získať 4,9 milióna Eur, zo štátneho rozpočtu 580 tisíc Eur. Íšlo o najvyššiu sumu finančných prostriedkov, akú mesto zatiaľ získalo z európskych fondov. Mesto zaplatí z vlastného rozpočtu čiastku okolo 300 tisíc Eur, čo bude predstavovať 5 % financovania zo strany samosprávy. Na základe znaleckého posudku koncom roka radnica predpokladá, že sa cena diela zvýši o 13,5 % s tým, že ich riadiaci orgán spätne preplatí. Predmetom projektu je vytvorenie prestupného uzla medzi železničnou, autobusovou, cyklistickou, osobnou automo-

bilovou dopravou a peším ťahom. Projekt zahŕňa vybudovanie záchytného parkoviska pre 256 vozidiel, reorganizovanie dopravnej situácie v území predstaničného priestoru okresného mesta Šal'a, vybudovanie autobusovej stanice na novom mieste s verejnými sociálnymi zariadeniami priamo pred budovou železničnej stanice a s 8 nástupišťami pre autobusy. Zahŕňa aj vybudovanie stojísk pre 45 bicyklov a 8 boxov na bicykle, vytvorenie podmienok bezkolízneho pohybu chodcov, autobusov a automobilov, vytvorenie zóny pre peší prechod a dotvorenie zelene a priestoru pre čakanie s deťmi s cieľom zvýšenia atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy v podmienkach mesta Šal'a a nadväzujúcich regiónov. Celkový súčasný stav predstaničného priestoru, ktorý je zároveň vstupnou bránou do mesta, znižuje kvalitu života v meste. Zvýšenie atraktivity verejnej osobnej dopravy, ktorá má oproti individuálnej doprave pozitívny vplyv na životné prostredie, čo v našom meste, ktoré bolo historicky známe ako centrum priemyslu, bude mať neoceniteľnú hodnotu.

Prostredníctvom realizácie projektu *Moderné technológie – Šal'a na ceste SMART* je snahou samosprávy zabezpečiť čo najširší prístup k informáciám verejného sektora, vrátane elektronickej kultúry s otvoreným prístupom k údajom digitálnych knižníc, digitálneho obsahu a elektronickeho cestovného ruchu. Cieľom projektu je posunúť mesto Šal'a smerom k inteligentným riešeniam, využiteľným pri riadení a budovaní trvalo udržateľnej architektúry. Mesto Šal'a sa tak zaradí k SMART mestu, t. j. mestu 21. storočia. Projekt bude pomáhať implementovať informačné systémy inteligentného mesta do oblastí, ktoré sú zamerané hlavne na bezpečnosť, životné prostredie, parkovanie a informovanie verejnosti, teda na oblasti, v ktorých sa zvyšujú nároky občanov na kvalitu, spôsob a poskytovanie služieb a informácií. Ide o budovanie IKT komplexnej platformy v rámci mesta. Vďaka tomu sa zefektívni fungovanie mesta a zlepší komunikácia s občanmi a verejnosťou. Využijú sa pritom prvky existujúceho kamerového systému, ktorý bude doplnený o nové kamery. Modul bezpečnosť bude obsahovať dopravné kamery, bezpečnostné kamery a videostenu. Modul životné prostredie bude zameraný na inštaláciu senzorov, ktoré budú v rámci mesta zbierať údaje o environmentálnych veličinách: úrovne prašnosti, emisiách skleníkových plynov a meteorologických veličín. Modul parkovanie bude zameraný na manažovanie parkovania a dopravy v meste. Prostredníctvom senzorov bude monitorovaná obsadenosť parkovacích miest a prostredníctvom informačných tabúl budú vodiči navigovaní k zaparkovaniu. Projekt prispeje k zvýšeniu štandardu a dostupnosti služieb mesta občanom a k zvýšeniu používania inteligentných riešení pri správe mesta z hľadiska bezpečnosti, životného prostredia a parkovania. Dosiahne sa tak vytvorenie inteligentného mesta s využitím internetu pre verejnú správu.

Plány na zmiernenie a prispôsobenie sa zmene klímy boli implementované do programu v rámci projektu *Sal'a na ceste k zmierneniu klimatických zmien*. Mesto Sal'a si uvedomuje vážnosť problematiky klimatických zmien, s ktorými súvisia prúvalové dažde, neustále zvyšovanie extrémnych teplôt, hlavne v letných mesiacoch, povodne alebo extrémne nízke teploty. Preto v jeho záujme je znížiť vplyv klimatických zmien na svojom území prostredníctvom výsadby novej zelene, vytváraním zatienených plôch, rozširovaním zelených plôch, izoláciou budov a znižovaním emisií CO₂ vo vzduchu. Aj vďaka týmto opatreniam sa podarí spomaliť ďalšie otepľovanie nášho mesta. Hlavným cieľom projektu je implementácia opatrení, ktoré prispievajú k zmierneniu a adaptácii na zmenu klímy. Pre dosiahnutie cieľov mesto Sal'a navrhlo 19 opatrení. Opatrenia boli naplánované tak, aby priniesli pozitívny dopad na všetkých občanov mesta Sal'a.

Lesopark, ktorý sa nachádza na šalianskej strane medzi násypmi neďaleko Váhu, sa postupne mení na prímestský park. Pribudnú tam viaceré nové prvky, nové chodníky, mobiliár, drobná architektúra a verejné osvetlenie. Novinkou bude aj vybudovanie viacúčelovej budovy, ktorá bude mať zelenú strechu. K dispozícii budú pitné fontánky a sociálne zariadenia. Do revitalizácie radnica postupne investuje vyše 858 tisíc Eur, ktoré získala pred dvomi rokmi z Nórskeho fondu. Projekt je spolufinancovaný aj zo štátneho rozpočtu. Ide o projekt *Sal'a na ceste k zmierneniu klimatických zmien*. Jeho súčasťou už bola rekonštrukcia budovy školského klubu detí a telocvične na Základnej škole Ľudovíta Štúra. Tieto práce si nevyžadovali žiadne výrubu stromov.

Mesto Sal'a získalo dotáciu 250 tisíc Eur z Environmentálneho fondu. Vďaka tomu ožije MŠ na Budovateľskej ulici, ktorá je najstaršia spomedzi desiatich škôlok v meste, novým vzhľadom. Má tri triedy, ktoré navštevuje každý rok v priemere 60 detí. Financie pokrývajú výdavky na skrášlenie a zníženie energetickej náročnosti budovy. Opraví sa strecha, terasa, vynoví a zateplí sa fasáda.

Realizované investičné akcie v roku 2023 boli hradené z prostriedkov Európskej únie a štátneho rozpočtu pri 5 % spolufinancovaní samosprávy.

7. Školstvo a vzdelávanie

Rok 2023 priniesol viaceré inovácie vo vzdelávaní. Tzv. „kurikulárna reforma“ vstúpila od septembra 2023 do novej fázy. Obsahovo znamenala:

- začalo sa vyučovať po „novom“ a školy (v 40 pilotných školách) postupne zavádzali nový školský vzdelávací program (ŠVP) pod názvom – Vzdelávanie 21. storočia
- na stránke školy boli poskytnuté viaceré nové metodické a podporné materiály k napĺňaniu cieľov nového ŠVP
- nový ŠVP mal podporiť aj vznik a nákup nových edukačných publikácií
- nový ŠVP mal školám od školského roka 2023/2024 poskytovať podporu pri zavádzaní zmien v Regionálnych centrách podpory učiteľov vo vzdelávaní
- podporiť ochranu a dodržiavanie ľudských práv a slobôd v prostredí škôl a školských zariadení
- podporovať informovanosť o ochrane a právach detí medzi osobami, ktoré majú pravidelný kontakt s deťmi v oblasti výchovy a vzdelávania, rozvíjať ich kompetenciu, „konať v najlepšom záujme dieťa“
- posilňovať spoluúčasť žiakov na riadení života školy prostredníctvom spolupráce so žiackymi školskými radami
- hlbšie sa zamerať na prevenciu a riešenie šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach
- nový ŠVP riaditeľom škôl odporúčal taxatívne vymedziť v školskom poriadku preventívne opatrenia proti užívaniu a šíreniu legálnych (tabak a alkohol) a nelegálnych drog v školskom prostredí
- priebežne informovať rodičov o preventívnych aktivitách školy a možnostiach odbornej pomoci
- nový ŠVP mal zahŕňať aj Projekt digitalizácie, čo by znamenalo, že v období rokov 2024 až 2025 bude Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky vybavovať všetky základné a stredné školy na Slovensku potrebným digitálnym vybavením v rámci vstupnej úrovne
- zamerať sa na kybernetickú bezpečnosť a kyberšikanu
- zabezpečovať inkluzívne vzdelávanie a školskú integráciu
- zapájanie sa škôl do medzinárodného environmentálneho programu Zelená škola v rámci rozvoja environmentálnej výchovy a výchovy k trvalo udržateľnému životu
- v spolupráci s rodinou vytvárať podmienky na športové aktivity detí
- k prevencii rizikového správania sa žiakov sa odporúčalo vypracovať školskú stratégiu s efektívnymi postupmi riešenia vyskytujúcich sa problémov, do ktorej budú

zainteresovaní všetci pedagogickí zamestnanci.

V záujme kvalitného a efektívneho zabezpečovania výkonu prenesených úloh štátnej správy v školstve bol ešte v roku 2004 zriadený Spoločný školský úrad (SŠÚ) so sídlom v Šali pre mesto a 12 obcí v okrese Šal'a. Jeho úlohou je poskytovať odbornú a poradenskú činnosť školám a školským zariadeniam, ktorých zriaďovateľom sú jednotlivé územné samosprávy.

Medzi obce, združené v školskom úrade, patrili v roku 2023 mesto Šal'a, obce Diakovce, Tešedíkovo, Močenok, Neded, Vlčany, Zihárec, Hájske, Selice, Horná Kráľ'ová, Trnovec nad Váhom, Kráľ'ová nad Váhom a Dlhá nad Váhom. Širšou pôsobnosťou úradu sa upevňovala nielen spolupráca obcí, ale zároveň jeho činnosť prinášala zefektívnenie metodicko-poradenskej práce. Pracovné činnosti zabezpečovali 4 zamestnanci na čele s jeho vedúcou Mgr. Marianou Takáčovou. Spoločný školský úrad sídlil v budove MsÚ v Šali.

Do zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Šal'a patrilo 9 materských škôl (MŠ) a okrem toho aj jedna - MŠ Detský svet Marie Montessori, ktorá bola v súkromných rukách. Edukačná činnosť, vypracovaná na základe ŠVP ISCED 0, zahŕňala predprimárne vzdelávanie, ktoré sa realizovalo v materských školách. Všetky v meste plnili rôzne programy na podporu zdravia, napr. Mliečny program, Ovocie a zelenina do škôl, Národný program prevencie obezity a podobne.

Na území mesta bolo v prevádzke šesť základných škôl (ZŠ). Pri každej bol zriadený Školský klub detí (ŠKD). Jeho výchovno-vzdelávacia činnosť bola zameraná na činnosť oddychového charakteru a na prípravu na vyučovanie, ktorá sa uskutočňovala v oddeleniach ŠKD. Toto pracovalo v samostatnej miestnosti, ktorá bola vybavená hračkami a zariadená tak, aby pripomínala domáce podmienky.

Samospráva mesta Šal'a zahŕňala aj Základnú umeleckú školu (ZUŠ) a voľnočasové zariadenie pre deti a mládež - Centrum voľného času Tip - Top (CVČ). Všetky základné školy v našom meste, ale i miestne gymnázium, sa oprávnené hrdia svojim prepožičaným čestným názvom. Pomenovanie nesie každá z nich po významnom slovenskom dejateľovi.

Jedna z dvoch základných škôl v Šali - Večička je spojená s menom Antona Bernoláka a druhá s menom Jána Hollého. V Šali sú základné školy pomenované po Jozefovi Murgašovi, Ľudovítovi Štúrovi, Jozefovi Cigerovi Hronskom a po Petrovi Pázmaňovi nesie názov ZŠ s vyučovacím jazykom maďarským. Miestne gymnázium má čestný názov po Jurajovi Fándlym.

ZŠ uskutočňovali výchovu a vzdelávanie podľa výchovno-vzdelávacích programov na základe školského zákona a podľa ŠVP ISCED 1 na 1. stupni a ŠVP ISCED 2 na 2. stupni s doplnkami programu podľa vlastného zamerania. Šalianske základné

školy mali svoje zameranie na telesnú a športovú výchovu, výchovu prírodovedných predmetov, cudzích jazykov či informatiky.

Osobitosťou dvoch ZŠ bol výber ŠVP, na základe ktorého bola v ZŠ J. C. Hronského zriadená trieda pre nadaných žiakov na technicko-prírodovedné predmety, cudzie jazyky a informatiku.

Dalsia naša škola, ZŠ s MŠ Bernoláková, pracovala so zapojením sa do národného projektu PRINED-PRojekt INkluzívnej Edukácie. Mala za úlohu výrazne podporiť inkluzívne prostredie. Ako jediná poskytovala vzdelávanie aj pre deti so zreteľom na zdravotné znevýhodnenie dieťaťa. Špecifickým cieľom vzdelávania a výchovy bola jedna trieda pre deti s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami.

Financovanie školstva v Šali v roku 2023

Školy a školské zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Šal'a boli financované dotáciou zo štátneho rozpočtu na výkon prenesených kompetencií, z podielových daní na výkon originálnych kompetencií, z projektov, dotácií, od zriaďovateľa, z darov, z príspevkov rodičov, z vlastných príjmov, z 2 percent z daní z príjmu fyzických a právnických osôb.

Čerpanie rozpočtu škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Šal'a a sumár čerpania celkových výdavkov za školy a školské zariadenia boli predmetom prerokovania a schvaľovania v mestskom zastupiteľstve ako súčasť záverečného účtu mesta Šal'a za rok 2023. Spoločný školský úrad každoročne spracováva správu o hospodárení v oblasti prenesených kompetencií pre MŠVVaM SR prostredníctvom RÚSS Nitra.

Celkové výdavky pre oblasť školstva boli v roku 2023 vo výške 12 841 011 Eur.

Školy a školské zariadenia

Skutočnosť k 31. 12. 2023

Spoločný školský úrad

4 601 Eur

Materské školy

2 241 735 Eur

MŠ Budovateľská ul. so ŠJ

241 875 Eur

MŠ Družstevná ul. so ŠJ

405 637 Eur

MŠ Hollého ul. so ŠJ

593 168 Eur

MŠ Okružná ul. so ŠJ

290 035 Eur

MŠ Ul. 8. mája so ŠJ

314 075 Eur

MŠ Ul. P. J. Šafárika so ŠJ

314 833 Eur

MŠ súkromná

82 112 Eur

<i>Základné školy</i>	6 997 275 Eur
ZŠ s MŠ Bernolákova so ŠJ a ŠKD	745 399 Eur
ZŠ J. Hollého so ŠJ a ŠKD	1 059 725 Eur
ZŠ s MŠ J. Murgaša so ŠJ a ŠKD	1 827 072 Eur
ZŠ J. C. Hronského so ŠJ a ŠKD	1 519 331 Eur
ZŠ Ľ. Štúra so ŠJ a ŠKD	1 145 596 Eur
ZŠ s MŠ P. Pázmaňa s ŠKD	700 152 Eur

<i>Zaujímavé vzdelávanie a voľno-časové aktivity</i>	1 038 540 Eur
Základná umelecká škola	736 500 Eur
Centrum voľného času	302 040 Eur

<i>Účelovo viazané prostriedky...</i>	747 932 Eur
<i>Výdavky z vlastných príjmov škôl a školských zariadení</i>	910 419 Eur
<i>Kapitálové výdavky a rezerva na originálne kompetencie</i>	22 181 Eur
<i>Školské jedálne - potraviny</i>	878 399 Eur

Spolu 12 841 011 Eur

Finančné prostriedky na investičné akcie v školstve boli čerpané nasledovne:

<i>Pre materské školy</i>	<i>Skutočnosť za rok 2023</i>
MŠ Družstevná so ŠJ na rekonštrukciu strechy	10 928 Eur
MŠ Hollého na dovybavenie ihriska (grant Juwamen)	15 000 Eur
MŠ Budovateľská na rekonštrukciu kanalizácie	9 000 Eur

Spolu 34 928 Eur

<i>Pre základné školy</i>	<i>Skutočnosť za rok 2023</i>
* ZŠ J. C. Hronského - sporák, plyn. panva, dostavba predel'ovacích stien	28 745 Eur
* ZŠ Hollého - plynový sporák do ŠJ, rekonštrukcia bleskozvodov	9 500 Eur
* ZŠ s MŠ J. Murgaša - rekonštrukcia detského ihriska	12 497 Eur

Spolu 50 742 Eur

* investície boli financované z vlastných príjmov školy

Investičné akcie v školách a školských zariadeniach za rok 2023 celkovo dosiahli sumu 85 670 Eur.

7.1 Materské školy

Od začiatku školského roka sa v našom meste Šal'a realizovala výchovno-vzdelávacia činnosť v šiestich samostatných materských školách (MŠ) s právnou subjektivitou a v troch MŠ pri základnej škole (ZŠ), z toho jedna s vyučovacím jazykom maďarským. Súčasťou MŠ v Šali bola aj jedna súkromná - Detský svet Marie Montessori.

Mesto Šal'a bolo zriadené nasledovných 9 materských škôl:

Materská škola pri ZŠ Bernolákova, Šal'a - Veča

Na večianskej strane mesta sídlila MŠ, ktorá bola súčasťou ZŠ Bernolákova. Táto MŠ bola teda bez právnej subjektivity. Riaditeľkou ZŠ bola Mgr. Simona Takácsová, chod MŠ zabezpečovala jej zástupkyňa Mgr. Katarína Čepileková. Jej výnimočnosť spočívala v tom, že ako jediná MŠ v našom meste mala každoročne otvorenú jednu špeciálnu triedu pre deti s poruchami autistického spektra, kde sa tri špeciálne pedagogičky venovali šiestim autistickým deťom od 3 rokov.

Materská škola Budovateľská

Patrí medzi najstaršie MŠ v meste. Na čele tejto plne organizovanej, samostatnej MŠ s právnou subjektivitou, stála jej riaditeľka Silvia Bartošová.

Materská škola Družstevná

Na jej čele stála riaditeľka PaedDr. Dagmar Mesárošová a pôsobila ako samostatný právny subjekt. Spolu s pedagogickým kolektívom organizovali pre zákonných zástupcov a deti množstvo zaujímavých akcií a aktivít, ktorými obohacovali a spestrovali život detí v materskej škole.

Materská škola J. Hollého

K večianskym škôlkam patrila tiež MŠ J. Hollého, ktorá mala samostatnú právnou subjektivitu. Na jej čele stála riaditeľka Irena Vargová. Okrem edukačných aktivít sa v MŠ uskutočnilo množstvo divadelných, hudobných, cirkusových a iluzionistických predstavení, ktorých sa zúčastnili všetky deti MŠ. Aj táto predškolská vzdelávacia inštitúcia realizovala rôzne projekty, napríklad to boli rozvoj literárnej gramotnosti, projekt dopravnej gramotnosti, Zeleninkové šialenstvo a iné zaujímavé aktivity.

Materská škola 8. mája

Ako samostatný právny subjekt viedla MŠ jej riaditeľka PaedDr. Zuzana Gužíková, PhD. V rámci výchovno-vzdelávacej činnosti celý kolektív vytváral podmienky na zdravý vývoj detí s prihliadnutím na ich vek i na zdravotný stav, zameraný na športové aktivity, kultúrne podujatia, exkurzie, aktivity podporujúce tvorivosť a environmentálnu výchovu.

Materská škola pri ZŠ J. Murgaša

MŠ je súčasťou ZŠ J. Murgaša. Riaditeľom ZŠ bol PhDr. Rudolf Kuklovský a zástupkyňa pre MŠ bola Beáta Gálová. V materskej škole sa realizovali rôzne projekty: Adamko hravo - zdravo, Školský mliečny program, Školské ovocie, Národný program prevencie obezity, Európsky program podpory konzumácie ovocia a zeleniny a iné.

Materská škola Okružná

Riaditeľka MŠ Mgr. Ľubica Hippová sa spolu s kolektívom tiež snažila spestriť pobyt detí v materskej škole rôznymi aktivitami vo výchovno-vzdelávacej, kultúrnej a športovej oblasti.

Materská škola P. J. Šafárika

Plnoorganizovanú MŠ viedla riaditeľka Mgr. Tímea Kukanová. Výtvarné práce s metodickou podporou pani učiteliek zasielali do výtvarných súťaží, kde sa niektoré z nich umiestnili na čelných pozíciách. Poznávacie vychádzky posilňovali kladný vzťah k blízkemu okoliu. Realizovali sa v prostredí lesoparku a na dopravnom ihrisku. Pre staršie deti organizovali celodenné a poldenné výlety na Motýľiu farmu, Ranč pod Babicou s cieľom interaktívne spoznávať život zvierat a hmyzu. Veľmi prínosnou bola interaktívna prednáška s reálnym kontaktom s exotickým vtáctvom, ktorá bola pre deti obrovským zážitkom.

Materská škola pri ZŠ P. Pázmaňa s vyučovacím jazykom maďarským

Táto MŠ pôsobila pri ZŠ P. Pázmaňa ako jednotriedna MŠ a poskytovala výchovno-vzdelávaciu činnosť v maďarskom jazyku. Riaditeľkou ZŠ bola Mgr. Monika Hamarová a zástupkyňou pre MŠ Mgr. Eva Vargová. Svoju prevádzku mala v elokovanom pracovisku na Ulici P. J. Šafárika.

V školskom roku 2022/2023 navštevovalo mestské materské školy celkovo 706 detí. Okrem toho v našom meste pôsobila aj jedna súkromná - Detský svet Marie

Montessori, ktorú navštevovalo 32 detí. Materské školy v Šali celkovo navštevovalo 738 detí. Výchovno-vzdelávaciu činnosť zabezpečovalo 80 kvalifikovaných pedagogických zamestnancov vrátane šiestich pedagogických asistentov. Okrem toho v materských školách pracoval aj 1 školský psychológ a 1 logopéd.

Počít tried s počtom detí, ktoré navštevovali jednotlivé materské školy, ako aj počty pedagógov v nich, približuje nasledovná analýza:

Materská škola	Počet tried	Počet detí	mladší ako 3 roky	z toho pokračujú v plnení PPV	z toho integrov.	z toho predškol.	Ped. zam.
Bernolákova	3	44	7	1	1	17	8
Budovateľská	3	67	11	4	0	24	7
Družstevná	4	91	3	7	3	35	11
J. Hollého	8	188	32	8	0	71	19
J. Murgaša	2	41	0	1	0	13	4
Okružná	4	85	4	2	0	22	9
8. Mája	4	87	12	2	2	25	11
P. J. Šafárika	4	82	11	4	2	30	9
P. Pázmaňa	1	21	0	0	0	9	2
Spolu	33	706	80	29	8	246	80

Stav k 15. 9. 2023

Aj v tomto školskom roku dochádzali do šalienských MŠ tiež detičky z okolitých obcí na plnenie si povinného predprimárneho vzdelávania. Celkovo ich bolo 79. Organizačné a personálne zabezpečenie MŠ a školských zariadení zabezpečovali okrem pedagogických aj odborní zamestnanci. Z nich bolo 13 pedagogických asistentov, jeden logopéd, jeden školský psychológ a 2 pomocní vychovávateľia. Počet nepedagogických zamestnancov v materských školách bol 25. V ich školských jedálnach pracovalo 24 nepedagogických zamestnancov.

Dieťa sa do MŠ prijímalo na základe písomnej žiadosti rodiča. K zápisu bolo potrebné priniest rodný list dieťaťa a zdravotnú kartičku poistenca. Zápisy detí prebiehali od 11. do 15. mája. O prijatí dieťaťa do materskej školy rozhodovala jej riaditeľka. Prijímali sa väčšinou deti od troch do šiestich rokov veku. Deti mladšie ako tri roky sa mohli prijímať len v prípade nezaplnenia kapacity konkrétnej MŠ. Dieťa malo zvládnuť základné hygienické návyky (nemohlo mať plienky), malo

vedieť samostatne jesť lyžičkou a piť z pohára.

Takmer v každej materskej škole sa zrealizovali nutné opravy, prípadne malé rekonštrukcie hlavne z vlastných zdrojov, resp. finančných zdrojov z projektov:

- výstavba nového detského ihriska v MŠ pri ZŠ J. Murgaša
- oprava kanalizácie v MŠ Budovateľská a v MŠ pri ZŠ P. Pázmaňa s VJM
- inštalácia nového zabezpečovacieho systému v MŠ Budovateľská
- vybudovanie tienenia nad pieskoviskami a hmloviska na letné osviežovanie v MŠ Hollého financované z prostriedkov z TESCO projektu
- dobudovanie parkoviska v MŠ P. J. Šafárika a v MŠ Družstevná
- vybudovanie hmatovej steny v areáli školského dvora MŠ P. J. Šafárika
- rekonštrukčné práce na havárii kanalizačného potrubia v MŠ Družstevná
- v materských školách P. J. Šafárika a Družstevná bol realizovaný výrub stromov, ktoré ohrozovali život a bezpečie detí na školskom dvore

Všetky MŠ fungovali od septembra do júna v bežnom režime, v júli a auguste boli škôlky k dispozícii v „letnom“ režime. V júli boli všetky škôlky v prevádzke okrem MŠ P. Pázmaňa, ktorá bola k dispozícii iba prvé dva júlové týždne. Posledné dva júlové týždne bola zatvorená z toho dôvodu, že v budove, kde mala elokovanú triedu (MŠ P. J. Šafárika), opravovali kanalizáciu. Do MŠ 8. mája sa v júli hlásilo viac detí, ako to bolo bežné. Tento počet nakoniec nebol realitou, pretože prišla vlna ovčích kiahní a angín a v prevádzke materskej školy zostala otvorená len jedna trieda. MŠ 8. mája navštevovalo zopár škôlkarov zo zatvorenej MŠ Budovateľskej. Práve tá otvorila svoje brány počas augusta ako zberná škôlka a zabezpečovala prevádzku na mesiac august pre deti z celého mesta. Záujem bol veľký, prihlásených bolo 62 detí. Škôlky využívali obdobie, kedy boli zatvorené, na veľké upratovanie alebo menšie stavebné práce a opravy. Posledný augustový týždeň, čo bolo od 27. do 31. augusta 2023, mali všetky materské školy v Sali sanitárny týždeň a neboli v prevádzke. Detičky opäť privítali až od 4. septembra 2023.

Vo všetkých MŠ sa počas celého školského roka realizoval športový krúžok Adama Akadémia, ktorý bol zameraný na loptové a pohybové hry. Všetky materské školy vysoko pozitívne hodnotili spoluprácu s CVČ, ktoré organizovalo množstvo zaujímavých projektov a krúžkovej činnosti. Boli to napríklad tieto:

- angličtina pre najmenších pod vedením Mgr. Radky Putzovej
- tanečný krúžok Dánom – dánom s Petrou Súdorovou, na ktorom sa deti oboznamovali s ľudovou tvorbou a rytmickými cvičeniami
- origami – krúžok šikovných rúk, športový krúžok pod vedením Mgr. Gabriely Jankechovej
- organizované podujatia – Historickou Salou a Historický náučný chodník

- dopravná výchova v spolupráci s pedagógmi z CVČ
- jesenné tvorivé dielne
- Mesiac knihy – čítanie a výstava kníh
- Svetový deň Zeme v CVČ – športovo-vedomostné aktivity, hlavne zamerané na ochranu Zeme
- tvorivé dielne Tvoríme Vianoce
- výtvarná súťaž Šťastie očami detí

V priebehu školského roka pani učiteľky detí predškolského veku v MŠ spolupracovali s pani učiteľkami 1. ročníkov ZŠ v meste Šal'a. Realizovali vzájomné návštevy v materských a základných školách, prezentovali sa školské vzdelávacie programy základných škôl pred zápisom detí do školy. Deti z MŠ sa zúčastňovali, resp. participovali na rôznych akciách alebo podujatiach v jednotlivých ZŠ. Boli to napríklad tieto:

- športové aktivity v ZŠ Ľ. Štúra v rámci projektu Hýb sa!
- školské aktivity v ZŠ Ľ. Štúra Vyskúšam, aké je to v škole...
- Mikuláš v škôlke – v spolupráci so ZŠ J. C. Hronského
- Čítame spolu – čitateľský projekt v ZŠ J. C. Hronského
- účasť na vianočnom vystúpení v ZŠ Ľ. Štúra
- Zabehni čo najďalej v ZŠ J. C. Hronského
- Roboti Doboti v ZŠ Ľ. Štúra
- celookresná olympiáda detí materských škôl v ZŠ J. C. Hronského

MŠ aktívne spolupracovali so ZUŠ. Prezentovali rodičom možnosť zápisu detí do umeleckej školy a estetické ctenie detí intenzívne podnecovali účasťou na výstavách prác detí a zamestnancov materských škôl.

7.2 Základné školy

Charakteristiku školského vzdelávacieho programu pre primárne vzdelávanie a nižšie sekundárne vzdelávanie vystihla myšlienka "Učíme sa hrať". S cieľom zvýšiť inkluzívnosť, rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie žiakov sa v edukácii detí a žiakov všetky základné školy zapojili do národného projektu Pomáhajúce profesie III.

Medzi základné školy, ktoré pôsobili v zriaďovateľskej pôsobnosti nášho mesta, patrili:

Základná škola Bernolákova

Riaditeľkou školy bola Mgr. Simona Takáčsová. Škola svoju výchovno-

vzdelávaciu činnosť smerovala k príprave žiakov na život. Krédom školy bola myšlienka Dona Miguela Angela Ruiza: „Robme všetko, ako najlepšie vieme. Preto všetku činnosť smerom k žiakom, rodičom a širokej verejnosti smerovala k tomu, aby každý našiel svoje miesto, aby každý zažil pocit úspechu a aby každý priložil ak nie ruku, tak aspoň prst k spoločnému dielu.“

Škola bola dlhodobo zapojená do národného projektu „Podpora profesijnej orientácie žiakov ZŠ na odborné vzdelávanie a prípravu prostredníctvom rozvoja polytechnickej výchovy, zameranej na rozvoj pracovných zručností a prácu s talentami“.

V tomto školskom roku bola škola zapojená do projektu SENZORICKÁ STIMULÁCIA s finančnou podporou 600 Eur z Nadácie ZSE. Zakúpili senzorické pomôcky na stimuláciu zmyslového a pocitového vnímania a stimuláciu mozgu k vytváraniu a prepájaniu synapsií. Slúžili deťom v ich materskej škole. Svetelné prvky sa budú využívať najmä pri poobedňajšom odpočinku a pri relaxačných chvíľkach.

Základná škola Jána Hollého

Vo funkcii riaditeľa pôsobil Mgr. Gabriel Vrba. Motom školy sa stala myšlienka Jána Amosa Komenského: „Treba hľadať a nachádzať spôsob, podľa ktorého by učitelia menej učili, ale žiaci viac vedeli, aby bolo v školách viac voľného času, potešenia a zaručeného úspechu.“ ZŠ sa od svojho začiatku profilovala na otvorenú školu v oblasti záujmových aktivít a v oblasti telesnej výchovy a športu so zameraním na hádzanú a športovú strelbu. Charakteristika výchovného programu „Hrou za poznáním, tvorivosťou, pohybom a priateľstvom“ dopĺňala výchovno-vyučovací proces s prevahou činností oddychového, rekreačného a záujmového charakteru. Tiež rozvoj environmentálnej výchovy a vzťah k ľudovým tradíciám našich predkov. Strategickým cieľom školy bolo zavádzanie nových, efektívnych metód a foriem práce s deťmi.

Z dôvodu využitia priestorových kapacít školy vykonávali svoju činnosť aj iné dve elokované školské pracoviská, každé v samostatných pavilónoch: elokované pracovisko MŠ a tiež elokované pracovisko ZUŠ so všetkými štyrmi odbormi: hudobným, výtvarným, tanečným aj literárno-dramatickým.

Základná škola Ľudovíta Štúra

Riaditeľkou školy bola Mgr. Eva Aláčová. Škola patrí k tým najstarším ZŠ v meste. Jej víziou bolo naplnenie myšlienky: „Škola spätá s radosťou, zodpovednosťou, otvorená novým výzvam.“ Hlavným cieľom bolo pripraviť žiakov na to, aby sa stali efektívnymi žiakmi na celý život. Práve v tomto roku vznikol na ZŠ Ľudovíta Štúra nový časopis. Tešili sa nielen žiaci, ale aj ich učitelia a rodičia z toho, že mladí ľudia mali veľký záujem o tlač „Štúrka“, ako noviny nazvali žiaci.

Pri jeho krste im urobila radosť aj Šalianka, redaktorka Luzana Ferencáková, ktorá ho prišla slávnostne pokrstiť.

Základná škola s materskou školou Jozefa Murgaša

Vo funkcii riaditeľa pôsobil PhDr. Rudolf Kuklovský. Od svojho pôsobenia si škola zachovala tradíciu v otváraní tried so zameraním na matematiku, informatiku a prírodovedné predmety. V týchto predmetoch mala ZŠ každoročne nadpriemerne vysokú mieru úspešnosti žiakov.

Vďaka permanentne úspešným študijným výsledkom patrila v priebehu školských rokov k základným školám s najpočetnejším množstvom žiakov a tried v meste. Je potrebné uviesť, že škola mala od svojho vzniku tiež aj jednu špeciálnu triedu. Výchovno-vzdelávací proces sa v nej riadil dlhodobou využívaním, resp. praxou overeným modelom Variantu A, pre žiakov s mentálnym postihnutím.

Základná škola Jozefa Čigera Hronského

Mgr. Katarína Grznárová vykonávala funkciu riaditeľky. Profilácia školy bola orientovaná na vyučovanie cudzích jazykov. Povinne sa vyučoval anglický jazyk od prvého ročníka, posilňoval sa na druhom stupni - v niektorých ročníkoch až na 5 hodín týždenne. Nemecký jazyk, ako druhý vyučovací cudzí jazyk, pribudol od tretieho ročníka v triedach so žiakmi so všeobecným intelektovým nadaním a od 6. ročníka aj v ostatných triedach.

Vzdelávanie detí so všeobecným intelektovým nadaním v programe APROGEN sa realizovalo v samotných triedach od školského roku 2000/2001. Tento vzdelávací program vznikol ako alternatívny PROgram Edukácie Nadaných. Zohľadňoval všetky špecifiká a odlišnosti vývinu intelektovo nadaných detí so silným zastúpením alternatívnych psychologických prístupov vo výchove.

Víziou školy bolo byť modernou školou, ktorá pomáha žiakom rozvíjať ich potenciál a pripraviť ich na reálny život v 21. storočí s ohľadom na ich individuálne potreby a potreby spoločnosti, v ktorej budú žiť. Býť školou kvalitnou a otvorenou, kde sa žiak učí ako sa učiť, ako premýšľať, ako sa raz stať manažérom vlastnej plnohodnotnej budúcnosti.

Základná škola s materskou školou P. Pázmaňa s vyučovacím jazykom maďarským

Riaditeľkou bola Mgr. Monika Hamarová. Profiláciou školy sa stala myšlienka: "Každý z nás je jedinečnou tehlou - individuom, ale spolu tvoríme silný a pevný múr - kolektív." Jej poslaním bolo poskytnúť predškolskú výchovu detí od

2 do 5 rokov a základné vzdelanie pre žiakov mesta Šal'a a okolitých obcí, ako aj pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v jazyku národnostnej menšiny s orientáciou na zachovanie kultúrneho dedičstva maďarskej národnostnej menšiny. Škola bola plnoorganizovaná s právnou subjektivitou, s vyučovacím jazykom maďarským.

Zamestnanci základných škôl

V základných školách pôsobilo 313 zamestnancov, z toho 239 pedagogických a 74 nepedagogických zamestnancov. Z pedagogických zamestnancov bolo v troch MŠ pričlenených k ZŠ (ZŠ s MŠ Bernolákova, ZŠ s MŠ J. Murgaša, ZŠ s MŠ P. Pázmaňa s VJM) 9 učiteliek a 3 učiteľky MŠ pracovali vo vedení škôl ako zástupkyne riaditeľ'a.

Okrem toho v základných školách boli zriadené ŠKD, v ktorých pracovalo 29 vychovávateľiek.

V najväčších základných školách (L. Štúra, J. Murgaša, P. Pázmaňa a J. C. Hronského) pôsobili tiež 5 školskí špeciálni pedagógovia. Spolu s nimi pracovalo v školách 31 pedagogických asistentov učiteľ'a, čo bolo o 6 pedagogických asistentov viac ako v predchádzajúcom školskom roku 2022/2023.

V školskom roku 2023/2024 si k 15. 09. 2023 plnilo povinnú školskú dochádzku 2 232 žiakov v 112 triedach ZŠ. Na začiatku školského roka navštevovalo školy 191 integrovaných žiakov, ich počet vzrástol o 7 žiakov. Počet nadaných žiakov v školskom roku 2023/2024 klesol o 4 žiakov v porovnaní so školským rokom 2022/2023.

Základná škola	počet tried	počet žiakov	integrovaní žiaci	nadaní žiaci	triedy v ŠKD	žiaci v ŠKD
Bernolákova	9	152	18	0	2	45
J. Hollého	18	379	14	0	4	104
J. C. Hronského	27	502	81	87	7	183
J. Murgaša	28	599	40	0	8	215
L. Štúra	21	427	33	0	5	156
P. Pázmaňa	9	173	5	0	3	69
Spolu	112	2 232	191	87	29	772

Dochádzajúcich žiakov z okolitých obcí okresu a blízkych miest bolo 659. Bolo to o 41 viac ako v predchádzajúcom školskom roku 2022/2023. Najviac žiakov - 141 - dochádzalo z obce Kráľ'ová nad Váhom, v porovnaní s predchádzajúcim

školským rokom vzrástol ich počet o 9 žiakov. Z Diakoviec dochádzalo 87 žiakov, z Trnovca nad Váhom 86, z Dlhej nad Váhom 71 a z Tešedíkova 75 žiakov. Z ostatných miest a obcí dochádzalo v školskom roku 2023/2024 do základných škôl v meste Šal'a ešte ďalších 199 žiakov.

Najviac žiakov dochádzalo do ZŠ s MŠ J. Murgaša (173), nasledovali ZŠ J. C. Hronského (163), ZŠ s MŠ P. Pázmaňa s VJM (126), ZŠ Ľ. Štúra (108), ZŠ J. Hollého (91) a ZŠ s MŠ Bernolákova (34).

Na všetkých základných školách prebiehali zápisy budúcich prváčikov na školský rok 2023/2024 od 3. do 5. apríla 2023.

Rodičia mali možnosť vybrať si zo šiestich základných škôl, z toho jedna bola s vyučovacím jazykom maďarským. Dieťa mohlo navštevovať školu podľa miesta trvalého bydliska, avšak rodič mal právo vybrať si aj inú, pokiaľ mala dostatočné kapacitné možnosti a riaditeľ školy so zápisom súhlasil. Ak sa rodič rozhodol pre spádovú školu v mieste svojho trvalého bydliska, táto bola povinná dieťa zapísať do prvého ročníka. Povinnosť zapísať svoje dieťa do prvého ročníka mali všetci rodičia, ktorých dieťa dovŕšilo vek 6 rokov do 31. augusta tohto roku. Neprihlásenie dieťaťa do prvého ročníka sa považovalo za priestupok.

Po prázdninovej prestávke sa v pondelok 4. septembra 2023 otvorili brány škôl. V novom školskom roku 2023/2024 vstúpilo do šiestich základných škôl v Šali celkovo 2 232 žiakov.

Prvýkrát prekročilo brány šalianskych základných škôl 242 žiakov. Najviac z nich, 57 nových prváčikov, sa vzdelávalo v ZŠ Ľ. Štúra, najmenej bolo 17 prváčikov v ZŠ s MŠ P. Pázmaňa s VJM. Ako to vyzeralo vo všetkých základných školách v meste, uvádza nasledovný prehľad:

Základná škola	Trieda/počty			Spolu
	1. A	1. B	1. C	
Bernolákova	20	0	0	20
J. Hollého	25	25	0	50
J. C. Hronského	20	20	9	49
J. Murgaša	16	17	16	49
Ľ. Štúra	19	18	20	57
P. Pázmaňa	17	0	0	17
Spolu	117	80	45	242

Po skončení deviateho ročníka žiaci pokračovali v plnení povinnej desaťročnej školskej dochádzky na stredných školách. Z deviateho ročníka odišlo 234 žiakov a z nižších ročníkov 28. V 4-ročných gymnáziách sa umiestnilo 67 žiakov, 131 v stredných školách, 27 v stredných odborných školách bez maturity, 13 žiakov odišlo do osemročného gymnázia, 15 žiakov sa umiestnilo v bilingválnych gymnáziách.

Do stredných škôl v Šali sa z celkového počtu 234 žiakov 9. ročníka umiestnilo 92 žiakov, čo bolo takmer 40 %. Do Gymnázia Juraja Fándlyho odišlo 42 deviatakov, čo bolo 62,69 % zo všetkých žiakov, ktorí pokračovali v štúdiu na štvorročných gymnáziách. V Spojenej škole Nivy 2 sa umiestnilo 43 žiakov zo 131 žiakov, ktorí odišli na stredné školy s maturitou, čo predstavovalo 32,82 %. SOŠ chovu koní a služieb navštevovalo 7 deviatakov z 27, čo bolo 25,93 % žiakov odchádzajúcich na stredné školy bez maturity.

V ďalšom prehľade uvádzame počet odchádzajúcich a prijatých žiakov na stredné školy podľa jednotlivých základných škôl:

Základná škola	Počet odchádzajúcich žiakov		Prijatí žiaci					
	z 9. roč.	z niž. roč.	OGY	BGY	GYM	SOŠ	SOŠ-3. r.	INÉ
Bernoláková	15	3	2	0	3	6	6	1
J. Hollého	35	3	3	0	5	23	1	6
J. C. Hronského	38	11	5	6	14	21	3	0
J. Murgaša	78	8	3	6	24	48	5	0
L. Štúra	51	3	0	3	16	26	7	2
P. Pázmaňa	17	0	0	0	5	7	5	0
Spolu	234	28	13	15	67	131	27	9

OGY – osemročné gymnázium

BGY – bilingválne gymnázium

GYM – gymnázium

SOŠ – stredná odborná škola

SOŠ - 3. r. – stredná odborná škola bez maturity

V školskom roku 2023/2024 boli všetky základné školy v našom meste zapojené do viacerých projektov a programov, ku ktorým patrili nasledovné programy na podporu zdravej výživy žiakov:

- Ovocie a zelenina do škôl (Škola podporujúca zdravie, Zdravá škola)
- Školský mliečny program (Školské mlieko, Deň mlieka)
- Strom života (projekt Nadácie Živica)

Školy boli zapojené aj do rôznych medzinárodných projektov, napríklad: Deň jablka, Deň finančnej gramotnosti, Svetový deň sporenia, Svetový deň Zeme, Deň narcisov, Medzinárodný deň školských knižníc, Svetový deň Slnka, Svetový deň ochrany zvierat, Svetový/Európsky deň bez áut, Svetový deň životného prostredia, Svetový deň duševného zdravia, Medzinárodný deň pamiatky obetiam holokaustu a iné.

Špeciálna ZŠ - SŠ

Riaditeľkou školy bola Mgr. Jarmila Tóthová. Spojená Špeciálna škola, ktorá sídlila na Krátkej ulici v Šali, mala svoje pôsobisko v meste a jej zriaďovateľom bol NSK. Dlhodobým zámerom školy bolo rozvíjanie individuálnych schopností mentálne postihnutých žiakov. Íšlo o osvojenie si vedomostí a návykov, potrebných pre ich ďalšiu profesionálnu orientáciu, vytvorenie správnych postojov a vzťahov k ľuďom, k sebe a k životnému prostrediu. Vzdelávali sa tu žiaci podľa rôznych stupňov postihnutia, jedna trieda bola s vyučovacím jazykom maďarským.

7.2.1. Základná umelecká škola

Je to inštitúcia, ktorá počas svojej existencie vyhladáva a rozvíja talenty, umenie vnáša do každodenného života, usiluje sa o to, aby už aj dieťa našlo vzťah ku krásnu, hľadalo ho nielen v umeleckých dielach, ale aj v každodennom živote.

V roku 2023 funkciu riaditeľky ZUŠ zastávala Mgr. Nora Valentínová, DiS. art. Umeleckému nadaniu detí sa v škole venovalo spolu 40 zamestnancov, z ktorých 36 boli členmi pedagogického zboru a 4 boli nepedagogickí zamestnanci.

Škola poskytovala základné umelecké vzdelanie v štyroch odboroch:

- hudobnom
- výtvarnom
- literárno-dramatickom
- tanečnom

Pripravovala na štúdium odborov umeleckého zamerania na stredných školách a konzervatóriách, ale aj na vysokých školách s umeleckým či pedagogickým zameraním. Prístupovala k umeleckému vzdelávaniu žiakov individuálne a zároveň bola dôležitou súčasťou ich výchovy a formovania.

ZUŠ za celé roky vychovala ľudí vnímavých, kreatívnych a vnútorne krásnych. Svojou činnosťou sa natrvalo zapísala do dejín nášho mesta. V tomto roku oslavovala 70. výročie svojho založenia. Pri tejto príležitosti bol vytvorený krátky film, inšpirovaný jej históriou aj súčasnosťou. Nie nadarmo sa hovorí, že umenie robí

človeka lepším a ľudskejším. Potvrdením tejto múdrej vety boli učitelia, žiaci a priatelia školy, ktorým bol v ňom celý priestor venovaný.

Edukačný proces sa realizoval prostredníctvom individuálneho a skupinového vyučovania. Počet zapísaných žiakov v septembri 2023 bol 863. Najväčší záujem bol o štúdium výtvarného odboru (395 žiakov) a hudobného odboru (316 žiakov). Škola bola prevádzkovaná v dvoch budovách priamo v centre mesta a v mestskej časti Veča malo elokované pracovisko v ZUŠ J. Hollého. Žiaci školy pravidelne vystupovali na rôznych kultúrnych podujatiach, koncertoch, zapájali sa do umeleckých súťaží. Škola úspešne pripravovala žiakov na stredné a vysoké školy, kde sa vyžadovali talentové skúšky.

Okrem bežnej edukačnej činnosti aj v roku 2023 škola realizovala množstvo koncertov, podujatí a úspešne sa zapájala do súťaží. Organizovala nasledovné koncerty:

- mikulášsky koncert
- adventný koncert
- vianočné koncerty
- 10 školských koncertov
- koncert pre najmladších žiakov "Môj prvý koncert"
- koncerty modernej hudby
- veľkonočný koncert
- fašiangový koncert
- absolventský a záverečný koncert

Vystúpenia žiakov ZUŠ nechýbali na žiadnych spoločenských podujatiach, napr:

- celoškolský projekt "Cesta v čase"
- absolventská slávnosť - verejná prezentácia 4 umeleckých odborov "Zuška v meste"

Žiaci sa pravidelne zúčastňovali a úspešne umiestňovali na rôznych súťažiach:

- celoslovenská spevácka súťaž "Dni Miloša Ruppeldta"
- okresná spevácka súťaž v modernom speve "Talent 2024" v Trnovci n/Váhom
- spevácky festival "Cantate"
- celoslovenské výtvarné súťaže
- "Európsky deň jazykov"
- "Zelený svet"
- "Bienále detskej výtvarnej tvorby GABI"
- "Vesmír očami detí"
- "Frídvaldského botanická ilustrácia"
- "V rúši divov"
- tanečná súťaž "Šaffova ostroha"

Škola sa zapojila do výzvy a zo získaných finančných prostriedkov zakúpila pocho-

dové bicie nástroje. Z dotácie mesta Šal'a získala pódiové vysielacky. Postupne, z roka na rok, sa zlepšujú podmienky v oblasti materiálneho a technického vybavenia školy.

7.2.2 Centrum voľného času

Mestské školské zariadenie - Centrum voľného času v Šali "Tip - Top" (CVČ) zabezpečuje výchovno-vzdelávací program a záujmovo-rekreačnú činnosť nielen predovšetkým pre deti a mládež, ktoré sa vzdelávali na základných a stredných školách, ale aj pre ich rodičov a iné osoby do veku 30 rokov. Už v roku 2023 organizovalo veľké množstvo podujatí počas víkendov (najviac z nich bolo v oblasti kultúry a umenia), obľúbené letné tábory pre deti od 6 do 15 rokov počas mesiacov júl a august, vedomostné súťaže pre žiakov, ale ponúkalo tiež priestory učební a posilňovne na prenájom. Činnosť v CVČ zabezpečovalo spolu 12 zamestnancov, z toho 7 pedagogických a 5 nepedagogických. Pracovali pod vedením riaditeľa Ing. Michala Malárika, ktorý sa v tomto roku na základe výberového konania stal opätovne jeho štatutárom. V roku 2023 pracovalo v centre 79 krúžkov, interní zamestnanci viedli 62 a externí zamestnanci 16 krúžkov. Záujem zo strany verejnosti bol veľký, do záujmových útvarov centra bolo v septembri 2023 zapísaných 1 189 členov, z toho do 15 rokov bolo 1 058. K jeho najzaujímavejším akciám a podujatiam rozhodne patrila expozícia archeologického múzea. Záujemcovia si mohli pozrieť stálu expozíciu, ktorú pripravili členovia archeologického krúžku v spolupráci s vedením centra. Zameraná bola na históriu mesta Šal'a a jeho blízkeho okolia pod názvom "Zo súčasnosti do minulosti". Veľmi zaujímavo a postupnou formou mapovala históriu nášho mesta a blízkeho okolia, od nedávnych udalostí až po tie najstaršie, keď sa na tomto území objavili prvé známky života. Všetky vystavené exponáty boli výsledkom takmer tridsaťročnej študijnej a zberateľskej práce jednotlivých členov krúžku, ktorí neustále zvel'ad'ovali a doplňali zbierkové fondy.

Jej tvorcovia verili, že expozícia bude aj v budúcnosti tiež impulzom, aby sa vo väčšej miere chránilo naše historické a kultúrne dedičstvo. Stálu expozíciu si pozreli aj návštevníci zo zahraničia: z Francúzska to boli 3 osoby, z Českej republiky 4 osoby, zo Škótska 4 ľudia, z Poľska 3 návštevníci a z Ukrajiny 32 osôb. Túto nevšednú expozíciu archeologického krúžku navštívili skupiny žiakov, ktorí boli súčasťou aktivít CVČ pod názvom Historickou Šal'ou. Navštívilo ju 6 skupín, spolu 120 detí zo základných škôl - J. Murgaša, J. Hollého, L. Štúra, J. C. Hronského, ale tiež zo základných škôl z Trnoveca nad Váhom, Vlčian. Pre tieto skupiny bolo poskytnuté alternatívne vyučovanie regionálnych dejín

- kúžlenie s históriou, čitateľská gramotnosť a antropológia v základnej forme. CVČ v rámci svojej činnosti ponúkalo aj ďalšie záujmové útvary, krúžky, kluby, aktivity pre deti, súť aža a podobne.

Aj tento rok v mesiacoch júl a august centrum realizovalo 8 turnusov týždenných letných táborov s rôznym zameraním. Denný tábor týždenne navštevovalo cca 50 detí, dopyt prevyšoval ponuku, avšak z kapacitných a priestorových dôvodov nemohli prijať všetkých záujemcov. Mimo toho ešte dvakrát týždenne sa priestory centra využívali aj na tréningy (krúžok taekwon-da) a na divadelné stretnutia (DDS Materinky). Okrem týždňových táborov sa v CVČ uskutočnil v spolupráci s ÚPSVaR v Sali aj týždenný seminár s aktivitami, ktorý bol zameraný na tému "šikanovanie".

Medzi nové obľúbené krúžky v centre patrili:

- krúžok informatiky - základy práce s počítačom pre deti i pre dospelých
- krúžok moderného tanca
- Prvé krôčky - pre mamičky s deťmi - pohybové a tanečné
- Robik - pre mamičky s deťmi - pohybové a tanečné
- kurzy anglického jazyka pre dospelých

Vysokú návštevnosť ovplyvnila aj ponuka pôvodných krúžkov, ku ktorým patrili: archeologický, divadelný, spoločenské tance, volejbalový, kalanetika, aerobik, letecké modelárstvo, digitálna fotografia, tvorivé dielne, taekwon-do, karate, bojové umenia, tanečno-pohybová príprava, akvaristický, šachový, kondičná kulturistika, skauti, hádzaná, plavecký, plutvové plávanie, kolkársky, futbalový, rozhlasový, mladý zdravotník, horolezecký, hokejbal, florbal, tenis, kungfu a pod.

Centrum v školskom roku 2022/2023 vypracovalo niekoľko úspešných projektov:

- GRANT ZO SÚŤAŽE ENTER - poskytovateľom tohto grantu bol Nadačný fond Telekom pri Nadácii Pontis vo výške 1 000 Eur. Prostriedky boli využité pre záujmové útvary pracujúce s micro:bitmi.

- Sportuj aj ty! Projekt bol zameraný na podporu sociálneho a emocionálneho rozvoja detí a mládeže cez florbalové aktivity. Okrem detí a mládeže vo veku od 6 do 18 rokov bol projekt zameraný aj na dospelých dobrovoľníkov. CVČ prostredníctvom tohto projektu získalo 2 500 Eur.

- Získalo do zápožičky LEGO Education SPIKE Prime. CVČ sa prevzatím predmetu zápožičky zaviazalo k účasti na ročníkoch 2022/2023, 2023/2024 programu FIRST LEGO League v kategórii Challenge. Predmet zápožičky sa po splnení záväzku stane darom.

- ŠACHY V PARKU od poskytovateľa Nadácia ZSE. Centrum získalo za tento projekt 550 Eur. Za túto sumu boli zakúpené šachové figúrky - záhradné plastové šachy do parku CVČ.

CVČ bolo partnerom DDS Materinky a 5 členov tohto občianskeho združenia tvorilo základňu divadla, ktorí boli zároveň aj členmi súboru. Centrum voľného času poskytovalo pre nich metodickú, organizačnú a materiálnu pomoc.

Jedným z cieľov centra bola aj v tomto roku spolupráca s neziskovými organizáciami, občianskymi združeniami a ďalšími inštitúciami, ktoré sa venujú práci s mládežou a deťmi. Íšlo najmä o podujatia rodinného charakteru, kde sa spolu stretli rodiny a spoločne prispeli k realizácii programov ako Fašiangy, stavanie mája, Šalianske vinobranie v spolupráci s MsKS, FS Šal'an a DFS Šal'anček.

Centrum voľného času svojou činnosťou úspešne dopĺňalo pôsobenie školy, rodiny, širšieho prostredia komunity, kde dieťa a mladý človek pôsobil. S ohľadom na vekové rozpätie jeho návštevníkov sa orientovalo na rozširovanie informácií a vedomostí, ich následnú aplikáciu v praxi a na vytváranie a upevňovanie charakterových vlastností a osobných postojov detí a mládeže.

7.3 Stredné školy

V meste pôsobili 3 stredné školy, ktorých zriaďovateľom bol NSK. Patrili k nim:

- Gymnázium Juraja Fándlyho v Šali
- Spojená škola Nivy, Šal'a - Veča
- Stredná odborná škola chovu koní a služieb v Šali

Do stredných škôl v Šali sa z celkového počtu 234 žiakov 9. ročníka umiestnilo 92 žiakov, čo bolo takmer 40 %. Do Gymnázia Juraja Fándlyho odišlo 42 deviatakov, čo predstavovalo 62,69 % zo všetkých žiakov, ktorí sa rozhodli pre štúdium na štvorročných gymnáziách. V Spojenej škole Nivy 2 sa umiestnilo 43 žiakov zo 131 žiakov, odchádzajúcich na stredné školy s maturitou, bolo to 32,82 % a SOŠ chovu koní a služieb navštevovalo sedem deviatakov z 27, čo bolo 25,93 % žiakov, ktorí odišli na stredné školy bez maturity.

Umiestnenie žiakov základných škôl v stredných školách v Šali:

Základná škola	Gym. J. Fándlyho	Spoj. škola Nivy	SOŠCHKaS	Spolu	%
Bernoláková	3	3	2	8	55,33
J. Hollého	2	11	0	13	37,14
J. C. Hronského	9	3	2	14	36,84
J. Murgaša	24	11	3	38	48,72
L. Štúra	4	14	0	18	35,29
P. Pázmaňa	0	1	0	1	5,88
Spolu	42	43	7	92	39,32

Gymnázium Juraja Fándlyho

Gymnázium Juraja Fándlyho v Šali nesie (v prenesenom význame) svoj ex libris a to nie náhodou práve vo výroku Juraja Fándlyho: „Maj vôľu k učeníu, za to sa nikdá nehambi.“

Gymnázium v Šali patrilo aj v minulosti k vzdelávacej inštitúcii, ktorá poskytovala všeobecné vzdelanie so zameraním na akademickú prípravu. Ponúkalo širokú škálu predmetov vrátane matematiky, prírodných vied, humanitných vied a jazykov. Jedným z kľúčových znakov bol dôraz na akademickú excelentnosť v rôznych predmetoch. Učebné osnovy poskytlí študentom komplexné vzdelanie, ktoré ich pripravilo na vysokoškolské štúdium na univerzitách.

Za svoju históriu prešla škola rôznymi obdobiami a rekonštrukciami. Najskôr ako 11-ročná stredná škola, potom ako 12-ročná stredná všeobecno-vzdelávacia škola a od roku 1969 ako gymnázium. Napokon v roku 1995 sa z inštitúcie stalo Gymnázium Juraja Fándlyho v Šali aj s osemročnou triedou. Za celé toto obdobie sa rozvinuli aj metódy výučby či možnosti športovania. Prvý počítač dostala škola v roku 1982 a o 4 roky neskôr zaviedla výučbu informatiky a výpočtovej techniky. Zahraniční lektori skvalitnili výučbu cudzích jazykov. Pod patronát NSK sa škola dostala v júli 2002. V budúcom roku bude sláviť 70. výročie svojho založenia.

V roku 2023 Gymnázium Juraja Fándlyho pôsobilo pod vedením PaedDr. Vladimíra Takáča, riaditeľa školy. Na gymnáziu pracovalo 21 pedagogických zamestnancov, pričom 17 z nich bolo kvalifikovaných a dvaja si dopĺňali kvalifikáciu. Nepedagogických zamestnancov školy bolo spolu 12, z toho technicko-hospodárskych bolo osem a štyria zamestnanci pracovali v školskej jedálni.

Aj v tomto roku poskytovalo gymnázium štvorročné štúdium pre žiakov 9. ročníka základných škôl a osemročné štúdium pre žiakov 5. ročníka základných škôl.

V septembri 2023 bolo prijatých do prvého ročníka štvorročného gymnázia 38 žiakov z celkovo 75 prihlásených. Úspešne vykonali prijímaciu skúšku 73 z nich, pričom dvaja sa prijímacej skúšky nezúčastnili. Gymnázium Juraja Fándlyho navštevovalo spolu 189 žiakov. Celkový počet žiakov štvorročného štúdia bol 143 študentov. Žiakov osemročného štúdia bolo v tomto školskom roku 46. Štvorročné gymnázium navštevovalo aj 8 žiakov so zdravotným znevýhodnením a so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ku ktorým bolo prístupované na základe odporúčania z Centra CPPPaP a gymnázium s osemročným štúdiom navštevovali traja žiaci so zdravotným znevýhodnením.

Uroveň školy preukazovali výsledky úspešnosti jej absolventov pri príprave na výkon povolania, ich uplatnenie sa na pracovnom trhu alebo ich prijímanie na vysokoškolské

štúdium. Prejavom vysokej úspešnosti ďalšieho vzdelávania šalianskeho gymnázia bola skutočnosť, že z celkového počtu 43 absolventov bolo prijatých na vysokú školu 40 z nich, čo predstavovalo 93-percentnú úspešnosť.

Medzi vysoké školy, na ktorých pokračovali v štúdiu absolventi Gymnázia Juraja Fándlyho, patrili:

Univerzity na Slovensku

- Univerzita Komenského v Bratislave - 5 študentov

(Fakulta prírodovedecká, právnická, filozofická po 1 a Fakulta managementu 2)

- Slovenská technická univerzita v Bratislave - 9 študentov

(Fakulta stavebná 4, informatiky a informačných technológií 3, architektúry a dizajnu 1, materiálovo-technologická so sídlom v Trnave 1)

- Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre - 10 študentov

(Fakulta stredoeurópskych štúdií, pedagogická, sociálnych vied a zdravotníctva po 1, filozofická 7)

- Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave - 1 študent

(Inštitút manažmentu)

- Univerzita Mateja Bella v Banskej Bystrici - 1 študent

(Filozofická fakulta)

- Trnavská univerzita v Trnave - 2 študenti

(Fakulta filozofická a Fakulta právnická)

- Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave - 2 študenti

(Fakulta ošetrovatel'stva a zdravotných odborných štúdií)

- Paneurópska vysoká škola v Bratislave - 2 študenti

(Fakulta psychológie a Fakulta práva)

- Vysoká škola múzických umení v Bratislave 1 študent

Vysoké školy v zahraničí

- Vysoká škola ekonomická v Prahe - 1 študent

(Fakulta medzinárodných vzťahov)

- Vysoké učení technické v Brne - 3 študenti

(Fakulta elektrotechniky a komunikačných technológií, podnikateľ'ská 2)

- Masarykova univerzita v Brne - 1 študent

(Fakulta sociálnych štúdií)

- Univerzita Palackého v Olomouci 2 - študenti

(Filozofická fakulta)

Aktivity a prezentácia školy na verejnosti bola v hodnotenom školskom roku uskutočňovaná prostredníctvom mnohých pravidelných aktivít, a to od príspevkov na internetovú stránku školy, publikovanie aktuálnych informácií o škole v regionálnych prostriedkoch

masovej komunikácie (Slovo Šal'anon, Zborník Galantsko - Šaliansko, Súkromný podnikateľ, Regionálna televízia KREA), spolupráca so základnými školami, účasť žiakov na verejnej zbierke Biela pastelka, Deň narcisov, UNICEF, olympiádach, ale bolo to aj školské rádio, školská kapela, jazykové certifikáty Sprachdiplom. Škola vypracovala letný tábor GYMNÍK pre žiakov základných škôl 5. ročníka a mnoho iných aktivít.

Spojená škola, Nivy 2, Šal'a

Súčasná Spojená škola bola vytvorená v júli 2006 administratívno-ekonomickým zlúčením troch odborných škôl - bývalej Strednej priemyselnej školy, Nivy 2, Strednej priemyselnej školy chemickej, Pázmaňa 23 a Stredného odborného učilišťa chemického, Nivy 2. Dôvodom bola meniac sa situácia v šalianskom regióne a súčasné doznievanie poklesu zamestnancov s chemickým vzdelaním v podniku Duslo, a. s. Záujem o štúdium chémie sa odrazil na nezáujme študovať chemické odbory. Spojená škola sa postupne vyprofilovala a špecializovala sa na technické odbory a ekonomiku. Jediným sídlom školy zostala budova na ulici Nivy 2, v Šali - Veči. Spojená škola, Nivy 2 bola zriadená NSK ako rozpočtová organizácia s právnou subjektivitou. Riaditeľkou bola Ing. Anna Keseliová. Škola zahŕňala tri organizačné zložky:

- Stredná priemyselná škola elektrotechnická (SPŠE)
- Obchodná akadémia (OA)
- Stredná odborná škola technická (SOŠT)

V tomto roku škola otvorila svoje brány na štúdium v 18 triedach pre 319 študentov, z ktorých bolo 16 integrovaných. V jednotlivých organizačných zložkách boli počty nasledovné:

Organizačná zložka	Počet tried	Počet žiakov	z toho integrovaných
SPŠE	4	84	4
OA	3	46	3
SOŠT	11	189	9
Spolu	18	319	16

Napriek pretrvávajúcemu nedostatku pedagogických zamestnancov riaditeľka školy zaradila zamestnancov do úväzkov tak, aby bol zabezpečený bezproblémový chod vyučovacieho procesu. V roku 2023 sa na ňom podieľalo celkom 53 zamestnancov. V škole pracovalo 37 pedagogických, jeden odborný zamestnanec a 12 nepedago-

gických zamestnancov. Stravovanie zabezpečovali štyria pracovníci školskej jedálne.

Aj v tomto školskom roku boli otvorené študijné odbory:

- *trojročné štúdium s výučným listom*

(absolvent mohol pokračovať v dvojročnom nadstavbovom štúdiu, ktoré ukončí maturitnou skúškou), konkrétne strojný mechanik, elektromechanik

- *štvorročné štúdium s maturitou a výučným listom*

konkrétne mechanik elektrotechnik, mechanik strojov a zariadení, programátor obrábacích a zváracích strojov a zariadení, chemik operátor

- *štvorročné štúdium s maturitou*

v odbore Elektrotechnika a Obchodná akadémia

Absolventi štúdia boli pracovníci so všeobecným a odborným vzdelaním, ktoré je potrebné na vykonávanie technických i ekonomických činností a spojené so získavaním a spracúvaním informácií pre výkon funkcií vo výrobných podnikoch, v obchode, cestovnom ruchu a ďalších službách štátnej a verejnej správy. Odbornou prácou boli pripravení na funkcie v odborných útvaroch a ďalším štúdiom si zvyšovali svoje zručnosti aj odbornú kvalifikáciu.

Okrem samostatného odborného výkonu práce absolventi študijných odborov s maturitou boli schopní a pripravení sa ďalej vzdelávať vo svojom odbore štúdiom na vysokej škole.

Stredná odborná škola chovu koní a služieb

Pod vedením riaditeľky Ing. Lívie Szabóovej aj v tomto roku vítali zamestnanci Strednej odbornej školy chovu koní a služieb v Sali (SOŠ CHKaS) školský rok so želaním, aby škola fungovala ako úspešná výchovno-vzdelávacia inštitúcia tak, ako to bolo doteraz.

Počet zapísaných žiakov v septembri 2023 bol 173 a študovali v 9 triedach.

Štúdium na SOŠ CHKaS sa radilo k 2 sektorom národného hospodárstva:

- *poľnohospodárstvo, veterinárstvo a rybolov*

s kvalifikáciou - chovateľ koní

- *obchod, marketing, gastronómia a cestovný ruch*

s kvalifikáciou - kuchár (okrem šéfkuchára)

Sídlo školy a areál školského internátu bol vo vlastníctve NSK a v správe SOŠ CHKaS. K areálu školy patrila tiež budova školskej jedálne a školský dvor. Škola mala vlastný chov koní s dostatočným počtom maštali, otvorenú krytú jazdiareň, výbehy a pastviny. Mala vlastnú telocvičňu s potrebným základným vybavením a posilňovňu. Súčasťou školy bol aj školský internát s kapacitou 70 miest. V jednotlivých študijných odboroch SOŠ CHKaS študovalo spolu 101 žiakov.

Štúdiu v odbore agropodnikanie (chov koní a jazdectvo) sa venovalo 73 z nich, a štúdium podnikanie v remeslách a službách (nadstavbové štúdium externá forma) prejavilo záujem 28 študentov.

V roku 2023 boli počty študentov nasledovné:

Učebný odbor	Počet študentov
kuchár	24
časník, servírka	15
kaderník	20
chovateľ – chov koní a jazdectvo	13
Spolu	72

Škola mala spolu 35 zamestnancov na zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu. Pôsobilo v nej 21 pedagogických zamestnancov, z ktorých 18 pracovali na trvalý pracovný pomer a traja na dohodu. K pedagogickým zamestnancom patrilo 12 učiteľov, 2 vychovávateľia a 4 majstri odbornej výchovy. Na nevyhnutnom zabezpečovaní chodu školy sa podieľalo aj 14 nepedagogických zamestnancov.

Škola sa svojou činnosťou zapájala do mnohých aktivít a realizovala svoj zámer prostredníctvom projektov. Medzi významné patrilo jednoznačne Projekt Erasmus+. Uskutočnil sa ako praktická mobilita stáží v oblasti odborného vzdelávania prostredníctvom najnovších trendov v zahraničí. Islo o projektovú spoluprácu s partnerskými organizáciami z krajín EU. Absolventi získali certifikát o absolvovaní mobility prostredníctvom medzinárodne uznávaného certifikačného systému Europass. Zvýšili si tak akceptáciu u potenciálnych zamestnávateľov, predovšetkým na európskom trhu práce. Partnermi pre SOŠ CHKaS boli Španielsko, Írsko, Portugalsko, Taliansko a Maďarsko.

Medzi aktivity školy, s možnosťou reagovať na výzvy nadácií a grantov, patrila intenzívna propagácia školy v regióne i mimo neho. Spolupracovala s miestnymi školami pri organizácii MDD s deťmi zo ZŠ s MŠ Bernolákova, zorganizovala parkúrové a drezúrne preteky - Júnovky, Outdoor Jumping Dunajský Klátov - parkúrové preteky a pod. Aj tento rok sa študenti zúčastnili 30. ročníka výstavy Mladý tvorca 2023 v Nitre. Tretiu októbrovú sobotu absolvovali Hubertovu jazdu v Národnom žrebčine Topolčianky, majsterka odbornej výchovy pre učebný odbor chovateľ so zameraním na chov koní a jazdectvo Mgr. Lužana Kláčanská sa v októbri zúčastnila majstrovstiev Slovenskej republiky v drezúrnych disciplínach a AQHA show v Nemšovej. Škola sa prezentovala na celoslovenských dňoch pol'a v Oponiciach na 5. ročníku Dňa mladého farmára v Krásnej Lúke.

SOŠ CHKaS mala zastúpenie, a to v osobe víťazky, na prestížnej súťaži „NAJ agro dievča 2023“. Stala sa ňou jej žiacka Kristína Pšenáková. Za dosiahnuté výsledky bola zaradená medzi najúspešnejších žiakov Nitrianskeho samosprávneho kraja a ocenená bola aj županom NSK Branislavom Becíkom.

Za mimoriadne dosiahnuté výsledky si Kristína Pšenáková, Bibiana Tkáčiková a Alexa Corradi, najlepšie žiačky študijného odboru agropodnikanie - chov koní a jazdectvo, prevzali ocenenie z rúk primátora mesta Šal'a Jozefa Belického.

8. Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Vplyv na vývoj základných sociálno-ekonomických charakteristík mesta mala okrem iného aj vzdelanostná štruktúra, ktorá pri poslednom sčítaní obyvateľov z roku 2021 bola v našom meste nasledovná:

- základné vzdelanie malo 3 000 obyvateľov (14,59 %)
- stredoškolské získačo 11 198 obyvateľov (54,48 %)
- vysokoškolské dosiaho 3 895 obyvateľov (18,95 %)
- bez zisteného vzdelania bolo 1 459 obyvateľov mesta (7,10 %).

Vzdelanostná úroveň obyvateľstva ovplyvňovala do veľkej miery sociálnu oblasť a mala vplyv tiež na nezamestnanosť. Jej sprievodným javom bývala často sociálna a ekonomická ohrozenosť. Podľa evidencie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ÚPSVR SR) bola situácia v okrese Šal'a tesne pod priemerom z hľadiska evidencie uchádzačov o zamestnanie na Slovensku. Podľa celkového počtu uchádzačov o zamestnanie nezamestnanosť v meste Šal'a kontinuálne klesala. Miera evidovanej nezamestnanosti za okres Šal'a bola 3,2 %, za Nitriansky kraj 3,85 %, pričom za celé Slovensko to bola 5,9-percentná miera evidovanej nezamestnanosti.

Z hľadiska podielu zamestnancov zamestnanosť na úrovni okresov Nitrianskeho kraja držalo aj naďalej na prvej priečke odvetvie priemyselnej výroby. Zastúpenie tohto odvetvia bolo v Šali na úrovni 36,3 %. Významný vplyv na tvorbu pracovných miest v meste Šal'a, ako aj v celom regióne, mal príchod veľkého investora – Landrover Jaguár do priemyselného parku v Nitre, ktorý bol dokončený v roku 2018. V roku 2023 zamestnával viac ako 3 800 zamestnancov a bol najväčším zamestnávateľom v regióne.

Okrem hlavného zamestnávateľa v meste Šal'a, ktorým dlhodobo je Duslo, a. s., výrazný vplyv na zamestnanosť nášho regiónu mali aj miestne spoločnosti malých a stredných podnikov (MENERT, PROCS, INVEST, SHIN HEUNG SLOVAKIA, EURO DABO, TECHNOBAL), ale taktiež hlavne SAMSUNG v Galante a AMAZON v Sereďi. Faktom však zostávala skutočnosť, že Nitriansky kraj sa dlhodobo držal na najnižších priečkach v dosahovaní priemernej mzdy zamestnanca. Stále bol tento ukazovateľ najnižší, keďže dosahoval len 88,14 % priemeru Slovenska.

V oblasti sociálneho rozvoja a verejných služieb malo mesto vytvorený kvalitný systém starostlivosti, ktorý vytváral dobré podmienky pre život všetkých skupín obyvateľov. V Šali sa nenachádzalo žiadne zariadenie sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti Nitrianskeho samosprávneho kraja.

Pre plnenie potrieb občanov mesta v sociálnej oblasti mesto Šal'a zriadilo ešte v roku 1991 príspevkovú Organizáciu sociálnej starostlivosti mesta Šal'a (OSS) s vymedzeným predmetom nasledovných činností:

- poskytovanie služieb sociálnej pomoci
- služby detských jasiel'
- zabezpečovanie zdravotníckej starostlivosti v zariadeniach sociálnej pomoci
- pomáhajúce občanom mesta, odkázaným na sociálnu pomoc pri ich integrácii, spoločenskom uplatnení a seberealizácii.

OSS prevádzkovala nasledovné sociálne zariadenia s vymedzenou kapacitou:

- Zariadenie pre seniorov s kapacitou 20 miest
- Domov sociálnych služieb s kapacitou 14 miest
- Útulok s kapacitou 10 miest
- Jedáleň - ambulantná forma
- Opatrovateľská služba - terénna forma
- Denné centrum č. 1 - kapacita 100 miest
- Denné centrum č. 2 - kapacita 60 miest
- Denné centrum č. 3 - kapacita 60 miest
- Denné centrum zdravotne postihnutých občanov s kapacitou 50 miest
- Nocľaháreň s kapacitou 17 miest
- Stredisko osobnej hygieny

V samostatnom pavilóne na Okružnej ulici boli v prevádzke detské jasle s kapacitou 14 detí vo veku od 6 mesiacov do 3 rokov.

V rámci OSS boli zriadené 3 denné centrá a denné centrum zdravotne postihnutých občanov. Slúžili seniorom a invalidným dôchodcom mesta na uspokojovanie záujmov, kultúrnych a spoločenských potrieb svojich členov a na poskytovanie sociálneho poradenstva.

Domov sociálnych služieb (DSS) KORY bolo zariadením, ktoré zabezpečovalo celodennú odbornú starostlivosť zdravotne znevýhodneným deťom a dospelým. Hlavným cieľom zariadenia bola sociálna rehabilitácia a zvyšovanie kvality života klientov. Domov poskytoval starostlivosť osobám s telesným postihnutím, duševnými poruchami, ale aj s kombinovanými postihmi. V DSS bolo poskytované stravovanie, zapatrienie, vzdelávacia činnosť, poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ergoterapia, muzikoterapia, arteterapia, sociálna integrácia, voľnočasové aktivity, činnosťné terapie, kultúrno-spoločenské činnosti. Jedáleň pri DSS pripravovala v pracovných dňoch týždňa aj obedy pre obyvateľov mesta v dôchodkovom veku a zdravotne ťažko postihnutých. Okrem stravovania priamo v jedálni bol zabezpečený aj rozvoz stravy pre seniorov do domácností.

Nočľaháreň poskytovala služby ľuďom, ktorí sa ocitli bez prístrešia a boli odkázaní na krízovú sociálnu službu. Sezónna nízkoprahová nočľaháreň poskytovala svoje služby počas zimného obdobia v mesiacoch december, január, február a marec.

Zariadenia Domu s opatrovateľskou službou mali jeho obyvateľom pomôcť pri úkonoch sebaobsluhy, pri nevyhnutných prácach v domácnosti, starostlivosti o domácnosť a pri základných sociálnych aktivitách. Služby boli poskytované v obytnom dome s malometrážnymi bytmi, ktoré boli určené na bývanie pre starších občanov. Terénna opatrovateľská služba predstavovala úkony poskytované klientom na riešenie ich nepriaznivej sociálnej situácie v dôsledku veku alebo nepriaznivého zdravotného stavu.

Útulok poskytoval nočľah klientom, ktorí sa ocitli bez prístrešia. Z dôvodu kapacitného obmedzenia sa služby poskytovali len mužom.

V sociálnej oblasti pracovala aj terénna sociálna pracovníčka a jej asistent, ktorých cieľovou skupinou boli ľudia bez domova.

Od roku 2016 bola spustená prevádzka novovybudovaného domova dôchodcov s kapacitou 80 klientov.

Významnú časť verejného sektora v oblasti poskytovania sociálnej starostlivosti v našom meste predstavovali mimovládne organizácie, ktoré formou rozličných činností, najmä poskytovaním rôznych služieb, realizovali plnenie úloh, predovšetkým spojených so zabezpečovaním sociálnych služieb v meste (napr. charita).

V oblasti zdravotnej starostlivosti o občanov mesta a okolia patrilo významné miesto (od 27. 10. 1967 do 1. septembra 2010) Nemocnici s poliklinikou v Šali. Po jej zrušení Nitrianskym samosprávnym krajom bola v budove nemocnice poskytovaná zdravotná starostlivosť už len ambulantnou formou.

S dôrazom na uvedené a flexibilitu riešenia krízových situácií vo vzťahu k možným ohrozeniam a zdravotným rizikám, ktoré vyplývajú z lokalizácie chemického priemyslu v Šali, bolo nevyhnutné v meste opätovne zriadiť polikliniku s ambulanciami vo vybraných špecializačných odboroch. Plne nevyužitý areál bývalej nemocnice v Šali, ktorý je majetkom NSK, síce dostal v roku 2013 investíciu na čiastočnú opravu, no po zatvorení nemocnice sa z danej budovy vytratilo množstvo ambulancií. Pre potreby obyvateľov boli k dispozícii ďalšie zdravotnícke zariadenia v meste. Súkromné dialyzačné stredisko, sieť 10 neštátnych lekární, všeobecné a odborné ambulancie roztrúsené na území mesta, laboratória zubných techník, agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti ADOS. Všeobecné aj odborné ambulancie, ako aj zdravotnícke pracoviská, boli koncentrované hlavne v budove Modrej lekárne v medicínskom centre SOVANIS v MEDI PARK-u v areáli bývalej nemocnice. Zdravotnícke ambulancie v mestskej časti Veča sídlili v dvoch budovách a ďalšie v centre zdravot-

núckej starostlivosti Duslo, a. s., ale aj na ďalších 11 miestach v meste. Obyvatel'om tak neostávala iná možnosť, len zorientovať sa v spleti rôznych polyfunkčných objektov, kde si lekári prenajali priestory a odtiaľ ich posielali na iné pracoviská kvôli ďalším špecializovaným a doplnkovým zdravotným úkonom.

V meste zostalo zachované aj pracovisko rýchlej zdravotníckej pomoci, ktoré od roku 1997 slúžilo na poskytovanie neodkladnej lekárskej prvej pomoci pre obyvateľ'ov mesta.

Snahou zriad'ovateľ'a bola postupná obnova a rekonštrukcia priestorov bývalej nemocnice v Šali a vytvorenie moderného zdravotníckeho zariadenia v podobe Polikliniky v Šali. Táto bola zriadená v roku 2017 a funkciu jej riaditeľ'a zastával Ing. Boris Jordanov. Za jeho pôsobenia dochádzalo k postupnej rekonštrukcii objektu. Naposledy bola v roku 2022 realizovaná rekonštrukcia priestorov polikliniky. Po následnom preverení zmluvných prác kontrolórmi Úradu NSK, pod ktorú poliklinika patrila, menovaného riaditeľ'a šalianskej polikliniky Ing. Borisa Jordanova krajskí poslanci odvolali z funkcie a dočasne do tejto funkcie vymenovali Gabrielu Straňákovú.

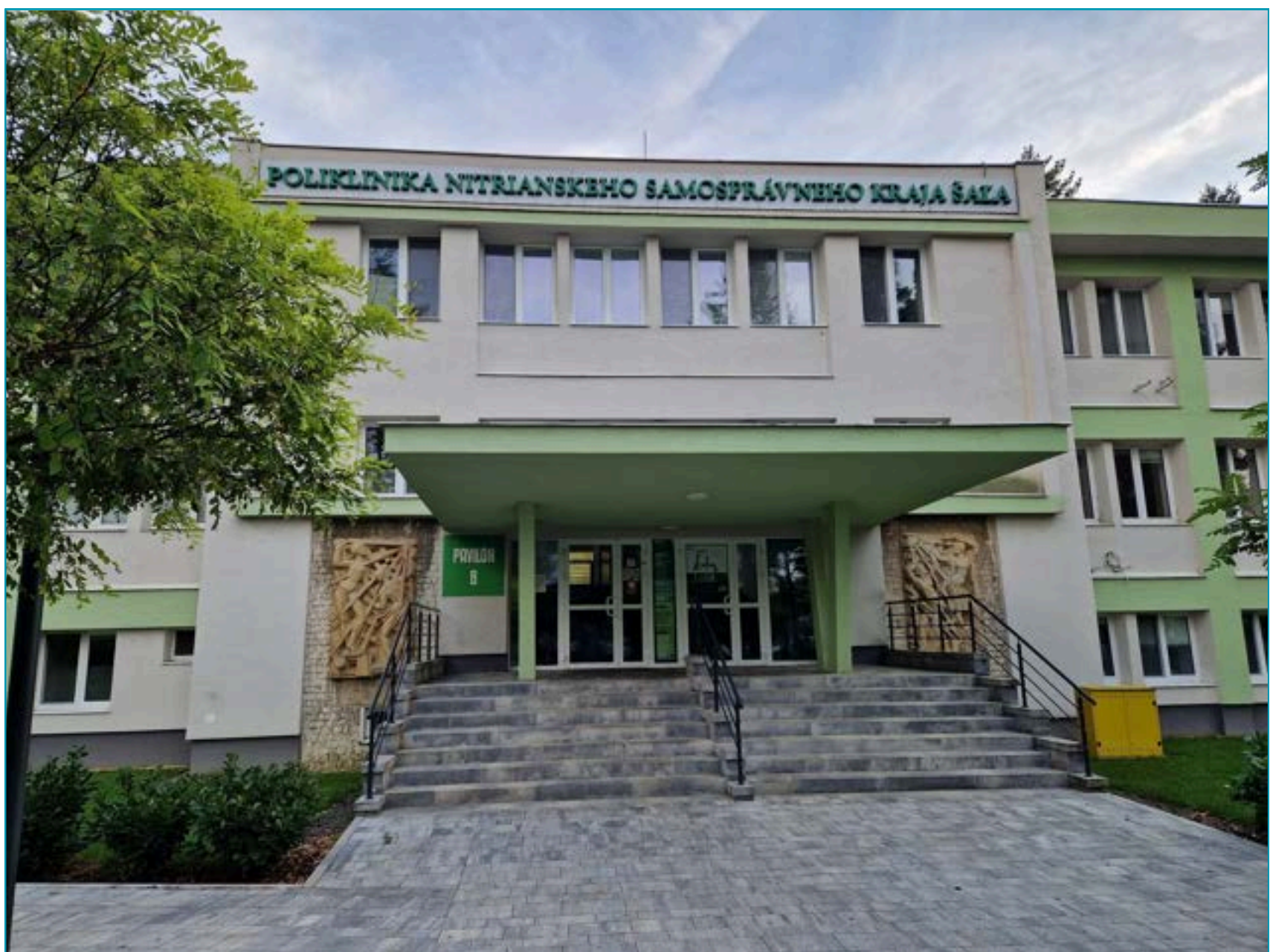
Rok 2023 nebol "naklonený" zdravotníctvu v meste aj z iných dôvodov. Obyvatelia v Šali bojovali za jedinú detskú pohotovosť petíciou. Tá sa mala podľa vyhlášky ministerstva zdravotníctva zrušiť budúci rok v novembri. Detská pohotovosť v Šali bola jediná nielen v meste, ale v celom okrese. Pre vyše 50 tisíc obyvateľ'ov tu nebola žiadna nemocnica ani urgent. Aj to bol dôvod, prečo sa viac ako 4 700 obyvateľ'ov Šale podpísalo pod petíciu, ktorou žiadali zachovanie detskej pohotovosti v meste.

Snahou mesta a predovšetkým zo strany jeho vedenia bolo, aby pacienti mali k dispozícii nielen nových odborných lekárov, ale aj účelné a funkčné zdravotnícke zariadenie vo vynovených priestoroch Polikliniky v Šali.

Výsledkom niekoľkoročnej práce bolo, že sa postupne rozširoval okruh lekárov v našom meste. Snahou bolo zabezpečenie zdravotníckych služieb odborníkov a ich využívanie v Centre integrovanej zdravotnej starostlivosti (CIZS) pre spádovú oblasť, ktorú okrem mesta tvorilo ďalších deväť obcí. Za týmto miliónovým projektom stála nitrianska župa, ktorá na financovanie CIZS získala nenávratný finančný príspevok z európskych zdrojov vo výške viac ako pol milióna Eur, zvyšok dofinancoval kraj.

Poliklinika v roku 2017 - pred rekonštrukciou

Poliklinika v roku 2023 - po rekonštrukcii

2
0
2
3

9. Doprava

Dopravná infraštruktúra stále zostáva jedným zo základných predpokladov rozvoja a výrazne ovplyvňuje ekonomický potenciál, spôsob života a životnú úroveň obyvateľstva. Na druhej strane je doprava (najmä cestná) celkovo považovaná za hlavný zdroj zhoršovania kvality ovzdušia, výrazný zdroj hluku a vibrácií, a tak vytvára tlak na pôdu i život obyvateľstva.

Celkový stav dopravy v meste je dlhodobou nevyhovujúci. Šaľa patrí medzi najviac vyťažené mestá na Slovensku bez obchvatu, ktorým denne prejde skoro 30 tisíc áut. Vybudovanie cestného obchvatu okolo Šale sa javí ako jediné riešenie každodennej neúnosnej dopravnej situácie v našom meste.

Už niekoľkokrát sa mal v našom meste začať stavať obchvat. Najskôr boli problémom financie, potom pozemky, menili sa projekty, aj sa protestovalo a naposledy sa naťahovalo verejné obstarávanie. Jedna z najväčších investičných akcií Slovenskej správy ciest (SSC) za takmer 100 miliónov Eur má zahŕňať 13 mostov vrátane 705 metrov dlhého mosta cez rieku Váh.

Začiatkom roka 2023 sa Šaľa konečne dočkala správy, že jeden z najväčších cestných projektov SSC dostal zelenú. Obchvaty by sa mali vybudovať v Šali a aj v Sabinove. Pravdepodobná dĺžka výstavby v Šali je odhadovaná na tri roky.

Koncentrácia cestnej dopravy v Šali nevynúma ani predstaničný priestor, ktorý je zároveň vstupnou bránou do mesta a zároveň je nechválene považovaný "za hanbu mesta". Toto všetko vyplýva z nevyhovujúcich podmienok pre cestujúcich aj z dôvodu absencie modernej, bezpečnej, funkčnej a kvalitnej infraštruktúry a nedostatku pocitu bezpečia v rámci predstaničného priestoru. Má to za následok dlhodobé a postupné uprednostňovanie inej ako verejnej dopravy.

Rok 2023 priniesol konečne dlho očakávanú zmenu. Zaznamenal pre mesto historicky najväčšiu "investíciu do budúcnosti" Šale. Stala sa ňou dlho pripravovaná realizácia Projektu Záchytné parkovisko – predstaničný priestor v Šali. Celková výška výdavkov presiahne sumu šesť miliónov Eur, ktoré budú poskytnuté z príspevku z Európskej únie a zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. Dlhoročnou snahou mesta a zámerom celého projektu je reorganizovanie dopravnej situácie v území predstaničného priestoru mesta. Realizáciou projektu sa vytvorí prestupný uzol medzi železničnou, autobusovou, cyklistickou, osobnou automobilovou dopravou a peším ťahom a zároveň sa vybuduje záchytné parkovisko pre 256 vozidiel.

Vybuduje sa autobusová stanica na novom mieste, verejné sociálne zariadenia priamo pred budovu železničnej stanice, 8 nástupíšť pre autobusy, 45 stojísk a osem boxov pre bicykle. Súčasne bude dotvorená zeleň a priestor pre čakanie s deťmi, čím sa zvýši atraktivita a konkurencieschopnosť verejnej osobnej dopravy v podmienkach mesta Šal'a a nadväzujúcich regiónov.

Realizácia projektu Záchytné parkovisko – predstaničný priestor v Šali prinesie odl'ahčenie preť ažených cestných komunikácií nielen v rámci nášho mesta, ale aj na cestách, slúžiace mnohým občanom, ktorí pravidelne cestujú za prácou v iných mestách.

Železničná doprava

Dnes už historická budova železničnej stanice bola postavená v roku 1818. Južným okrajom mesta viedla železničná trať. Šal'ou prechádzajú viaceré železničné trate, medzi nimi má celoslovenský význam trať spájajúca Bratislavu so Štúrovom. Je to elektrifikovaná dvojkol'ajná železničná trať, ktorá pokračuje smerom na Budapešť.

Mesto Šal'a má prostredníctvom rýchlikov, osobných a zrýchlených vlakov dobré spojenie so slovenskými mestami ako s Bratislavou, Galantou, Novými Zámkami, Banskou Bystricou, Zvolenom, ale tiež aj so zahraničím.

Cestná doprava

V blízkosti Šale sa v minulosti nachádzal dôležitý brod cez rieku Váh. Dnes mestom prechádzajú významné cesty, ktoré vedú na všetky svetové strany a spájajú ho

so širokým okolím. Najbližšie mesto Galanta leží 13 km západne, Sered' 20 km severozápadne, Nitra 26 km severovýchodne, Nové Zámky ležia 33 km juhovýchodne a mesto Dunajská Streda 32 km juhozápadne od nášho mesta.

K najzávažnejším zdrojom hluku v meste už roky patrí práve cestná automobilová doprava, pretože cesta prvej triedy a ďalšie dve cesty druhej triedy prechádzajú Šal'ou v bezprostrednej blízkosti obytnej zástavby. Tento stresový faktor negatívne vplyva na obyvateľov a zat' ažuje ich emisiami, hlukom a vibráciami.

Napriek tomu sú cesty prvej a druhej triedy, ktoré sa ďalej napájajú na rýchlostnú komunikáciu R1, veľmi dôležité cesty okresu Šal'a. Radia sa k nim nasledovne:

- štátna cesta prvej triedy I/75 Sládkovičovo - Galanta - Šal'a - Nové Zámky - Lučenec
- štátna cesta druhej triedy II/562 Trnovec nad Váhom - Nitra
- štátna cesta druhej triedy II/573 Šoporňa - Šal'a - Keltárovo - Komárno, ktorá sa pri obci Šoporňa napája na rýchlostnú cestu R1
- rýchlostná cesta R1 Trnava - Nitra, ktorá pokračuje na cestu európskej siete
- E 571 Košice - Rožňava - Zvolen - Nitra - Bratislava
- cesta tretej triedy Šal'a - Duslo - Močenok
- cesta tretej triedy Šal'a - Diakovce

Autobusová stanica leží oproti železničnej. Je v meste využívaná, pretože sa tu nachádza pomerne dosť autobusových zastávok. Naše mesto má dobré autobusové spojenia do miest Nitra, Galanta, Sered' a do okolitých obcí okresu Šal'a a Galanta. Mestská autobusová doprava je koncentrovaná do mestskej časti Veča a do areálu Duslo, a. s.

V meste boli postavené dva mosty cez rieku Váh. Cestný most meria 299 metrov, zároveň je štátnou cestou I. triedy a spája mestá Bratislava a Nové Zámky, Nitra a Duslo, a. s. Druhý je železničný, cez ktorý vedie trať európskeho významu Bratislava - Štúrovo.

Vodná doprava

Mesto má prístav, ktorý bol pôvodne vybudovaný ako prvá etapa Vážskej vodnej cesty. Jeho využitie malo byť pre nákladnú lodnú dopravu, najmä spoločnosťou Duslo, a. s. Má však obmedzené podmienky pre plavbu lodí od Komárna až po Sered', a tak zostal jeho zámer nenaplnený.

10. Šport

Mesto Šal'a vlastní a prevádzkuje (prenajíma) viaceré celoročne využívané zariadenia športovej infraštruktúry. Hlavným stánkom športu je naďalej mestská športová hala, ktorá je využívaná najmä pre hádzanú, ale aj iné halové športy. V susedstve športovej haly sa nachádza kolkáreň.

Medzi ďalšie mestské zariadenia patria futbalový štadión Šal'a, futbalové ihrisko Veča, zimný štadión v Šali, v ktorého areáli sa nachádza aj minigolfové ihrisko. Napriek snahe mesta zimný štadión, žiaľ, stále nemá zastrešenie, preto ho je možné využívať len sezónne. Teplá zima, vysoké teploty, energeticky náročná a kazivá technológia, to všetko naznačovalo tomu, že si tento rok Šal'ania na ľadovej ploche štadióna nezakorčul'ujú. Tak, ako každý rok pri prípravách zimného štadióna, aj teraz pomáhali šalianski hokejisti z klubu HK Los Amateros. Na ľad namal'ovali čiary na zápasy a tréningy nielen pre nich, ale aj mladých nádejných hokejistov z HK Mládež Šal'a. Všetko však ale záviselo od ďalšieho vývinu počasia. Napokon mesto informovalo občanov, že po oprave technológie sa ľadzisko pre verejnosť mohlo otvoriť 24. januára.

Otváracie hodiny boli prispôsobené harmonogramu, pričom predpoludňajšie hodiny boli určené pre žiakov zo základných škôl a večer plochu využívali hokejisti na tréningy. Verejné korčuľovanie si mohli návštevníci užiť denne v popoludňajších hodinách od 15:00 do 18:00 hodiny, v sobotu aj predpoludním od 11:00 do 14:00. Po novom sa vymedzil čas tiež pre mladých nádejných hokejistov, ktorí mohli prísť na ľad v nedeľu od 12:00 do 14:00 hodiny. Vstupné pre dospelých boli 3 Eurá, pre deti 1 Euro a doprovod pre dieťa zaplatil za vstup 0,60 Eur (každý vstup bol platný tri hodiny).

V areáloch základných škôl sa nachádzajú telocvične a viacúčelové ihriská s umelým povrchom či ihriská otvorené pre verejnosť podľa podmienok škôl. Pri ZŠ Hollého bol vybudovaný bežecký ovál – tartanová dráha a nové multifunkčné ihriská mali aj ZŠ J. C. Hronského a ZŠ J. Murgaša. V posledných rokoch prebiehala v meste podľa Koncepcie rozvoja detských ihrísk rekonštrukcia a odstraňovanie torz prvkov z bývalých detských ihrísk, ktoré sa už nedali opraviť. Tie najnovšie detské ihriská boli oplotené. Na každom mestskom sídlisku sa nachádza detské ihrisko. Tieto vytvárajú priestor pre pohyb detí a sú nenahraditeľným miestom ich kontaktu s ostatnými deťmi.

Okrem toho sa realizovali najmä exteriérové cvičebné a posilňovacie prvky – pri Bille a pri Kultúrnom dome vo Veči. Zároveň bol vybudovaný fit park pre seniorov.

V rámci investícií do športovej infraštruktúry bolo v posledných rokoch realizované futbalové ihrisko s umelým povrchom pri futbalovom štadióne, v mestskej športovej hale sa uskutočnila výmena palubovky, oprava rozvodov vody, kanalizácie a rekonštrukcia časti sociálnych zariadení. Športový život mesta sa sústreďoval v hádzanej, futbale, basketbale, volejbale, ľahkej atletike, športovej streľbe, plávaní, potápaní, ľadovom hokeji, šachu, karate, kanoistike, tenise, turistike, stolnom tenise, petangu, jazdecke, športovom rybárstve, bojových umeniach, plážovom volejbale, kulturistike či v skautingu. Nechýbali ale ani ďalšie športy.

V rámci súkromných športových zariadení sa v meste nachádza bowling, viaceré fitness centrá a posilňovne, športová strelnica a tenisové kurty. V areáli SOŠ CHKaS sa nachádza jazdiareň.

Ocenenie „Najúspešnejších športovcov, športových kolektívov, trénerov a zaslúžilých funkcionárov mesta a okresu Šal'a“

Mesto si stále udržiava tradíciu každoročného vyhlasovania najúspešnejších športovcov mesta a okresu Šal'a. V tomto roku sa konal jubilejný 25. ročník slávnostného oceňovania. Vyhlásenie sa uskutočnilo v spolupráci s Okresnou asociáciou telovýchovných jednôt a klubov Šal'a a samozrejme zásluhou a vďaka výkonom športovcov na domácich a zahraničných podujatiach. Za každým to býval významný športový sviatok v meste.

Ocenenie „Najúspešnejších športovcov, športových kolektívov, úspešných trénerov a zaslúžilých funkcionárov mesta a okresu Šal'a za rok 2022“ bolo udelené tým, ktorí celé tie roky boli a stále sú vzornými reprezentantmi nášho mesta a okresu, stále boli, sú a budú vzorom pre našu mládež.

Aj v tomto roku k nim patrili predovšetkým naše hádzanárky za ich tituly a popredné umiestnenia z majstrovstiev Slovenska.

Výrazné úspechy na medzinárodnej úrovni i na Slovensku dosiahli voltážni jazdci zo SOUP Šal'a, plavci plutvového plávania z klubu KVŠ Barakuda za úspechy nielen na Slovensku, ale aj na medzinárodnej úrovni.

Dlhodobé dobré výsledky dosahovali streľci zo ŠSK Šal'a hlavne v mládežníckych kategóriách, ale aj futbalisti nielen zo Šale, ale i z Mededu, stolní tenisti či voltážni jazdci. Nepochybne záslužnú prácu na ich úspechu mali tréneri a funkcionári.

Osobitnou kapitolou aj v tomto roku mali zástupcovia loptových hier. Zatiaľ čo futbalové hnutie trochu stagnovalo, z postupu do vyššej súťaže sa tešili iba vo Veči, na druhej strane prežívala boom ženská hádzaná od seniorského kolektívu, počnúc tromi majstrovskými titulmi v mládežníckej kategórii končiac. Výsledkom kvality bol aj najvyšší počet hráčok (ženy a juniorky) nominovaných do reprezentačných výberov Slovenska.

Na základe návrhov z telovýchovných jednot a športových klubov mesta Šal'a a návrhov telovýchovných jednot a športových klubov z obcí okresu Šal'a boli za rok 2022 ocenení v jednotlivých kategóriách tí najlepší z najlepších kolektívov a jednotlivcov.

Dospelí a juniori - kolektív

1. miesto družstvo žien - hádzaná

HK Slovan Duslo Šal'a

Dospelí a juniori - jednotlivci

1. miesto Zuzana Hrašková - plutvové plávanie

KVŠ Barakuda Šal'a

Mládež - kolektívy

1. miesto družstvo mladších dorasteniek - hádzaná

HK Slovan Duslo Šal'a

Mládež - jednotlivci

1. miesto Radka Šalatová - hádzaná

HK Slovan Duslo Šal'a

Tréneri

Marián Belák - rýchlostné korčuľovanie

LUIGINO. sk Šal'a

Melissa Komarová - športový tanec

TK Jumping Šal'a

Martin Ziška - futbal

FK Slovan Duslo Šal'a

Janette Pálová - hádzaná

HŠK Legends Šal'a

Petra Rajjová Matulová - voltáž

JK Farao Trnovec nad Váhom

Štefan Kelemen - hádzaná

HKM Šal'a

Ladislav Vánik - rýchlostná kanoistika

K.R.K Šal'a

Soňa Mišurová - pohybové cvičenie

Mesto Šal'a

Peter Pčola - hádzaná

HK Slovan Duslo

Adolf Veszprémi - futbal

FC Meded

Petra Varjassiová - hádzaná

HK Slovan Duslo Šal'a

Ján Komjáthy – kynológia

MKK Šal'a

Funkcionári

Milan Mrllák - futbal
Erik Okruhlica - kynológia
Marián Félix - futbal
Pavol Kuruc - bojové športy
Július Zilizi - futbal
Róbert Mittermayer - ľahká atletika

FK Slovan Duslo Šal'a
MKK Šal'a
FC Neded
Mesto Šal'a
ŠK Tešedíkovo
Mesto Šal'a

Osobitné ocenenia

Klub Taekwon-Do
Ján Kelemen - futbal
Jana Majdlenová - veltíž
Jozef Szalay - futbal
Miroslav Tóth - karate
Ladislav Jaroš - futbal

Taekwon-Do Academy Slovakia
FK Dynamo Trnovec nad Váhom
TJ Slávia SOUP Šal'a
FK Veča
KK Močenok
FK Slovan Duslo Šal'a

2
0
2
3

Po tom, čo pred rokmi získalo mesto do svojho majetku areál bývalého kúpaliska, otváral sa priestor pre rozvoj aj v tejto oblasti. Predpokladom jeho využitia bolo vybudovanie kúpaliska a jeho spojenie s ostatnými športoviskami. Taktiež následné dobudovanie ubytovacích kapacít by dávalo možnosť vzniku viacúčelového športovo-rekreačného areálu, ktorý by slúžil aj rozvoju cestovného ruchu. Tento zámer mesta však stále zostáva v nedohľadne.

Okolie mesta ponúka relax v rekreačno-športovom areáli regionálneho významu v termálnom kúpalisku v Diakovciach a Horných Salibách.

Futbal

Najpopulárnejším športom v meste stále zostáva futbal a fungoval v Šali od nepamäti. Na pôde mesta pôsobí a je evidovaný ako futbalový klub FK Slovan Duslo Šal'a od roku 1991. V tohtoročnej futbalovej sezóne slávil zaslúžený úspech šalianský mládežnícky futbal.

Keď že góly sú korením futbalu, treba vyzdvihnúť snahu našich mladých futbalistov. Mladší žiaci FK Slovan Duslo Šal'a sa stali majstrom v predstihu. Ak by bol niekto pred štartom nového ročníka 2022/2023 tretej ligy mladších žiakov povedal, že zverenci skúseného mládežníckeho trénera a pedagóga Martina Žišku z U 13 sa stanú po 30 kolách víťazom tejto súťaže, tak by ho všetci kompetentní považovali za fantastu. Ale stalo sa.

Aj najstarší žiaci v kategórii U15 sa stali suverénmi. V majstrovskom ročníku 2022/2023 tretej žiackej ligy bolo už od úvodných kôl jasné, že jedným z favoritov súťaže v kategórii U15 na víťazstvo a postup do druhej ligy budú futbalové nádeje šalianskeho Dusla. Potvrdili to a po sade víťazstiev sa stali lídrom súťaže. Po poslednom kole majstrovských žiackych súťaží mladších a starších žiakov v III. lige so Šahami boli oba víťazné šalianske hráčske kolektívy U13 a U15 dekorované pohármi a medailami.

Hádzaná

Hádzaná v Šali so svojou dlhou a bohatou históriou patrila vždy k TOP športom v meste. Pôvod myšlienky založenia takéhoto športového odvetvia v Šali možno datovať do začiatku roku 1943, vznikol HK Slovan Duslo Šal'a.

V roku 1952 sa klub prvýkrát prebojoval do najvyššej česko-slovenskej súťaže. Bol trojnásobný majster Česko-Slovenska a deväťnásobný majster Slovenska. V roku 1971 vznikla hádzanárska pohárová súťaž žien, známa ako Slovenský pohár v hádzanej, ktorú organizoval Slovenský zväz hádzanej (SZH). Súťaž sa zúčastňujú kluby 3 najvyšších slovenských ligových súťaží. Najúspešnejším klubom

súť až sa stal HK Slovan Duslo Šal'a, ktorý v nej zvíťazil 11-krát.

V roku 2008 vznikol športový klub HKM Slovan Šal'a. Jeho snahou bolo vytváranie podmienok pre športovanie detí a mládeže už od útleho veku. V krajských a celoslovenských súťažiach mali zastúpenie všetky vekové kategórie mládeže. Klub sa so svojimi družstvami detí a mládeže pravidelne zúčastňoval súťaží, turnajov, každoročne organizoval letné športové sústredenie a teambuildingové akcie s aktívnou účasťou rodičov. Klub sa mohol pochváliť aj výsledkami v sezóne 2022/2023. Družstvo starších dorastencov sa stalo víťazom 2. spojenej ligy mladších a starších dorastencov, ktorú organizovalo SZH. Družstvo mladších žiakov sa umiestnilo na 3. mieste v krajskej súťaži Trnavského kraja. V internom hlasovaní kolegov, v rámci projektu „Sponzoring projektov“, získal HKM Slovan Šal'a najviac hlasov a získal finančnú podporu na rozvoj hádzanej v mládežníckych kategóriách. Tento finančný dar použili pre mladých talentovaných hádzanárov dostať Slovensko na medzinárodné podujatia.

Hoci do sezóny 2022/2023 klub HKM Šal'a vstupoval s družstvom mužov do najvyššej súťaže SZH - Niké Handball Extraliga, z dôvodu zranení viacerých hráčov bol klub v priebehu súťaže nútený odhlásiť svoje družstvo, čím sa na istý čas prerušila kapitola mužskej hádzanej v Šali na najvyššej úrovni. Vedenie klubu preorientovalo svoje sily a kapacity na výchovu a podporu športujúcich detí a mládeže, v ktorých videlo jeho budúcnosť. Víziou klubu bolo na vlastných odchovancoch postaviť základy nového družstva mužov s cieľom, čo najskôr opäť baviť obyvateľov Šale mužskou hádzanou. Pri vytváraní podmienok a zázemia si zároveň v klube uvedomovali veľkú pomoc a podporu zo strany mesta Šal'a, jeho vedenia aj poslancov MsZ. Pre klub a jeho hráčov to bol záväzok dôstojne a čo najlepšie nad'alej reprezentovať mesto. HKM Šal'a nad'alej úspešne reprezentovali družstvá prípraviek, mladších a starších žiakov a družstvá mladších a starších dorastencov.

Pri reprezentačnom družstve juniorov Slovenskej republiky mal klub svoje zastúpenie aj v realizačnom tíme, kde poslanec a predseda Komisie športu a mládeže pri MsZ Peter Szalay už 4 roky pôsobil ako vedúci družstva.

Sezónu 2022/2023 ukončili hádzanári HKM Slovan Šal'a 25. júna 2023 na futbalovom štadióne FK Veča. Stretli sa tam zástupcovia klubu s trénermi, hráčmi, rodičmi aj priaznivcami a spoločne prežili pohodový deň pri hrách, zábave, posedení pri rozhovoroch a pri výbornom gul'ášiku.

Iné športové odvetvia a podujatia

Na jeseň sa v Šali stretli prirodzení kulturisti na jubilejnom 10. ročníku Victoria Natural Cup 10. V Šali sa podobná súťaž neorganizovala už dlhých 12

rakov. Organizátor Ján Szilágyi do nášho mesta priviedol zvučné mená v naturálnej kulturistike a odprezentoval rodisko úspešných naturálnych kulturistov. Patrili medzi nich Erik Tóth a Keloman Tóth.

Tento ročník bol poctou šalianskym legendám. Na domácej pôde sa mohli ukázať aj pred Šal'ami, s ktorými žili v jednom meste, nielen pred svetom. Úspechy oboch, ale najmä Kelomana Tótha, doslova vyrazili dych organizátorovi Jánovi Szilágyimu, a preto, ako sám priznal, rozhodol sa touto súťažou v Šali vzdať poctu aj jeho osobe. Ostatná kulturistická súťaž sa tu konala približne pred 12 rokmi. Íšlo o nomináciu súťaž na majstrovstvá Európy s medzinárodným zastúpením súťažiacich. V tom čase už boli prihlásení pretekári zo Slovenska, Česka, Nemecka, Rakúska a Maďarska. Celkovo súťažilo približne 150 športovcov. Pripravená bola pre nich estrádna sála Kultúrneho domu v Šali. Výsledky našich reprezentantov žali úspechy po celom svete. Šaliansky región mal svoje zastúpenie v tomto športe medzi páňmi i dáňami. Slávnostné odovzdávanie cien bolo spojené s prezentáciou nášho mesta a úspešných ľudí v ňom, a to nielen športovcov. Ceny odovzdávalo vedenie mesta, šalianski umelci a športovci.

V meste Šal'a pôsobil množstvo športových klubov a občianskych združení:

- Atletický oddiel TJ Slovan Duslo Šal'a
- Klub vodných športov Barakuda
- Centrum zdravia, prevencia civilizovaných chorôb a športový klub mládeže Atlanta
- FK Slovan Duslo Šal'a
- FK Veča
- Foosballový klub Šal'a
- Hádzanársky klub Slovan Duslo Šal'a
- HKM Šal'a (hádzaná muži)

- *Hokejbalový klub Šal'a*
- *Hokejový klub HK Mládež Šal'a*
- *HŠK Legends Šal'a, o.z. (hádzaná)*
- *Jazdecký klub Wycloria*
- *Karate klub Banana Dojo*
- *Klub bojového umenia taekwon-do I.T.F Šal'a*
- *Klub plážového volejbalu*
- *Klub priateľov Petangu Svätopluk*
- *Klub rýchlostnej kanoistiky Šal'a (K.R.K. Šal'a)*
- *Klub športových potápačov Tritón*
- *Klub vodných športov Šal'a*
- *Kolkársky oddiel nevidiacich a slabozrakých TJ Slovan Duslo Šal'a*
- *Kolkársky oddiel TJ Slovan Duslo Šal'a*
- *Veslársky klub Šal'a*
- *Miestny kynologický klub Šal'a*
- *Nordic walking team Šal'a*
- *Oddiel karate TJ Slovan Duslo Šal'a*
- *Oddiel rafting TJ Slovan Duslo Šal'a*
- *Oddiel vodnej turistiky TJ Slovan Duslo Šal'a*
- *Okresná asociácia telovýchovných jednot a klubov okresu Šal'a*
- *Šachový oddiel TJ Slovan Duslo Šal'a*
- *Športový klub Hurrican Šal'a*
- *Sportový klub Triatlon Šal'a*
- *Sportový strelecký klub Šal'a*
- *Tanečný klub Jumping*
- *Tenisový klub Šal'a*
- *TJ Slávia SOUP Šal'a*
- *TJ Tatran Šal'a (stolný tenis)*

2

0

2

3

Mesto Šal'a

11. Cestovný ruch a regionálny rozvoj

Mestá na južnom Slovensku často nelákajú svojich návštevníkov na historické centrá, pretože o tieto prišli v časoch socializmu. Napriek tomu stále majú čo ponúknuť. Viaceré z nich majú termálne kúpaliská, pláže pri riekach, štrkoviskách či iné atrakcie pre rodiny s deťmi. Práve k takýmto mestám patrí aj Šal'a.

Cestovný ruch, ako odvetvie regionálneho rozvoja v podmienkach mesta Šal'a, nie je primárnym odvetvím v rámci rozvoja územia. Na území mesta sa nenachádza turistická informačná kancelária. V roku 2023 mesto v rámci svojich možností na tomto úseku čiastočne zabezpečovalo marketingovú činnosť, čo sa realizovalo najmä propagovaním produktov cestovného ruchu (web mesta, propagačné materiály, podklady pre propagáciu v rámci kraja, poskytnutie materiálov pre spoločnú prezentáciu na výstavách alebo veľtrhoch), spolufinancovaním a podporou vzniku nevyhnutnej infraštruktúry cestovného ruchu na území mesta, informovaním o možnostiach získania podpory v oblasti infraštruktúry cestovného ruchu pre súkromný sektor atď. Samotný predaj produktov a ponuky služieb cestovného ruchu zabezpečovali zväčša súkromné cestovné kancelárie, individuálnu propagáciu riešili najmä priamo samotné rekreačné zariadenia v blízkosti mesta.

Mesto Šal'a je centrom okresu a ako také je súčasťou ponuky cestovného ruchu v rámci okolitého regiónu. Cestovný ruch v regióne Šal'a je postavený na využívaní prameňov termálnych vôd. Termálne kúpalisko Diakovce patrí k najstarším zariadeniam cestovného ruchu v okolí. Po jeho rozdelení podľa katastrálnych území v roku 2002 vzniklo vedľa neho ďalšie - Termálne kúpalisko Horné Saliby s ponukou relaxu a masáží. Vstup do oboch zariadení je samostatný. Termálne kúpalisko v Diakovciach prebral súkromný investor a areál v rokoch 2021 - 2022 revitalizoval, modernizoval a po rokoch znovu vybudoval vyhl'adávané termálne zariadenie.

V blízkosti obce Kráľová nad Váhom detská farma Humanita ponúka možnosť zábavy s deťmi, prehliadku viac ako 20 druhov zvierat, možnosť vozenia sa na poníkoch a koňoch, školu jazdenia pre deti a dospelých, rôzne akcie pre kolektívy a firmy, celodenné školské výlety, krátkodobé pobyty pre deti zo sociálnych ústavov a detských domovov, country zábavy a pod.

Ďalšou možnosťou využitia pobytu vo voľnom čase je rieka Váh pozdĺž jej celého dolného toku. Pri obci Kráľová nad Váhom je rieka prehradená a približne 4 km od Šale sa nachádza Vodné dielo Kráľová, ktoré ponúka veľkú, všestranne rekreačne využiteľnú vodnú plochu s dĺžkou cca 12 km a šírkou cca 2 km. Návštevníci ju predovšetkým využívajú na kúpanie, jachting, vodné lyžovanie, rybolov,

windsurfing a výletnú plavbu loďou.

V Salí sa na brehoch rieky aktívnu činnosťou obyvateľov, dobrovoľníkov a za pomoci mesta postupne darí skvalitniť priestor, ktorý ponúka vhodné podmienky na trávenie voľného času rodín v prírodnom prostredí. Brehy rieky sú príležitosťou na prechádzky, plážový volejbal, ale aj kúpanie či stále obľúbený rybolov.

Zmenou klímy sa neustále zvyšujú extrémne teploty. Mesto Šaľa si je vedomé nevyhnutnosti urobiť opatrenia na zníženie týchto vplyvov na svojom území a má snahu využiť na to práve medzihrádzový priestor pri Váhu. Za týmto účelom sa mesto zapojilo do projektu financovaného z Nórskeho grantu. Získané finančné zdroje vo výške viac ako 700 tisíc Eur prispievajú k realizácii projektu Lesoparku so vznikom akejkoľvek oázy v centre mesta a zároveň v lone prírody. Nový Lesopark bude mať pozitívny dopad nielen na zmiernenie klimatických zmien, ale obohatí naše mesto o novú relaxačnú zónu, využívanú počas celého roka, ale najmä v letných mesiacoch.

Z evidencie mestského úradu o úhradách miestnej dane z ubytovania nebolo možné určiť, ako dlho sa návštevníci v meste zdržali. Z narastajúceho počtu prenocovaní v meste bolo však možné konštatovať plynulé zvyšovanie návštevnosti do roku 2019. Prepad v roku 2020 spôsobila celosvetová pandémia COVID-19 a s ňou súvisiace opatrenia. Jej vplyv sa dalo pozorovať aj v roku 2022 a aj rok po ňom, ktorý bol tiež poznačený neistotou v súvislosti s vojnou na Ukrajine, ako aj skokovým nárastom cien tovarov a služieb.

12. Životné prostredie

Životné prostredie vytvára prirodzené podmienky pre existenciu organizmov vrátane človeka. Aj v Šali majú mestské orgány snahu o udržanie a zlepšenie rovnováhy jednotlivých zložiek životného prostredia a ich ochranu pred vplyvmi a škodlivými zásahmi. Územie Šale je charakteristické zastúpením vodných i krajinných prvkov poľnohospodárskej krajiny. Toto má pozitívny vplyv na zastúpenie živočíšnych spoločenstiev. Fauna nížinných lužných lesov je viazaná na vrbovo-topol'ové lesy pozdĺž Váhu. Negatívom však je, že sa postupne na naše územie dostávajú rôzne invázne druhy rastlín (v Šali sú to najmä alergénne druhy). Dovezené boli ako okrasné alebo medonosné rastliny, ktoré sa z parkov a výsadiel začali rýchlo šíriť do okolia aj vďaka veternej erózii nížinného prostredia. V Šali sa z roka na rok zvyšuje miera tohto ohrozenia, najmä vplyvom klimatických činiteľov ako sucha či vietor. Negatívny dopad to má aj na znečistenie ovzdušia, ktorého kvalita sa zhoršuje aj vďaka výfukovým plynom, dymu z vykurovacích zariadení a vinou priemyselných exhalátov. K množine stresových faktorov, ktoré ohrozujú kvalitu životného prostredia a nepriaznivo vplyvajú nielen na faunu a flóru, ale aj na zdravie človeka, patrí tiež hluk. Vo vonkajšom prostredí pochádza najviac z dopravy. O jeho škodlivosti vieme už dlho a aj to, že neovplyvňuje iba životné prostredie, ale aj ľudský organizmus.

Nosným pilierom v meste je chemický priemysel.

Zastúpený je hlavne spoločnosťou Duslo, a. s., člen koncernu AGROFERT. Je najväčším zamestnávateľom v šalianskom a zároveň aj v nitrianskom regióne. V Šali v roku 2023 zamestnával s dcérskymi spoločnosťami cca 3 000 ľudí. Výrobný program mal zameraný hlavne na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, na produkty horčíkovej chémie, disperzie a lepidla Duwilar, na polypropylénové vlákna, priemyselné trhaviny, ekologickú pohonnú látku AdBlue, prostriedky na ochranu rastlín a na špeciálne výrobky organickej a anorganickej chémie. Spoločnosť vlastnila v Šali firmy SVUM, a. s. a Eldus, ktoré mali na starosti údržbu technických zariadení v podniku. V meste pôsobila aj ich dcérska spoločnosť VUCHT, a. s., ktorá realizovala výskum a vývoj.

Chémiu v našom meste zastupovali aj spoločnosti Shin Heung Precision Slovakia s. r. o., ktorá otvorila výrobnú halu pre Samsung Electronics Slovakia s. r. o. Spoločnosť EURO DABO vyrábala plastové obaly a expandovaný polystyrén pre elektrotechnický priemysel.

Druhým najväčším zamestnávateľom v roku 2023 bol Invest s. r. o., skupina zo

spoločností IN z oblasti stavebníctva, výroby zámkovej dlažby a stavebných prefabrikovaných prvkov.

Rozhodujúcimi podnikmi v meste boli ProCS s. r. o., Revymont s. r. o., Vodomont a. s., Hydrostav a. s., Sigmatech a. s., Menert s. r. o., Bautech Projekt s. r. o. Všetky tieto spoločnosti realizovali stavebno-montážnu a opravárensko-servisnú činnosť.

V meste sídlila aj spoločnosť Platon Technologies, s. r. o. Firma vyvíjala otvorený aplikačný software, zaoberala sa tvorbou internetových stránok a aplikácií, poskytovala služby v oblasti grafiky a dizajnu.

V oblasti výroby a distribúcie tepla s využitím obnoviteľných zdrojov energií pôsobila mestská obchodná spoločnosť MeT Sal'a s. r. o. Sal'a, mestská tepláreň.

Potravinársky priemysel bol v meste zastúpený prevádzkami výroby chleba, pečiva, koláčov, cestovín, trvanlivého pečiva (napr. Varipek s. r. o., Imrich Janka, Pekáreň Toriška, s. r. o., a ďalšie), spracovania mäsa a výroby mäsových výrobkov (napr. MIK, s. r. o., Mäsovýroba VEPI, s. r. o. a ďalšie).

Na potravinárskom základe pôsobila aj spoločnosť AGRORAMA s. r. o. Sal'a, zameraná bola na výrobu a predaj krmných zmesí pre hospodárske a spoločenské zvieratá a na výrobu koncentrátov.

Centrom malých prevádzok obchodu a služieb bola pešia zóna a jej okolie. Otvárali sa nové prevádzky predajní (najmä textilu, drogérie) a služieb (kaderníctvo, manikúra, pedikúra), prevádzky cukrární, rýchleho občerstvenia a kaviarní s vonkajšími terasami.

Nové prevádzky vznikali v novopostavených multifunkčných stavbách v okolí okružnej križovatky Olympia.

Na znečistení ovzdušia sa v najväčšej miere podieľala priemyselná výroba, vysoká intenzita cestnej dopravy a výroba a rozvoj elektriny, plynu a vody. V okrese Sal'a sa nachádzalo 119 evidovaných zdrojov znečistenia ovzdušia, z toho bolo 33 veľkých. K najväčším znečisťovateľom ovzdušia patrila spoločnosť VUCHT a. s. experimentálnou a granulačnou linkou a výroba v spoločnosti Duslo, a. s.

Pol'nohospodársku oblasť mesta zastrešovalo Rol'nícke družstvo Sal'a, ktoré podnikalo v oblasti rastlinnej aj živočíšnej výroby. Boli to však aj podniky, ktoré obchodovali s pol'nohospodárskou technikou a produkciou. Patrili k nim SAGROP s. r. o., SEEDSTAR AGRO spol. s r. o., Sal'a a Agrocenter s. r. o., Sal'a.

Aj naše mesto sa často borí s problémom súčasnej doby. Je ním dnešný negatívny trend, ktorý spočíva v umiestňovaní areálov priemyselných podnikov na najkvalitnejšej pol'nohospodárskej pôde. Neodrádza ani tá skutočnosť, že výrobné logistické centrá, prevádzky a sklady majú podľa charakteru výroby negatívne účinky na kvalitu vody, hlučnosť, prašnosť, zápach, znečistenie ovzdušia a podobne.

12.1 Ochrana prírody a krajiny

Aj keď si to nevsímame, mestá vždy boli domovom nespočetného množstva biotopov a prírodného bohatstva. Ponúkajú nesmiernu diverzitu príležitostí pre život. Sú teplejšie ako okolitá krajina, na malom priestore je množstvo udržiavaných aj neudržiavaných zelených, hnedých či modrých plôch. V meste sa vždy nájde trhlina či skryté miesto, ktoré zadržiava vlhkosť, a to aj v tých teplejších dňoch.

Životnému prostrediu a biodiverzite v našom meste je venovaná zvýšená pozornosť. Smeruje k ochrane a revitalizácii plôch. V mestskom prostredí sa má zelenou infraštruktúrou napomôcť zastaviť prípadnú stratu biodiverzity. O jej podporu sa naše mesto aj v roku 2023 veľmi aktívne usilovalo a zapájalo sa do viacerých projektov v rámci programu - Zelené obce Slovenska.

Jedným z nich je projekt *Fotovoltaický zdroj - administratívna budova MOÚ Šal'a*, ktorý je zameraný na inštaláciu fotovoltiky. Predstavuje jednu z možností, ako za pomoci slnečnej energie sa dá prispieť k udržateľnosti nášho životného prostredia a k zníženiu energetických nákladov pri zachovaní komfortu bývania. V kombinácii s virtuálnou batériou od dodávateľa elektriny sa má ušetriť až 50 % nákladov na elektrickú energiu. Z fondov Európskej únie a zo štátneho rozpočtu mesto získalo z projektu vyše 77 tisíc Eur na dodanie fotovoltickej technológie vrátane inštalácie a montáže zariadení na strechu budovy mestského úradu.

Zlepšiť kvalitu života svojich obyvateľov sa mesto Šal'a snažilo doceliť realizáciou dlhodobých projektov revitalizácie verejných priestorov alebo menšími projektami s okamžitým výsledkom. Jedným z nich bol projekt s názvom *Doplnenie prvkov drobnej architektúry na verejné priestranstvá*. Realizovaný bol s finančnou podporou NSK v sume 5 000 Eur. Vďaka tomu naše mesto prispelo k úprave verejných priestranstiev, doplnilo smetné koše na verejné priestranstvá, čím zabezpečilo aj zvýšenie čistoty a poriadku, ale tiež elimináciu vzniku čiernych skládok na území mesta.

Zelená Šal'a skrývala spomienku na zanieteneho aktivistu Petra Bošňáka, ktorý celý svoj život zasvätil prírode a jej ochrane.

Pod dohľadom odborných pracovníkov mestského úradu mesto venovalo výsadbe a ochrane nových drevín mimoriadnu pozornosť.

Mesto má chránené stromy, ktoré sú rozptýlené na najrozmanitejších miestach. Nachádzajú sa tam, kde im prírodné podmienky a starostlivosť ľudských generácií umožnili rásť a dožiť sa súčasnosti. Sú to najmä jednotlivé exempláre, menej skupiny stromoradia, náhodne rastúce alebo zámerne vysadené. Vzácny exemplárom je 150-ročná lipa malolistá, ktorá sa nachádza v katastrálnom území mesta Šale.

Patrí k významným exemplárom z hľadiska estetického, krajinárskeho a ekologického v druhom stupni ochrany.

S cieľom zvýšenia biodiverzity vo verejnej zelene mesto v priebehu roka plánovalo vysadiť množstvo rôznych drevín. Na ploche 7 900 štvorcových metroch pribudlo 400 kusov kríkov a 70 nových stromov. Výsadba prebiehala v troch lokalitách.

Jedna pri frekventovanom dopravnom koridore na Vlčanskej ulici, ďalšie boli vo vnútroblockoch ulíc V. Šrobára a Letná. Boli medzi nimi javory, pagaštany, hraby, liesky, buky, jasene, lipy i duby. 75-litrové zavlažovacie vaky zabezpečili stromom dostatočnú vlaku počas teplejších mesiacov. Táto aktivita mesta bola súčasťou projektov, ktoré boli podporené z Environmentálneho fondu na zlepšenie kvality ovzdušia a klímy v Šali.

Projekt *Každý strom zaváži* sa uskutočnil vďaka podpore Nadácie TIPSPORT v sume 1 310 Eur. Mal za cieľ zlepšenie životného prostredia v meste doplnením zelene so zapojením komunity, ako aj širšej verejnosti do výsadby stromov, a zvyšovať tak ich záujem o prostredie, v ktorom žijú. Na verejnom priestranstve, v priamom okolí multifunkčného ihriska vo vnútroblocku ul. 8. mája, bolo vysadených päť vzrastlých stromov, vysoké minimálne 3 metre, ktoré prispeli k zazelenaniu mesta, pretože každý strom zaváži. Stromy boli vybavené zavlažovacím vakom, ktoré boli zakotvené tromi kolmi s osadenými závlahovými hadicami.

Obdobným bol projekt *Každý jeden strom zaváži* – CMZ Šal'a. Financovaný bol z daru spoločnosti TESCO STORES SR, a. s. cez darcu Nadáciu Pontis vo výške 600 Eur. V centrálnej mestskej zóne za pomoci dobrovoľníkov mesto vysadilo krásne platany. V prostredí okolo kaštieľa, fontány, letného kina pribudli okrem nátržníkov aj vzrastlé, minimálne 220 cm vysoké platany, aby mohli vytvárať prirodzený tieň a prispieť k zmierneniu dopadov klimatických zmien, pretože každý jeden strom zaváži.

Prírodným bohatstvom nášho územia sú odpradáva *artézske studne*. Ľudia ich budovali v minulých storočiach, pretože neexistoval verejný vodovod. Voda z nich vyviera samovalne, nie je nutné ju čerpať. Na území nášho mesta sa nachádza sedem artézskych studní. Ich počet, vhodných na používanie, je aj v Šali stále menej. Mestský úrad pravidelne monitoruje ich kvalitu a vhodnosť vody na pitné účely. O využiteľnosti artézskych vôd sú občania pravidelne informovaní. V roku 2023 sa v Šali nachádzali štyri také, ktoré boli vhodné na pitné účely. Patrili k nim studne na:

- Námestí Sv. Trojice
- Hornej ulici oproti ZŠ J. Murgaša
- Hviezdoslavovej ulici medzi bytovkami

- *Pribinovom námestí vo Veči*

Artézske studne v počte 3 neboli vhodné na pitné účely. Nachádzali sa na:

- *Vlčanskej ulici* (nefunkčná z dôvodu sucha a poklesu tlaku)
- *Dolnej ulici* (prekročenie limitu v chemických ukazovateľoch: absorbanca, farba, železo a mangán)
- *Záhradníckej ulici* (prekročenie limitu arzénu)

Pri prekročení limitu arzénu sa neodporúča ani polievanie záhradných plodín určených na konzumáciu pre možný vstup do potravinového reťazca.

S cieľom ochrániť životné prostredie, a tak predchádzať i obmedzovať množstvo vzniku odpadov, šalianska radnica aj v tomto roku pokračovala v zavedenom zbere použitých olejov a tukov. Použitý olej či iné tuky, na ktorých sa počas roka vyprázdajú dobroty, nie je vhodné vylievať do dresu či záchodu. Stačí ich scediť do plastovej priesvitnej fľaše a odovzdať. Zber bol v roku 2023 zabezpečený v stanovených časoch, ktoré mesto zverejnilo v harmonograme. Zberné vozidlo s personálom sa zastavilo na ôsmich miestach – dve zastávky boli vo Veči a šesť v Šali. Za odovzdanie použitého oleja čakala občanov aj odmena. Okrem dobrého pocitu, že robia niečo osožné pre životné prostredie, bol to aj nový olej či ocot do špajze. Za 6 litrov použitého oleja dostali ľudia jeden liter nového oleja, za jeden liter použitého oleja liter octu.

Aj mesto je príroda. Čím je pestrejšia, tým lepšie odolá zmene klímy.